

Oznámení č.	Obsah	Strana
	I <i>Informace</i>	
	
	II <i>Přípravné akty</i>	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	431. plenární zasedání ve dnech 13. a 14. prosince 2006	
2006/C 325/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení č. .../2006 o léčivých přípravcích používaných v pediatrii a o změně nařízení (EHS) č. 1768/92, směrnice 2001/20/ES, směrnice 2001/83/ES a nařízení (ES) č. 726/2004 KOM(2006) 640 v konečném znění -2006/0207 (COD)	1
2006/C 325/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2002/38/ES, pokud jde o dobu použitelnosti úpravy daně z přidané hodnoty uplatňované na služby rozhlasového a televizního vysílání a na určité elektronicky poskytované služby KOM(2006) 739 v konečném znění	2
2006/C 325/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k praxi EU a národních správních orgánů a vazbám mezi nimi	3
2006/C 325/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise – Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu: Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch KOM(2006) 134 v konečném znění	11
2006/C 325/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Uvolnění a posílení evropského potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace	16

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2006/C 325/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o označení ovládačů, sdělovačů a indikátorů pro dvoukolová a tříkolová motorová vozidla (kodifikované znění) KOM(2006) 556 v konečném znění – 2006/0175 (COD)	28
2006/C 325/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Směrem k udržitelnému evropskému odvětví vína KOM(2006) 319 v konečném znění	29
2006/C 325/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) KOM(2006) 237 v konečném znění -2006/0082 (CNS)	35
2006/C 325/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. .../... o údajích týkajících se potravin z hlediska jejich nutriční hodnoty a vlivu na zdraví KOM(2006) 607 v konečném znění – 2006/0195 (COD)	37
2006/C 325/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení ES č. .../... o přidávání vitaminů, minerálních látek a některých dalších látek do potravin KOM(2006) 606 v konečném znění – 2006/0193 (COD)	40
2006/C 325/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93, (ES) č. 1782/2003 a (ES) č. 247/2006, pokud jde o odvětví banánů KOM (2006) 489 v konečném znění – 2006/0173 (CNS)	41
2006/C 325/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady č. 1408/71/EHS o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, samostatně výdělečně činné osoby a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, a nařízení Rady č. 574/72/EHS, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71/EHS KOM(2005) 676 v konečném znění – 2005/0258 (COD)	43
2006/C 325/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy	46
2006/C 325/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Provádění partnerství pro růst a zaměstnanost: učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků KOM (2006) 136 v konečném znění	53
2006/C 325/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Děti jako nepřímé oběti domácího násilí	60
2006/C 325/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Směrem ke strategii EU o právech dítěte KOM(2006) 367 v konečném znění	65
2006/C 325/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 2201/2003 týkající se pravomocí a zakládající předpisy vztahující se na právo rozhodné ve věcech manželských KOM(2006) 399 v konečném znění	71

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2006/C 325/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o posílení bezpečnosti dodavatelského řetězce KOM(2006) 79 v konečném znění – 2006/0025 (COD)	73
2006/C 325/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Akční plán „eGovernment“ v rámci iniciativy i2010: Urychlování zavádění elektronické veřejné správy v Evropě ve prospěch všech KOM(2006) 173 v konečném znění	78
2006/C 325/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/.../ES, kterou se stanoví technické požadavky pro pravidla vnitrozemské plavby KOM(2006) 646 v konečném znění -2006/0210 (COD)	82
2006/C 325/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 o harmonizaci technických požadavků a správních postupů v oblasti civilního letectví KOM(2006) 645 v konečném znění – 2006/0209 (COD)	83

II

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

431. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 13. A 14. PROSINCE 2006

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení č. .../2006 o léčivých přípravcích používaných v pediatrii a o změně nařízení (EHS) č. 1768/92, směrnice 2001/20/ES, směrnice 2001/83/ES a nařízení (ES) č. 726/2004

KOM(2006) 640 v konečném znění -2006/0207 (COD)

(2006/C 325/01)

Dne 9. listopadu 2006 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla požádat Evropský hospodářský a sociální výbor o stanovisko k věci výše uvedené.

Vypracováním tohoto stanoviska pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba.

Vzhledem k naléhavé povaze prací jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor hlavní zpravodajkou paní HEINISCH na svém 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), a přijal následující stanovisko 125 hlasy pro, 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry

1.1 Rozhodnutí Rady 2006/512/ES, které bylo přijato dne 17. července 2006 a kterým se mění rozhodnutí Rady 1999/468/ES, se zakládá na článku 202 Smlouvy. Rozhodnutím 2006/512/ES byl zaveden nový typ postupu pro výkon prováděcích pravomocí, a sice regulativní postup s kontrolou.

1.2 Poté, co vstoupilo v platnost usnesení výboru 2006/512/ES, musí být všechny zahájené právní akty, které odkazují na regulativní postup základního právního aktu, který byl podle procesu spolurozhodování podle čl. 251 Smlouvy přijat, ale ještě nebyl vydán, podle tohoto postupu pozměněny. Toto nařízení xxx/2006 o léčivých přípravcích používaných v pediatrii bylo sice dne 23. října 2006 formálně přijato, nicméně nebylo ještě zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie, a tak ještě nevstoupilo v platnost.

1.3 Předložený návrh Komise mění nařízení č. xxx/2006 o léčivých přípravcích používaných v pediatrii, aby oba prováděcí postupy, totiž čl. 20 odst. 2 a čl. 49 odst. 3, mohly být vydány v rámci nového regulativního postupu s kontrolou, protože jejich cílem je doplnění tohoto nařízení o jiné než podstatné prvky:

- v čl. 20 odst. 2 s cílem upřesnit důvody poskytnutí zprávy a
- v čl. 49 odst. 3 ohledně maximálních částek, podmínek a postupů vymáhání finančních sankcí.

2. Doporučení

2.1 Předložený návrh Komise plně odpovídá postupům, pomocí nichž se Komisi předávají prováděcí pravomoci, a jejich pravidlům. EHSV s návrhem Komise bez námitek souhlasí.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2002/38/ES, pokud jde o dobu použitelnosti úpravy daně z přidané hodnoty uplatňované na služby rozhlasového a televizního vysílání a na určité elektronicky poskytované služby

KOM(2006) 739 v konečném znění

(2006/C 325/02)

Dne 30. listopadu 2006 se Rada, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006, pana BURANIHO hlavním zpravodajem, a přijal následující stanovisko 102 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Úvod

1.1 Dne 7. května 2002 schválila Rada směrnici 2002/38/ES, kterou se mění „základní“ směrnice 77/388/ES, kterou se zavádí systém DPH. Změna se týká DPH uplatňované na rozhlasové a televizní vysílání a také na určité elektronicky poskytované služby. Obsahuje řadu ustanovení, jejichž platnost by vypršela 30. června 2006, pokud by nebyla prodloužena.

1.2 Rada při přijetí směrnice stanovila, že ustanovení o místě poskytování služeb a také určitá další ustanovení o usnadnění pro podniky ze třetích zemí budou přezkoumána do tří let, tj. před skončením platnosti směrnice. Dne 25. května 2006 předložila Komise zprávu, která podporuje platnost přijatých opatření a navrhuje jejich prodloužení do 31. prosince 2008. Rada se nicméně rozhodla omezit prodloužení platnosti na 31. prosince 2006.

1.3 Komise připomíná, že skončení platnosti opatření uvedených ve směrnici by mělo „nežádoucí důsledky“, čímž je eufemisticky řečeno, že by v dané oblasti chyběla právní úprava,

vzhledem k tomu, že nebyly předloženy nové návrhy. Komise na druhé straně poznamenává, že pomalý průběh legislativních postupů v daňové oblasti neumožňuje přijmout nová, nahrazující opatření do konce roku 2006. Opět tedy navrhuje prodloužit platnost směrnice do 31. prosince 2008.

2. Stanovisko Výboru

2.1 Výbor bere na vědomí odůvodnění předložená Komisí a domnívá se, že prozatím není třeba pronikat k jádru ustanovení, která směrnice obsahuje. Vzhledem k naléhavé potřebě mít nicméně k dispozici právní předpisy v dané oblasti a s důvěrou v odůvodněnost tvrzení Komise ohledně toho, jak se tyto předpisy osvědčily, EHSV samozřejmě **schvaluje** návrh na prodloužení platnosti směrnice. Vzhledem k dlouhému trvání legislativních postupů v daňové oblasti se navíc domnívá, že časová lhůta dvou let, tj. do 31. prosince 2008, je s těžší dostatečnou, ne-li dokonce příliš krátká na to, aby během ní mohly být vypracovány nové návrhy v této oblasti.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k praxi EU a národních správních orgánů a vazbám mezi nimi

(2006/C 325/03)

Dne 19. ledna 2006 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko k tématu *Praxe EU a národních správních orgánů a vazby mezi nimi*.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 14. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan van IERSEL.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 14. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 102 hlasy pro, 5 hlasy proti a 48 členů se zdrželo hlasování.

1. Pracovní shrnutí

1.1 Rada ministrů je v rozhodovacím procesu v EU rozhodující. O koordinaci a vytváření politik na národní úrovni se však na úrovni EU nikdy detailně nediskutovalo. EU je jedinečná ve sdílení suverenity. EU proto potřebuje transparentní víceúrovňovou správu v mnoha oblastech. EHSV se domnívá, že přesně stanovené a účinné národní politické a správní postupy v členských státech jsou společně se zdokonalením tvorby právních předpisů a jejich prováděním a vymáháním nedílnou součástí řádné správy EU. Zároveň zvýší transparentnost a objasní dopad právních předpisů a politik EU na společnost jako celek. Analýza vnitrostátní praxe odráží značné rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o politické a administrativní řízení záležitostí EU. Tato analýza by měla podnítit diskusi o vládních – politických a administrativních – postupech týkajících se EU. Mohou být zdůrazněny nejzajímavější a osvědčené postupy. Celoevropská otevřená diskuse o tom, jak se co nejlépe zabývat evropskými záležitostmi na národní úrovni prospěje i debatě o zdokonalení tvorby právních předpisů a jejich provádění a vymáhání. EHSV se zasazuje o nepřetržitý rozbor vnitrostátní administrativní praxe a vnitrostátních administrativních postupů.

2. Úvod

2.1 V roce 2005 EHSV přijal stanovisko ke zlepšení tvorby právních předpisů společně se stanoviskem k provádění a vymáhání právních předpisů. Obě stanoviska vycházela z principu, že v rámci právního řádu jsou dobré právní předpisy takové právní předpisy, které jsou vymahatelné a vymáhané⁽¹⁾. Právo EU musí vznikat v rámci transparentního, demokratického a přístupného procesu, o který se opírá legitimita EU. Součástí tohoto procesu jsou i interní postupy vlád.

2.2 Je zřejmé a politováníhodné, že po mnoha letech evropské integrace nejsou právní předpisy a politika EU v několika členských státech dosud dostatečně integrovány jako politická a administrativní vrstva domácí tvorby politiky v těch

oblastech, ve kterých se dané členské státy zavázaly ke společné politice a k provádění výsledků společného rozhodování.

2.3 V procesu tvorby právních předpisů, transpozice a provádění jsou členské státy klíčovým prvkem. To znamená, že způsob, jakým členské státy řídí tyto procesy, má rovněž zásadní význam: čím lepší je organizace, tím lepší je i konečný výsledek pro EU, a to ve vlastním zájmu členských států a pro společnost všeobecně.

2.4 Efektivní a transparentní přístup k záležitostem EU na národní úrovni je nezbytný, protože 25 členských států, z nichž každý má svou vlastní kulturu a tradice v administrativní oblasti a svůj způsob řízení procesů, musí respektovat stejné *acquis*, což znamená podobné požadavky týkající se tvorby právních předpisů, transpozice, provádění a vymáhání práva EU.

2.5 Na úrovni EU nebyla nikdy hlouběji prodiskutována koordinace a tvorba politiky na národní úrovni, a to částečně z důvodu subsidiarity a částečně proto, že chybí skutečný zájem na straně rozhodovacích orgánů v Bruselu a v hlavních městech členských států. Je pozoruhodné, že ani univerzitní sféra, až na pár výjimek, těmto hlediskům dosud příliš pozornosti nevěnovala. Je však jasné, že způsob, jakým jsou koordinace a tvorba politiky na národní úrovni uspořádány a jakým fungují, může mít podstatný vliv na rozhodování v Bruselu a posléze i na transpozici a provádění práva EU. Proto je při diskusi o zdokonalení tvorby a provádění právních předpisů třeba brát v úvahu i organizaci koordinace a tvorby politiky na národní úrovni.

2.6 Přitom zdaleka nejde jen o čistě technickou záležitost. Je to záležitost politická, protože se snažíme o diskusi o zlepšení organizace a interních postupů v členských státech a o případném předefinování oboustranných úkolů a odpovědnosti mezi členskými státy a Komisí. Současně s tím je potřebná i transparentnost a přístupnost těchto procesů v členských státech s cílem zlepšit komunikaci mezi EU a společností a rozptýlit nejasnosti a nedůvěru u občanů.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 24, 31.1.2006.

2.7 Komise nebyla z pochopitelných důvodů ochotna diskutovat o postupech na národní úrovni. V roce 2001 Komise nicméně správně uvedla toto ⁽²⁾: „Je načase přijmout fakt, že Unie postoupila od diplomatického procesu k demokratickému s politikami, které hluboce zasahují do společnosti a každodenního života na národní úrovni. Je třeba, aby Rada rozvinula své pravomoci a koordinovala všechny aspekty politiky EU, a to jak v Radě, tak i doma.“

2.8 Co se týče „transpozice“ práva EU, doporučení Komise z roku 2004 obsahuje praktické návrhy, které se přímo obrací na členské státy s cílem podpořit správné provádění a vymáhání přijatého práva EU ⁽³⁾. Některé z těchto návrhů mohou být také velmi užitečné pro zlepšení mechanismů na národní úrovni, které se týkají koordinace a tvorby politiky při přípravě práva EU a provádění dohodnutých politických cílů.

2.9 Potřeba zefektivnit politické a administrativní postupy na národní úrovni v členských státech se stala bezpochyby naléhavější z těchto důvodů:

- zavedení výsledkových tabulek („scoreboards“) ohledně provádění práva EU,
- zapojení EU do stále většího počtu oblastí,
- jednání o ústavní smlouvě a
- rozšíření Unie a nadcházející nová členství.

Je však třeba ještě vykonat mnoho práce.

3. Všeobecný kontext

3.1 EU není stát, a není ani na cestě k tomu, aby z ní stát vznikl. Komise je centrem, které má právo iniciativy v přesně vymezených oblastech. Rada je hlavním orgánem v oblasti rozhodování o legislativě a rozpočtu s tím, že zde často významným způsobem zasáhne Evropský parlament jako spoluvytvářec právních předpisů a Soudní dvůr jako strážce práva EU. Neexistuje žádné vedení s rozhodujícím slovem. EU je spíše velmi složitou realitou složenou ze vzájemných závislostí mezi mnoha aktéry. Je jedinečná v tom, že vytvořila síť národních a federálních oblastí odpovědnosti.

3.2 EU je jedinečná ve sdílení suverenity. Proto potřebuje transparentní víceúrovňové vládnutí v mnoha oblastech, ale dopady takového systému na řízení a správu součástí EU, tedy členských států, nejsou ani zdaleka jasné ⁽⁴⁾. To platí v záležitostech sdílené odpovědnosti mezi členskými státy a „Bruselem“, ale i tehdy, když jde o oblasti samostatné odpo-

⁽²⁾ Bílá kniha o Evropské správě věcí veřejných, KOM(2001) 428 v konečném znění.

⁽³⁾ Doporučení Komise ze dne 12. července 2004 k provádění směrnic, které se týkají vnitřního trhu, ve vnitrostátním právu (2005/309/ES).

⁽⁴⁾ *Coordinating European Union Affairs: How do different actors manage multi-level complexity?* (Koordinace záležitostí Evropské unie: Jak různí aktéři zvládají složitost mnohaúrovňového systému?), Adriaan Schout a Andrew Jordan, 29. května 2006. Studie analyzuje praxi při koordinaci v rámci Komise, v Německu, Spojeném království a Nizozemsku. Studie ukazuje široké spektrum literatury o odvětvových aspektech tohoto obecného tématu, což zároveň ukazuje na fakt, že dosud chybí celková analýza praxe ve 25 členských státech.

vednosti členských států, jako je například plnění Lisabonské strategie.

3.3 V průběhu posledních desetiletí se EU zapojila do stále se zvyšujícího počtu oblastí. Je to dynamický proces, kterého se účastní národní hlavní města a stále více i regionální subjekty, sociální a ekonomičtí aktéři a občanská společnost. Nedávno se začaly provádět záležitosti spadající do „třetího pilíře“, tj. spravedlnosti a vnitřních věcí. V těchto oblastech Komise ale zatím nemůže zahájit řízení pro nesplnění povinnosti proti členským státům, aby se napravily nedostatky v provádění na národní úrovni ⁽⁵⁾.

3.4 Navzdory tomu, že právo a rozhodnutí EU mají často přímé důsledky pro jednotlivé občany, společnosti a organizace, je EU v mnoha členských státech stále vnímána především jako mezinárodní subjekt mimo organizaci národního státu, v některých členských státech dokonce čistě jako oblast zahraniční politiky. Kvůli tomu dochází k nejasnostem a určitému kontraproduktivnímu odstup. Problémy, se kterými se EU setkává v politickém a administrativním prostředí členských států, plynou z velké části z tohoto postoje.

3.4.1 V politickém prostředí má rozhodující význam pozice a role národních parlamentů. Často zde ještě existuje mezera mezi tím, do jaké míry jsou tyto parlamenty informovány a zaangažovány, a procesem rozhodování na úrovni EU. To rovněž zvětšuje odstup mezi EU a společností.

3.4.2 Druhým prvkem v této souvislosti je rozdíl ve vnímání a závazcích politiků, národních správních orgánů a zúčastněných soukromých činitelů.

3.4.3 Za třetí, pokud chybí transparentnost ve vytváření politiky, může vzniknout nejasnost ohledně způsobu a rozhodujícího momentu, ve kterém se definují a projednávají národní stanoviska vnitrostátně i na úrovni EU. Ilustrací může být existence evropských odborů na různých ministerstvech, které, kromě toho, že se zabývají obsahovými tématy a ne pouze koordinací, jsou více či méně odděleny od odborů odpovědných za domácí politiku. To může negativně ovlivnit citlivost a pozornost odborů pro domácí politiku ohledně evropských aspektů. Srovnatelné problémy s koordinací existují mezi stálými výbory v národních parlamentech.

3.4.4 Za čtvrté, rozhodování na národní úrovni týkající se „Evropy“ je příliš často odděleno od výkonných ředitelství nebo agentur a příliš vzdáleno od regionálních a místních subjektů.

⁽⁵⁾ Viz neformální schůzka ministrů spravedlnosti a vnitřních věcí v Tampere ve dnech 20. – 22. září 2006, která se zabývala zlepšením rozhodování v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí.

3.5 Je zjevné, že členské státy nejsou příliš ochotny měnit administrativní a politické postupy. Pokud by se však tyto postupy nepřizpůsobily rostoucí složitosti a významu EU, mohlo by to vést ke stálým neshodám na různých úrovních rozhodování.

3.6 Na pořadu jednání jsou obvykle specifické politické zájmy, tradice a rétorika – a to národní i stranické. Tyto politické zájmy, tradice a rétorika mají tendenci vytvářet umělou propast mezi rozhodnutími Bruselu a národními zájmy a postupy tak, jak jsou vnímány.

3.7 Tento vývoj je hlavním zdrojem zvláštního paradoxu, totiž že na jedné straně se vlády v EU, „Bruselu“, dohodnou na politických cílech a legislativě, ale na druhé straně tyto cíle a legislativu často zavrhnou, jakmile se projednává v rámci národního politického prostředí.

3.8 Tento rozpor se může ukázat jako velmi matoucí pro zainteresované strany a veřejnost všeobecně. Nepochybně přispívá k vážné krizi legitimacy EU vzhledem k tomu, že existuje přímý vztah mezi kvalitou a spolehlivostí řízení politických cílů EU na národní úrovni a postojem a očekáváním veřejnosti.

3.8.1 EHSV však v této souvislosti poukazuje rovněž na to, že případná krize legitimacy v EU by neměla být vyvozována v první řadě z problémů v komunikaci. První krok směrem ke vzbuzení důvěry občanů v EU musí i nadále spočívat v řešení naléhavých problémů Unie.

3.9 V této souvislosti se sluší poznamenat, že mnohé organizace sociálních partnerů a občanská společnost všeobecně odrazí více méně podobnou dvojakost při vyřizování „bruselských“ a národních záležitostí.

3.10 Může dojít k poškození dobrého jména EU, protože národní kritici většinou míří na „Brusel“ a Komisi a jen zřídka na členské státy samotné, které jsou hlavními činiteli integračního procesu.

3.11 Národní lobby mají tendenci se chovat podobně, pokud se jedná o transpozici a provádění. Jejich postoj někdy pramení z možností, které vyplývají z kritických kompromisů v Radě dávajících prostor volnému uvážení na národní úrovni. Jindy tyto lobby prostě využívají neoprávněných příležitostí, které vytvářejí národní zákonodárci a které vedou k následnému přizpůsobování předpisů („gold-plating“) a účelovému výběru („cherry-picking“).

3.12 Národní orientaci v záležitostech EU může podporovat i tendence používat měkkých nástrojů namísto přísných právních instrumentů, jako je otevřená metoda koordinace: čím větší prostor je k dispozici pro interpretaci na národní úrovni, tím větší jsou rozdíly mezi jednotlivými zeměmi.

4. Koordinace na národní úrovni

4.1 Situace vypadá, jako by donedávna bylo řešení otázky zefektivnění procesů a postupů na národní úrovni v mnoha členských státech ponecháno v první řadě na spontánním vývoji v rámci ministerstev a mezi nimi, aniž by se hledal dobře strukturovaný přístup k této otázce. Všechny členské státy rozvíjejí více nebo méně strukturovaný postup koordinace (a odpovídající orgány), ale v mnoha případech tyto postupy a orgány pokrývají pouze konečnou fázi rozhodování na národní úrovni. Předcházející fáze mají tendenci být méně uspořádané.

4.2 Výše uvedený obraz situace ukazuje složitý model mezivládní spolupráce, a nikoli dynamičtější proces tvorby právních předpisů EU s jeho komplikovanými politickými vyjednáváními. Ve skutečnosti vytvořila evropská integrace velmi široké a intenzivní kontakty s nespočtenými vazbami mezi všemi subjekty ve veřejném i soukromém sektoru, které jsou zapojeny do vyjednávání a postupů v oblasti tvorby právních předpisů a administrativy v Evropě. Existuje mnoho vzájemných vazeb v oblasti přípravy evropské legislativy včetně konzultací s odborníky a zainteresovanými subjekty, v oblasti projednávání nové legislativy, transpozice, provádění a vymáhání schválené legislativy, prosazování evropského práva národními soudními orgány a Evropským soudním dvorem a konečně i v rámci diskusí s evropským zákonodárcem o národních zkušenostech s evropským právem. Tyto procesy rovněž vyžadují vysokou úroveň profesionality v rámci celkové organizace národních správních orgánů.

4.3 Potřeba adekvátního řízení a koordinace na národní úrovni i efektivní mezinárodní sítě vzrůstá s tím, jak jsou cíle politiky a rozhodování EU těsně spjaty a provázány s politickými cíli na národní úrovni. Dobrým příkladem je Lisabonská strategie: byla definována na úrovni EU, ale v praxi se rozhodování EU týká pouze omezené části strategie. Odpovědnost za hlavní aspekty zůstává na členských státech. Konečný výsledek je však pochybný, pokud kvůli tomu, že chybí přesvědčivé postupy pro vzájemné působení mezi EU a politikou na národní úrovni, členské státy neprovádějí dohodnuté cíle vůbec, nebo pouze částečně.

4.4 Intenzifikace evropské integrace, kterou potvrdilo několik summitů EU za sebou a mnohá zasedání Rady v úzké spolupráci s Evropskou komisí, by se měla odrazit v politické a administrativní organizaci v členských státech. V tomto ohledu však existují mezi jednotlivými členskými státy podstatné rozdíly⁽⁶⁾. V důsledku historického vývoje v každé zemi se tyto rozdíly dotýkají téměř všech aspektů politického a vládního života.

⁽⁶⁾ *De Omzetting van Europese richtlijnen: Instrumenten, technieken en processen in zes lidstaten vergeleken* (Transpozice evropských směrnic: srovnávací studie nástrojů, technik a procesů v šesti členských státech), Prof. Dr. B. Steunenberga a Prof. Dr. W. Voermans, Univerzita Leyden, Nizozemsko, 2006. Kromě podrobné analýzy a doporučení týkajících se situace v Nizozemsku tato srovnávací studie pojednává o Dánsku, Francii, Německu, Itálii, Španělsku a Spojeném království.

4.5 Zmíněné rozdíly se mimo jiné týkají postupů a základních koncepcí vlády, hierarchie v rámci ministerstev, kvality ministerstev a toho, zda se jedná o centralizovaný nebo decentralizovaný systém.

4.6 Konkrétněji existují ve vztahu k EU značné politické rozdíly mezi členskými státy ohledně těchto otázek:

- postavení a pravomoci ministerského předsedy nebo hlavy vlády,
- role a funkce ministrů v rámci kabinetu,
- vztah mezi ministerským předsedou a ministrem zahraničí a/nebo „nižším“ ministrem pro Evropu,
- koaliční vlády nebo většinové vlády a jejich priority,
- vztah mezi vládou a parlamentem a role národního parlamentu v evropském integračním procesu,
- míra, do jaké se bere vážně otázka lepší tvorby právních předpisů a jejich provádění.

4.7 Srovnatelné rozdíly existují v rámci pravomoci a metod práce mezi ministerstvy a na jednotlivých ministerstvech:

- uspořádání kanceláře ministerského předsedy/hlavy vlády a její institucionální postavení,
- do jaké míry existují či neexistují „čínské zdi“ mezi „evropskými“ a ostatními odbory na ministerstvech,
- moment, kdy se ministerstvo začíná skutečně zajímat o daný návrh,
- stupeň a úroveň koordinace ohledně „Bruselu“,
- moment, ve kterém začíná koordinace, co se týče daného návrhu,
- role ministerstva zahraničních věcí a tomu odpovídající stupeň nezávislosti na jiných ministerstvech,
- (průběžné) vzdělávání a školení státních úředníků,
- způsob, jakým se během vyjednávání a v prováděcí fázi konzultují zainteresované subjekty,
- způsob, jakým se obvykle provádějí směrnice, tj. prostřednictvím formálního národního zákonodárského procesu nebo prostřednictvím vládních nařízení s jednodušším průběhem.

4.8 Rozdělení práce mezi národní ministerstva může mít také vážné důsledky pro Radu. Jeden příklad za všechny: do Rady pro konkurenceschopnost jsou někdy zapojena čtyři nebo pět ministerstev za jednu zemi. Tento stav znemožňuje dlouhodobou strategii, blokuje vedení a přispívá k roztržitosti politiky.

4.9 Situace se stává ještě komplikovanější v případech, že existuje také dělba pravomocí mezi národní a regionální úrovní, jak je tomu ve federálních systémech. Složitost a někdy neprůhlednost vztahů mezi národní a regionální úrovní mohou snadno způsobit další nejasnosti.

4.10 Překážkou efektivního rozhodovacího procesu v členských státech jsou také nesprávné postupy Komise a sekretariátu Rady EU. Například předávání Radou projednávaných konečných návrhů dokumentů v době, kdy se schůze blíží, znemožňuje provedení i nejlepších národních rozhodovacích procesů.

4.11 Různé způsoby dělby práce mezi ministry a správními celky v členských státech jsou často překážkou vytvoření efektivní mezinárodní sítě nebo dlouhodobým osobním vztahům odpovědných státních úředníků po celé Evropě.

4.12 Je stále každodenní realitou, že podstatná část právního světa všeobecně a národních soudců, u kterých se předpokládá, že budou brát plně v úvahu evropské právo, často nemá dostatečné znalosti. Tato situace nepodporuje národní správní orgány v tom, aby spontánně přijímaly EU jako politickou a administrativní vrstvu v rámci vnitrostátní politiky.

5. Současný vývoj

5.1 Nemění se počet řízení pro nesplnění povinnosti, což je klíčová činnost Komise při nápravě nedostatků v provádění legislativy EU na národní úrovni, a rozšíření úspěšných výsledkových tabulek („scoreboards“) procesu transpozice práva EU do vnitrostátního práva zvýšily povědomí o nutnosti přizpůsobit národní postupy požadavkům EU.

5.2 Proces zavádění *acquis communautaire* v deseti nových členských státech do roku 2003 obrátil taktéž pozornost k tomuto tématu.

5.3 Cílem navrhované Ústavní smlouvy bylo mimo jiné spojení národních politických postupů s přípravou práva EU mezi jiným tím, že se do postupů na úrovni EU v rané fázi zapojí národní parlamenty.

5.4 Navzdory příležitostným zlepšením v koordinačních postupech je třeba připustit, že většina národních správních orgánů váhá se změnami svých interních úředních postupů a nepochybně váhá o své praxi diskutovat navzájem nebo na úrovni EU. Jedná se především o subsidiaritu.

5.5 Kromě subsidiarity je faktem a často i komplikujícím faktorem ve vztahu mezi EU a členskými státy to, že rozhodování na úrovni EU má obvykle odlišný cyklus, než jaký má vytváření politiky na národní úrovni.

5.6 Ačkoli se v členských státech úprava koordinačních postupů projednávají (?), stále přetrvávají rozdíly v přístupu a praxi mezi jednotlivými členskými státy.

5.6.1 Například v Dánsku je parlament zapojen do přípravy práva a politik EU v rané fázi, což přispívá k systematickému přehledu o tom, co se v EU děje, a k transparentnosti. Zároveň byly v Dánsku již před relativně dlouhou dobou zavedeny efektivní úpravy administrativních postupů a vzájemných vztahů při řešení otázek národního práva a práva EU.

5.6.2 Ve Spojeném království byly přijaty administrativní postupy, které přibližují záležitosti EU k domácí politice, mimo jiné pomocí účinného koordinačního mechanismu mezi ministerstvy, a tím, že byl dán úřadu vlády rozsáhlý mandát ohledně práva EU. Dolní sněmovna má možnost přezkoumat legislativu EU a Sněmovna lordů má právo se aktivně vyjadřovat k zákonům a politikám EU.

5.6.3 Naproti tomu ve Francii a Španělsku se parlament obvykle zapojuje v pozdní fázi. To má vliv na místo, které zaujímá EU ve veřejné diskusi. Právo a politiky EU jsou v první řadě předmětem zájmu národních správních orgánů a politického vedení. Stojí za povšimnutí, že hlavní část École nationale d'administration (ENA) byla přesunuta z Paříže do Strasburku na znamení rostoucího vlivu EU ve Francii.

5.6.4 V Nizozemsku vyvolaly některé negativní zkušenosti s prováděním práva EU zvýšený zájem o řízení a postupy týkající se záležitostí EU. Probíhá reorganizace interních postupů na ministerstvech, která má spojit „národní“ a „evropské“ sféry zájmu, která se v praxi ukazuje jako složitý proces. Totéž platí pro pokusy zapojit parlamenty účinněji a vhodněji do záležitostí EU. V Lucembursku byly postupy v parlamentu úspěšně upraveny.

5.6.5 V „nových“ členských státech přinášejí ovoce postupy, které byly zavedeny nebo přizpůsobeny před vstupem do EU, kdy bylo nutno do národního práva integrovat *acquis*, a to tam, kde tyto postupy zůstaly nedotčeny. Rozsáhlý partnerský projekt („twinning project“) mezi experty ze „starých“ a „nových“ členských států přispívá ke schopnosti nových členských států přijmout osvědčené postupy při provádění práva EU, což může také podpořit snahy integrovat záležitosti EU v dřívější fázi rozhodování.

5.6.6 Ve federálních systémech, jako je Německo a Španělsko, určitě není snadné překlenout mezeru mezi regiony – Länder (spolkovými zeměmi) a autonomními oblastmi – a „Evropou“. Vážné problémy mohou občas vzniknout zejména tehdy, jsou-li za provádění práva EU odpovědné výhradně regiony, což je právě případ Německa. Všechny „Länder“ mají

zastoupení v Bruselu, aby byly bezprostředněji zapojeny do záležitostí EU, které jsou pro ně relevantní.

5.7 Zavedení a široké využití systému „národních expertů“, jako stálého procesu vzájemného působení mezi národními správními orgány a Komisí, mohou pomoci zvýšit plodnou interakci mezi národní úrovní a „Bruselem“.

5.8 Evropská komise poskytuje podporu mnoha úspěšným sítím spolupráce mezi správními orgány členských států a mezi Evropskou komisí a národními správními orgány (např. Solvit, spotřebitelské sítě apod.). Komise také připravuje informační systém o vnitřním trhu (Internal Market Information System, IMI), jehož cílem je pomoci správním orgánům členských států se snadným uplatněním pravidel vnitřního trhu.

5.9 Ke sblížování při provádění dohodnutých politik EU v členských státech přispívá systém „národních regulátorů“ v různých oblastech jako konkurence, telekomunikace, energie a jiné.

5.10 Obecněji vzato rozdíly v přístupu přetrvávají mezi zeměmi, které vypracovávají nové struktury pro zlepšení vzájemného působení mezi EU a národním řízením záležitostí EU, a těmi, jež se doposud vyhýbaly přehodnocení své organizace a postupů. Tyto procesy závisí v první řadě na politické vůli.

6. Závěry a doporučení

6.1 Závěry

6.1.1 Způsob, jakým jsou národní správní orgány organizovány, je výsledkem historického vývoje v každé zemi. V důsledku toho se rozdíly mezi zeměmi týkají téměř všech aspektů politického a veřejného života. Tak to do značné míry zůstane i v budoucnosti. Tyto rozdíly by však nemusely nutně stát v cestě přizpůsobení nebo dokonce sblížení postupů a pracovních metod, co se týče přípravy a provádění práva EU a dohodnutých politik EU.

6.1.2 EHSV se domnívá, že přesně stanovené a účinné národní politické a správní postupy jsou společně se zdokonalením tvorby právních předpisů a jejich prováděním a vymáháním nedílnou součástí řádné správy EU.

6.1.3 Proto by bylo velmi žádoucí, aby přizpůsobení a zlepšení národních postupů bylo zhodnoceno v souvislosti s postupy na úrovni Společenství a s prioritami EU, kterými jsou zdokonalení tvorby právních předpisů a provádění a vymáhání práva EU, protože tyto cíle jsou do značné míry závislé na vyhovujícím vnitrostátním přístupu ve všech členských státech.

(?) Viz Steunenbergh en Voermans, Leyden, 2006.

6.1.4 Organizace záležitostí EU v členských státech je věcí těchto zemí. Pokud by však politické síly a národní správní orgány považovaly záležitosti EU za nedílnou součást své domácí politiky a veřejně by uznaly, že ony samy jsou EU, a podle toho se i chovaly, znamenalo by to velký krok kupředu. Rozhodující je politická vůle zaměřená tímto směrem.

6.1.5 Takovýto krok by byl plně v souladu se zvláštním charakterem vztahů mezi politikami na úrovni EU a na národní úrovni a jejich důsledky, které jsou vzájemně propojené a stále více na sobě vzájemně závislé. Uznání EU jako politické a správní vrstvy při vytváření domácí politiky by také znamenalo podporu pro lepší tvorbu právních předpisů EU.

6.1.6 V některých členských státech, zejména v Dánsku a nově v Lucembursku, se návrhy Komise dostanou na pořad politických jednání v rané fázi. Zahrnuje to plánovitě zapojení dánského parlamentu. V ostatních členských státech jsou navrhovány podobné úpravy. Sluší se však poznamenat, že většina národních parlamentů se necítí přirozeně, má-li se nechat harmonicky zapojit do politik EU.

6.1.7 Cílem navrhované Ústavní smlouvy bylo také zapojení národních parlamentů do postupů na úrovni EU v rané fázi. V souladu s touto myšlenkou parlamenty nedávno dostaly návrhy politik a legislativy EU přímo od Komise⁽⁸⁾. Tyto procedurální změny určitě ve většině členských států podpoří národní diskuse o evropských politikách a právních předpisech a jejich dopadech v ranější fázi než dosud.

6.1.8 Větší důraz na včasější politickou diskusi a konzultace v rámci členského státu může podpořit závazky vlád při jednáních o konkrétních otázkách.

6.1.9 Společnost jako celek požaduje transparentnost, která podporuje rozvoj důvěry a legitimacy. Proto by bylo žádoucí, aby byly administrativní a politické postupy v členských státech týkající se záležitostí EU uvedeny v soulad s tímto požadavkem. Efektivnější a transparentní postupy by nejen podpořily právní řád, ale přispěly by i k lepší komunikaci mezi EU a obchodními kruhy, sociálními partnery a občanskou společností tím, že se díky nim vytvoří lepší porozumění a nakonec i účast a angažovanost⁽⁹⁾.

6.1.10 Transparentnost a komunikace mají proto nesporný význam pro probíhající nebo nově zahajované konzultace se zainteresovanými soukromými subjekty v členských státech, které se někdy podceňují.

6.1.11 Zlepšení regulativního prostředí je prioritou, kterou sdílejí všechny instituce. Prioritou je i soudržnost jednotného trhu a od roku 2000 realizace Lisabonské strategie. Všem těmto cílům lépe poslouží, budou-li rozhodovací procesy na národní úrovni i úrovni EU efektivně propojeny.

6.1.12 I když subsidiarita je princip zakotvený v myšlení i praxi EU, je třeba mít vždy na paměti, že řízení a provádění práva a závazků EU v členských státech má často vliv na jiné země a společnosti v rámci Unie. To znamená, že veřejní a soukromí partneři mají zájem na tom, jakým způsobem ta která jednotlivá země řídí svůj vztah k EU. Jinými slovy, organizace a metody práce národních správních orgánů jsou součástí správy a řízení EU jako celku.

6.1.13 Vhodné postupy a monitorování záležitostí EU v členských státech by též velice pomohly Komisi a prospěly by kvalitě její práce.

6.2 Doporučení

6.2.1 Kromě návrhů učiněných ve stanovisku k tématu Jak zlepšit provádění a vymáhání právních předpisů EU⁽¹⁰⁾ EHSV doporučuje, aby byly v rámci pětadvacítky provedeny hloubkové analýzy národních a regionálních postupů a praxe ohledně záležitostí EU, jak politických, tak administrativních, s cílem vytvořit si úplnou představu o situaci.

6.2.2 Všechny aspekty týkající se způsobu, jakým jsou zapojeni ti, kdo na národní úrovni rozhodují o politice a administrativě, jak je uvedeno v kapitole 4 „Koordinační a administrativní“, si zasluhují zvláštní pozornost. Komise může, nad rámec svých vzrůstajících aktivit týkajících se zdokonalení tvorby právních předpisů a provádění a vymáhání práva EU, hrát v této oblasti roli iniciátora a roli podpůrnou.

6.2.3 Zmíněné analýzy mohou být plodným začátkem diskuse o efektivitě vládních postupů, jak politických, tak administrativních, týkajících se EU. Celkový obraz situace by měl upozornit na žádoucí a osvědčené postupy. Musí se vytvořit pevný základ pro celoevropskou otevřenou diskusi o tom, jak se co nejlépe zabývat evropskými záležitostmi na národní úrovni. To prospěje i debatě o zdokonalení tvorby právních předpisů a jejich provádění a vymáhání.

⁽⁸⁾ Viz závěry Evropské rady, červen 2006.

⁽⁹⁾ Stojí za povšimnutí, že počáteční reakce veřejného mínění v Dánsku týkající se Ústavní smlouvy byla spíše pozitivní, a to právě proto, že Ústavní smlouva počítala s demokratičtějšími a transparentními postupy. Naproti tomu Výbor pro kolektivní vyjednávání, platforma tvořená vládou a sociálními partnery ve Francii pro diskusi o evropských záležitostech, již dnes nemá žádný praktický význam.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 24, 31.1.2006. V tomto stanovisku EHSV argumentuje, že ačkoli by členské státy „měly nadále požívat volnosti při určování svých vlastních metod a postupů provádění“, dalším krokem ve „spolupráci mezi institucemi EU a národními orgány při provádění právních předpisů a politik EU je posílení nebo lepší uspořádání národní správní kapacity pro aplikaci politik“, odstavec 4.2.1, a 4.2.4. V kapitole 4 jsou uvedeny konkrétní návrhy pro naplnění tohoto cíle.

6.2.4 Celková analýza a realizovatelné závěry, které z ní mají být vyvozeny, jsou velice komplikovaným tématem. Národní a regionální správní orgány také stále více vyslovují potřebu výměny názorů a znalostí se zřetelem na vhodné řízení záležitostí EU. EHSV se zasazuje o nepřetržitou studii vnitrostátní administrativní praxe a vnitrostátních administrativních postupů. Centrum může také podporovat bilaterální výměny názorů mezi národními orgány, jak je tomu např. u centra znalostí IMPEL ⁽¹⁾ a sítě Solvit.

6.2.5 V úvahu budou systematicky brány i vyjádření a komentáře ze strany obchodní sféry, sociálních partnerů a občanské společnosti. Všechny tyto strany mají značný zájem na procesu zdokonalení tvorby právních předpisů a jejich provádění a vymáhání, k čemuž je hned od počátku potřeba transparentnosti a účinné konzultace na národní úrovni.

6.2.6 Měl by být více rozvinut a uplatňován informační systém o vnitřním trhu pro usnadnění výměny informací mezi správními orgány členských států, jehož cílem je lepší provádění pravidel vnitřního trhu.

6.2.7 Užitečná by byla i příručka EU obsahující národní postupy a praxi. Tato příručka, která bere v úvahu výsledky centra znalostí, by mohla posloužit jako vodítko pro celý proces správně fungujících národních postupů, zdokonalení tvorby právních předpisů a jejich provádění a vymáhání.

V Bruselu dne 14. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law (Síť pro zavádění a provádění environmentálních právních předpisů, IMPEL), založená v roce 1992, je neformální síť evropských regulačních orgánů odpovědných za provádění a vymáhání právních předpisů v oblasti životního prostředí. Na této síti se nyní podílí 30 zemí – všechny členské státy Evropské unie, dvě přistupující země Bulharsko a Rumunsko, dvě kandidátské země Chorvatsko a Turecko, a také Norsko – a Evropská komise.

PŘÍLOHA

Stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující text stanoviska specializované sekce byl zamítnut ve prospěch pozměňovacích návrhů přijatých shromážděním; obdržel však nejméně jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů:

1.1 Rada ministrů je v rozhodovacím procesu v EU rozhodující. O koordinaci a vytváření politik na národní úrovni se však na úrovni EU nikdy detailně nediskutovalo. EU je jedinečná ve sdílení suverenity. EU proto potřebuje transparentní víceúrovňovou správu v mnoha oblastech. EHSV se domnívá, že přesně stanovené a účinné národní politické a správní postupy v členských státech jsou společně se zdokonalením tvorby právních předpisů a jejich prováděním a vymáháním nedílnou součástí řádné správy EU. Zároveň zvýší transparentnost a objasní dopad právních předpisů a politik EU na společnost jako celek. Analýza vnitrostátní praxe odráží značné rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o politické a administrativní řízení záležitostí EU. Tato analýza by měla podnítit diskusi o vládních – politických a administrativních – postupech týkajících se EU. Mohou být zdůrazněny nejzajímavější a osvědčené postupy. Celoevropská otevřená diskuse o tom, jak se co nejlépe zabývat evropskými záležitostmi na národní úrovni prospěje i debatě o zdokonalení tvorby právních předpisů a jejich provádění a vymáhání. EHSV se zasazuje o nepřetržitý rozbor vnitrostátní administrativní praxe a vnitrostátních administrativních postupů, o veřejně podporované virtuální centrum znalostí, ve kterém budou politici, státní úředníci, Komise a vysokoškolští odborníci shromažďovat data o vnitrostátních postupech, podporovat výměnu názorů a vyvolávat diskuse. V úvahu by se měly brát i vyjádření a komentáře obchodní sféry, sociálních partnerů a občanské společnosti.

Výsledek: 74 hlasů pro změnu odstavce, 59 hlasů proti, 16 členů se zdrželo hlasování.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise – Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu: Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch

KOM(2006) 134 v konečném znění

(2006/C 325/04)

Dne 17. března 2006 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský sociální a hospodářský výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan MENDOZA a spoluzpravodajem pan BARROS VALE.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 14. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 75 hlasy pro, 6 členů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá a schvaluje sdělení Komise „Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu: Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch“ a podporuje závazek Komise během několika příštích let jasně konsolidovat politiku a strategii cestovního ruchu.

1.2 Výbor si váží úsilí Komise stručně shrnout značné množství dokumentů, názorů a diskusí. Výsledkem je vyhovující a jasný popis této obnovené politiky v oblasti cestovního ruchu určený veřejnosti.

1.3 Je správné, že Komise tuto novou politiku cestovního ruchu napojuje na obnovenou Lisabonskou strategii a jako cíle stanovuje zlepšení konkurenceschopnosti a udržitelnosti.

1.4 Potvrzujeme také výzvy uvedené ve sdělení Komise i navržené způsoby, jak k nim přistupovat. Navrhuje se, aby se všichni aktéři účastnili prostřednictvím různých druhů spolupráce a „konkurenční spolupráce“, a tato účast je považována za základní kámen nové politiky cestovního ruchu.

1.5 Výbor zastává názor, že závazek Komise uskutečňovat tuto novou politiku prostřednictvím spolupráce a zahájit nová podpůrná opatření a koordinaci mezi zainteresovanými stranami je odpovídající, ale domnívá se, že přesný přístup a prováděcí nástroje by měly být více rozvinuty. GR pro podniky musí být aktivnější a musí udávat tón při zavádění značného počtu celoevropských iniciativ.

1.6 EHSV opět navrhuje a doporučuje, aby tato politika spolupráce byla dále rozvíjena vytvořením **Evropské rady pro cestovní ruch** a zvážení možnosti založení **Evropské agentury pro cestovní ruch**.

1.7 Výbor vítá záměr Komise zlepšit využití dostupných finančních nástrojů, ale je nutné předložit návrh programu k provádění cílů cestovního ruchu, které jsou přesně určené. Výbor je toho názoru, že konkrétně v oblasti sociálního cestovního ruchu již existuje dostatečný prostor pro zahájení přeshraničního shromažďování zkušeností v podobě pilotního projektu.

1.8 EHSV hodně očekává od právě probíhající práce na Evropské agendě 21 pro cestovní ruch, což je dokument, který by měl doplnit a konsolidovat obecnou politiku udržitelnosti evropského cestovního ruchu. Vytváření databází osvědčených postupů, co se týče udržitelnosti i dalších faktorů jako je kvalita, kreativita a konkurenceschopnost cestovního ruchu, se považuje za vhodný nástroj, který by Komise měla podporovat.

1.9 Pokud jde o statistiky, EHSV navrhuje vytvořit síť středisek pro sledování cestovního ruchu, která by poskytovala nejen údaje o tomto odvětví, ale také strategické a výhledové představy a odhadovala budoucí činnost.

1.10 EHSV je připraven pokračovat v práci na cestovním ruchu v souladu se sdělením Komise a vyzývá ostatní evropské instituce, členské státy, místní a regionální správní orgány, strany zainteresované v odvětví – podniky a odbory – a širokou veřejnost, aby se zapojili do porozumění a podpory cestovního ruchu jako všeobecného práva a hospodářské činnosti se strategickým významem pro budoucnost Evropy.

2. Sdělení Komise

S cílem lépe si uvědomit a pochopit, co chce Komise sdělit všem evropským aktérům a institucím, stručně shrneme text sdělení a jeho hlavní body.

2.1 Cestovní ruch a obnovená Lisabonská strategie

2.1.1 Výzva, kterou s sebou přináší růst a zaměstnanost.

Část 1 sdělení Komise spojuje novou evropskou politiku cestovního ruchu s potřebou provádění obnovené Lisabonské strategie. Důležitá úloha, kterou nyní cestovní ruch hraje při zachování a tvorbě pracovních míst, je výslovně uznána a cestovní ruch je správně označen jako hospodářská činnost, jejíž přínos pro plnou zaměstnanost může pokračovat a dokonce růst. Sdělení Komise analyzuje strukturu odvětví a poukazuje na rozmanitost služeb a profesí spojených s jeho rozvojem a na značný příspěvek, který cestovnímu ruchu přinášejí mikropodniky, malé a středně velké podniky. Sdělení poznamenává, že zvláštní charakteristické rysy cestovního ruchu jsou příznivé pro pružnost pracovních míst, aniž by byla přehlížena potřeba kompenzačních opatření k zabezpečení stability a kvality pracovních příležitostí v odvětví.

Jak Komise upozorňuje, cestovní ruch hraje klíčovou úlohu v regionálním rozvoji Evropy a faktor udržitelnosti kladně ovlivňuje různé ekonomické a sociální oblasti. V tomto ohledu Evropská agenda 21 pro cestovní ruch, což je iniciativa Komise, která se nyní připravuje, určitě poslouží jako vhodné vodítko a nástroj, který zajistí udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Dalším faktorem, který je třeba mít na paměti, pokud jde o příspěvek cestovního ruchu k Lisabonské strategii, je rozšíření EU a jeho kladný dopad na tvorbu pracovních míst a růst.

Toho však lze dosáhnout pouze za účasti a spolupráce všech soukromých a veřejných aktérů na všech úrovních, což je základním kamenem nové evropské politiky cestovního ruchu navržené Komisí.

2.1.2 Výzvy pro cestovní ruch. Sdělení Komise uvádí různé obecné výzvy pro evropský cestovní ruch, které vznikly v důsledku závažných změn v evropské a celosvětové společnosti.

První výzva se týká skladby obyvatelstva, jež se radikálně mění, takže bude cestovat mnohem více lidí, zejména starších padesáti let, a cestovní ruch se bude muset přizpůsobit novým požadavkům této skupiny obyvatel.

Další velká výzva souvisí s novými destinacemi, které se celosvětově objevují, a proto bude nutné přizpůsobit výroby a služby nové situaci na trhu.

Konečně se cestovní ruch musí rozvíjet za udržitelných hospodářských, sociálních, ekologických a kulturních podmínek.

Sdělení Komise uvádí, že zlepšení konkurenceschopnosti je vhodným způsobem, jak k těmto výzvám přistupovat, aby se realizovaly cíle Lisabonské strategie.

2.1.3 Dialog a spolupráce. Sdělení Komise se zasazuje o dialog a spolupráci všech aktérů, aby se dosáhlo cíle zlepšení konkurenceschopnosti. Všichni, kdo jsou na všech úrovních do spolupráce zapojeni, jsou nezbytní a důležití pro činnost v oblasti cestovního ruchu.

2.2 Nová evropská politika cestovního ruchu. Komise ve sdělení navrhuje, aby byla přijata nová evropská politika cestovního ruchu s cílem zlepšit konkurenceschopnost a vytvořit více lepších pracovních příležitostí v udržitelných podmínkách v Evropě a ve světě. Za účelem dosažení tohoto cíle Komise vyzývá k dialogu, koordinaci a spolupráci na všech úrovních.

2.2.1 Široké začlenění opatření ovlivňujících cestovní ruch. Sdělení Komise stanovuje tři druhy opatření:

- zlepšení právní úpravy rozšířením hodnocení dopadů, prověřováním legislativních návrhů a zjednodušením stávajících právních předpisů;
- koordinace všech politik Společenství ovlivňujících cestovní ruch a provádění konzultací se všemi zainteresovanými stranami a jejich zapojení do interaktivního dialogu;
- zlepšení využívání různých dostupných finančních nástrojů EU: EFRR, fondů soudržnosti, ESF, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a dalších, které mohou posílit udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Sdělení Komise navrhuje, aby klíčové úkoly byly svěřeny specializovaným útvarům Komise, které se zabývají koordinací iniciativ vznikajících jak ve veřejném, tak soukromém sektoru. Mezi tyto úkoly patří zejména udržování interaktivních informací v odvětví cestovního ruchu a dosažení spolupráce mezi všemi stranami, aby cestovní ruch mohl využívat všech finančních nástrojů Společenství.

2.3 Podpora udržitelného cestovního ruchu. Sdělení Komise považuje vypracování návrhu Evropské agendy 21 pro cestovní ruch za základní složku vytváření nové evropské politiky cestovního ruchu. Vypracování návrhu právě probíhá a mělo by být dokončeno v roce 2007.

Do té doby, než bude toto strategické úsilí ukončeno, Komise zajistí okamžité provádění různých zvláštních kroků. Za zmínku stojí zejména opatření k umožnění výměny správných postupů v cestovním ruchu s ohledem na různé otázky, jako jsou dostupnost a udržitelnost, sport, kultura, hospodářská obnova, rozšíření EU, spolupráce veřejného a soukromého sektoru a sociální cestovní ruch v Evropě, kterými se zabývalo nejméně sedm stanovisek EHSV z vlastní iniciativy.

2.4 Podpora porozumění a viditelnosti cestovního ruchu. Sdělení Komise navrhuje různé základní politiky pro zlepšení strategického významu cestovního ruchu v rámci obecné evropské politiky. Jedná se o:

- zlepšení dostupnosti statistik cestovního ruchu, zejména satelitních účtů v oblasti cestovního ruchu;
- pokračování podpory evropských turistických cílů, například prostřednictvím internetového portálu, který Komise za tímto účelem vytvořila a který v blízké budoucnosti bude nepochybně hodnotným nástrojem podpory produktů cestovního ruchu, kulturních a sportovních akcí a celé řady reklamních možností;

— zlepšení viditelnosti cestovního ruchu jako společného cíle prostřednictvím různých společných opatření s členskými státy, včetně každoročního organizování fóra evropského cestovního ruchu, které se koná pravidelně od roku 2002. Komise jasně vyjadřuje záměr pokračovat v úsilí o zveřejňování svých návrhů a závěrů nebo jednoduše v úsilí o diskusi o otázkách, které se týkají tohoto odvětví. Je také nutné zmínit, že během každého předsednictví Rady byla přijata různá opatření ke zvýšení viditelnosti a přítomnosti cestovního ruchu v Evropě.

2.5 Závěr sdělení

Sdělení Komise končí zásadní poznámkou, že je potřeba, aby všichni veřejní a soukromí aktéři plně spolupracovali, pokud jde o přijetí a praktické provádění politik cestovního ruchu. Doporučení, že spolupráce by se měla vytvořit na všech úrovních, je znovu předpokladem pro zlepšení konkurenceschopnosti, která dlouhodobě zaručí udržitelnost evropského odvětví cestovního ruchu. Cíl, který Komise sleduje předložením sdělení, je tak naprosto jasný.

3. Obecné připomínky

3.1 Cestovní ruch se zaslouženě hojně vyskytuje ve strategických i technických dokumentech všech evropských institucí, ale to stále zdaleka neodpovídá jeho současnému významu jako hospodářské činnosti a jeho budoucímu potenciálu v Evropě. Tato role překračuje čistě ekonomické aspekty, protože zahrnuje význačné sociální a kulturní faktory a otázky týkající se dědictví a integrace evropských občanů vzhledem k tomu, že cestovní ruch je průřezovým odvětvím s důsledky pro mnoho strategií, politik a opatření Společenství.

3.2 Je důležité zdůraznit, že ačkoliv cestovní ruch teď není společnou politikou Evropské unie, různé evropské instituce stále předkládají opatření a kroky, které mají dopad na cestovní ruch, nebo ho používají jako nástroj k dosažení některých hlavních cílů EU. Nová Ústavní smlouva, která čeká na přijetí, představuje krok vpřed tím, že uznává doplňkovou a koordinační úlohu národních politik při podpoře konkurenceschopnosti podniků a uznání hospodářského rozměru cestovního ruchu.

3.3 Různé evropské instituce se cestovním ruchem zabývaly následovně:

— **Evropský parlament** přijal řadu velmi rozdílných usnesení k cestovnímu ruchu a jeho dopadu na zaměstnanost a ekonomiku, například Usnesení o cestovním ruchu a rozvoji a Usnesení o nových perspektivách a nových výzvěch pro udržitelný evropský cestovní ruch.

— **Rada Evropské unie** se cestovním ruchem mnohokrát zabývala v závěrech a akčních plánech a v podstatě zdůrazňovala nutnost udržitelnosti, konkurenceschopnosti a tvorby pracovních míst v cestovním ruchu. Je třeba zmínit zejména závěry Rady ze dne 7. července 2006 ke sdělení Komise o nové politice cestovního ruchu EU. Rada tuto politiku vítá

a žádá Komisi, aby hrála aktivní roli při koordinaci různých politik.

— **Evropská komise** vydala různá sdělení, vytvořila, upevnila a řídila fóra evropského cestovního ruchu, pořádala konferenci na různá témata, jako například sociální cestovní ruch a Agenda 21 pro cestovní ruch, a organizovala mnoho dalších činností.

— **Výbor regionů** předložil stanoviska, například ke sdělení Komise o spolupráci pro budoucnost evropského cestovního ruchu a ke sdělení o základních ukazatelích pro udržitelnost evropského cestovního ruchu.

— **Evropský hospodářský a sociální výbor** vždy měl a stále má zvláštní zájem o záležitosti týkající se cestovního ruchu, čehož dokladem je 11 stanovisek k cestovnímu ruchu přijatých od roku 1999, aktivní účast Výboru na různých fórech evropského cestovního ruchu svolaných Komisí a jeho podpora a zapojení do četných akcí k různým aspektům cestovního ruchu, například oslavy Světového dne cestovního ruchu v Bruselu v roce 2005 a v Leónu v roce 2006. Zvláštní zájem si zaslouží spolupráce mezi EHSV a ostatními orgány na všech iniciativách, které zahájily v souvislosti s cestovním ruchem.

3.4 Toto stanovisko EHSV nemá pouze kriticky zhodnotit sdělení Komise a předložit příslušná doporučení vzešlá z následné diskuse, ale má také analyzovat stávající iniciativy a učinit jasné návrhy. Z toho důvodu, přestože je sdělení hodnoceno kladně, se stanovisko snaží zaměřit na specifická opatření, která dohromady tvoří politiku cestovního ruchu. Některé aspekty současné evropské politiky mají rozhodující důsledky pro rozvoj cestovního ruchu, aniž by se jím zabývaly přímo: jsou to, mimo jiné, volný pohyb osob, služeb a zboží, doprava a životní prostředí. Všechna tato opatření musejí přispět k vytvoření konkurenceschopné a udržitelné politiky cestovního ruchu.

3.5 Hlavní myšlenky tohoto stanoviska jsou obecně následující:

— cestovní ruch je právem každého občana, jak stanoví Celo-světový etický kodex cestovního ruchu, a nese s sebou povinnost řídit se správnými postupy;

— jde o právo, které také vytváří přímé a nepřímé bohatství a ziskovost, zejména pro malé a střední podniky, a pro Evropu je proto strategickým odvětvím, které se ukázalo jako stabilní;

— kvalita služeb poskytovaných provozovateli služeb v tomto odvětví a odpovědnost spotřebitelů k místním komunitám jsou hodnoty, které musíme udržovat jako základ pro jeho trvalou existenci;

— cestovní ruch má, anebo by měl mít, kladný dopad na místní a regionální hospodářství a sociální, kulturní a environmentální podmínky, a tak představuje cestu k pochození jiných kultur a odlišných způsobů života a jednání a je nástrojem meziregionální spolupráce;

- cestovní ruch je dynamické odvětví a významný zdroj pracovních míst nyní i do budoucna, s možností vytvořit kvalitní a stálá pracovní místa se sociálními právy;
- cestovní ruch není imunní vůči problémům, jakými jsou přelidnění a sezónnost, které vedou ke ztrátě konkurenceschopnosti;
- věříme, že je potřebná Agenda 21 pro cestovní ruch, která má jasné a ambiciózní cíle;
- model evropského cestovního ruchu je vnitřní nezbytností a může být celosvětovým referenčním zdrojem, bude-li založen nikoliv na pravidlech, ale na hodnotách kvality, udržitelnosti, dostupnosti atd., které jsou volně přijímány turistickými destinacemi a všemi zainteresovanými subjekty;
- základem a obohacením evropského modelu cestovního ruchu je různost destinací, rozdílné přístupy k cestovnímu ruchu a různé formy cestovního ruchu;
- tento model evropského cestovního ruchu, o který se zasazujeme, je účinným nástrojem podpory míru a porozumění mezi národy.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Sdělení Komise předkládá obecný přehled základů, výzev, politik, hlavních opatření a obecných způsobů fungování nové politiky cestovního ruchu pro Evropu. Začlenit toto všechno do poměrně krátkého sdělení jistě znamenalo značnou práci při shrnutí materiálu a vyžadovalo analýzu mnoha dokumentů, názorů a diskusí. Měli bychom zdůraznit, že bylo dosaženo hlavního cíle jasně informovat společnost o základních názorech Komise na cestovní ruch i o opatřeních, která mají být v tomto komplexním odvětví provedena.

4.2 Argumenty předložené ve sdělení na podporu této nové politiky cestovního ruchu lze považovat za vhodné, jelikož vyplývají z obnovené Lisabonské strategie a jejích dvou hlavních os, růstu a zaměstnanosti. Je-li dosažení těchto cílů obecnou strategií Společenství, pak určení příspěvku cestovního ruchu k této strategii určitě znamená posílení jeho role a vytvoření správného základu pro jeho rozvoj.

4.3 Možná by bylo užitečné, kdyby sdělení Komise také analyzovalo roli cestovního ruchu v hlavních prohlášeních Společenství a v evropské Ústavní smlouvě s cílem zjistit, jak je stávající politika cestovního ruchu definována v těchto dokumentech a jaký je význam nové evropské politiky cestovního ruchu. Nemělo by se zapomínat na to, že členské státy a regiony opakovaně uvedly, že si přejí, aby byla zachována jejich odpovědnost za cestovní ruch, ale přesto bylo Evropské unii umožněno, aby hrála roli katalyzátoru v určitých oblastech společného zájmu z důvodu zlepšení konkurenceschopnosti evropského odvětví cestovního ruchu. Požadavkem, který je v současnosti realizován a vylepšován, je například vytvoření a řízení internetového portálu na podporu Evropy jako turistic-

kého cíle. Společná opatření jsou nutná za situace, kdy jsou vnitřní hranice stále propustnější.

4.4 Výzvy, o kterých se zmínila Komise, jsou rozhodně ty nejdůležitější, kterým bude cestovní ruch v následujících desetiletích čelit. Seznam by mohl být delší, ale hlavní výzva zlepšení konkurenceschopnosti je rozhodně dostatečně rozsáhlá, aby zahrnula další hlavní výzvy, jako například zvýšení kvality, omezení sezónnosti nebo zlepšení dovedností lidí pracujících v odvětví cestovního ruchu. Odborná příprava a zlepšování kvalifikací lidí zaměstnaných v odvětví cestovního ruchu je zejména důležité v rámci Integrovaného programu celoživotního učení. Toto odvětví tak bude konkurenceschopnější a zajistí vysokou úroveň služeb.

4.5 Sdělení Komise opakovaně vyzývá ke spolupráci a posílení partnerství, jak se uvádí v názvu, by mělo být navrženo jako základní součást a charakteristický rys nové politiky cestovního ruchu. Je zvlášť důležité zdůraznit roli odborů a organizací zaměstnavatelů, které musí být zahrnuty do dohod o partnerství a požádány, aby se účastnily všech diskusí a fór a provádění obecných opatření ke zlepšení odvětví cestovního ruchu. Pomohlo by také, kdyby v rámci spolupráce mezi všemi zainteresovanými stranami byla vytvořena databáze správných postupů v cestovním ruchu jako prostředku pro výměnu úspěšných zkušeností. Stejně tak by bylo užitečné, kdyby byly podpořeny stále sítě turistických destinací a měst motivované společným cílem zlepšení konkurenceschopnosti. Výbor vítá zavedení „špičkových evropských destinací“ a naléhá, aby tato myšlenka zahrnovala řádné řízení sociálních a pracovních vztahů a účast odborů a organizací zaměstnavatelů ve vybrané destinaci.

4.6 Komise se zavazuje, že tuto novou politiku bude provádět na základě spolupráce, zahájení nových, specifických podpůrných opatření a koordinaci mezi aktéry. Možná ale bude nezbytné předložit více podrobností o skutečném způsobu provedení těchto tří přístupů. GŘ pro podniky hraje podle názoru EHSV klíčovou roli, pokud jde o tyto úkoly koordinování všech evropských politik, které přímo či nepřímo ovlivňují cestovní ruch, ale je věcí Komise, aby rozhodla, který orgán by měl být za tuto koordinaci odpovědný. Výbor se také domnívá, že Komise by měla být aktivnější při zavádění celoevropských iniciativ. Zvlášť v této souvislosti EHSV několikrát navrhl vytvoření **Evropské rady pro cestovní ruch** a zvážení možnosti založení **Evropské agentury pro cestovní ruch**.

4.7 Sdělení Komise dává jednoznačně najevo, že zvýšení konkurenceschopnosti je cílem a nezbytností pro evropské odvětví cestovního ruchu. Zvyšující se celosvětová konkurence v odvětví narušuje ziskovost poskytovatelů služeb. Zachování vedoucí pozice Evropy v celosvětovém odvětví cestovního ruchu proto bude do budoucna vyžadovat značné úsilí při inovaci, zvýšení kvality, podpoře kreativity a zvýšení produktivity všech faktorů a aktérů.

4.8 Výbor se domnívá, že sdělení Komise nevěnuje dostatečnou pozornost roli informačních a komunikačních technologií v novém plánu pro cestovní ruch jak z pohledu spotřebitelů, tak podniků a stran zainteresovaných v odvětví. Práce na výzkumu a vývoji v odvětví cestovního ruchu, jejímž cílem je zlepšit využití těchto technologií, musí být v příštích několika letech prioritou.

4.9 EHSV velmi vítá návrh Komise zlepšit právní úpravu, ale je nutné mít na paměti, že méně právních předpisů nemusí vždy znamenat lepší právní úpravu. Kolektivní vyjednávání musí být posíleno v oblastech určených sociálními partnery, mají-li být v tomto odvětví upraveny pracovněprávní předpisy a normy.

4.10 Zjevná ochota přijmout konkrétní opatření a zejména zlepšit využití dostupných evropských finančních nástrojů je důležitá, ale jsou potřeba konkrétnější informace, a měl by být navržen program jasně zaměřený na provádění hlavních cílů evropského cestovního ruchu, které jsou ve sdělení přesně určeny. Je nezbytné zajistit, aby finanční prostředky určené pro cestovní ruch byly využity účinně a efektivně k dosažení jeho cílů.

4.11 Role připisovaná **Agendě 21 pro cestovní ruch** má ve sdělení Komise zvláštní význam, jelikož tento dokument má být základem strategií, programů a kroků týkajících se udržitelného

rozvoje cestovního ruchu. Očekává se, že půjde o významný dokument, který nepochybně objasní mnoho různých otázek a problémů ekonomické, sociální a environmentální povahy. Tento dokument by měl pečlivě zvážit klíčové problémy mezi růstem, udržitelného růstu turistických destinací a ochrany pobřeží a dalších citlivých přírodních oblastí a měl by předložit schůdné a udržitelné návrhy.

4.12 Sdělení Komise klade značný důraz na statistiky cestovního ruchu, ale ty bude možná nutné doplnit studii s jasným strategickým a výhledovým přístupem, které identifikují trendy, vyvozují závěry a činí opatření pro budoucí kroky. Vytvoření jednoho nebo více středisek pro sledování cestovního ruchu na evropské úrovni spojených do sítě by mohlo pomoci uspokojit tuto potřebu v odvětví. Je nutné, aby statistiky cestovního ruchu věnovaly více pozornosti proměnným zaměstnanosti.

4.13 Sdělení Komise jasně uvádí potřebu zlepšení viditelnosti, pochopení a přijetí cestovního ruchu evropskou společností. Jak již poznamenalo stanovisko EHSV nazvané Katovické prohlášení a dále stanovisko k tématu Cestovní ruch a kultura: dvě síly pro růst, i další dokumenty EHSV, bude nutné uskutečnit komunikační kampaně s cílem informovat a motivovat evropské občany, zejména mladé lidi.

V Bruselu dne 14. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Uvolnění a posílení evropského potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace

(2006/C 325/05)

Paní Dr. SCHAVAN, německá spolková ministryně pro vzdělání a výzkum, požádala jménem nadcházejícího německého předsednictví v Radě EU ve svém dopise ze dne 9. srpna 2006 Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování stanoviska ve věci *Uvolnění a posílení evropského potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace*.

Výbor rozhodl, že přípravou podkladů na toto téma pověří specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba.

Vzhledem k naléhavosti prací jmenoval Výbor na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince 2006), pana WOLFA hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 125 hlasy pro, 1 člen byl proti a 2 se zdrželi hlasování.

Obsah:

1. Závěry a doporučení
2. Obecné aspekty
3. Finanční otázky a postupy
4. Strukturální aspekty a rámcové podmínky
5. Lidský faktor – lidský kapitál – vědečtí pracovníci a inženýři

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá žádost německé spolkové ministryně pro vzdělání a výzkum, vyslovenou v rámci přípravy německého předsednictví Rady, aby EHSV vypracoval průzkumné stanovisko k tématu Uvolnění a posílení evropského potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace. Považuje za důležité a přínosné, že se takto do budoucího utváření evropské politiky vzdělávání, výzkumu a inovací může včas začlenit i názor Výboru – jakožto mostu k organizované občanské společnosti – na toto velmi obsáhlé a mnohostranné téma.

1.2 Vzhledem k oběma nedávno uveřejněným sdělením⁽¹⁾ Komise k tématu „inovací“ v jeho plné šíři, jakož i vzhledem ke skvělé Ahově zprávě⁽²⁾, se toto stanovisko zaměřuje převážně na témata výzkumu a vzdělání – jakožto naprosto nezbytných předpokladů každé udržitelné schopnosti inovovat – a na nezbytné vzdělání v této oblasti. Tím se má zabránit i přílišnému překrývání s uvedenými publikacemi.

1.3 Nejlepší vědecké a technické výsledky a jejich přeměna v konkurenceschopnou ekonomickou sílu jsou rozhodujícími předpoklady pro zajištění naší budoucnosti (např. v souvislosti s problematikou energetiky a klimatu), pro udržení a zlepšení naší současné pozice v globálním prostředí a pro neohrožení evropského sociálního modelu, nýbrž jeho rozvíjení.

1.4 Evropa si tedy nyní musí být vědoma své tradice jakožto vůdce výzkumu a inovací a musí ji znovu oživit. To vyžaduje

větší podporu schopností jejích občanů, které jsou k tomu zapotřebí, podstatně větší investice do výzkumu a vývoje, zvýšení účinnosti výzkumu a vývoje, posílení inovační schopnosti a ochoty průmyslu, jakož i odstranění překážek, které tomu brání.

1.5 Nejdůležitějším předpokladem toho je společenské prostředí, které bude otevřené vůči pokroku a ve kterém se toto vědomí bude plně rozvíjet, aby byly na všech úrovních politiky vytvořeny nezbytné rámcové podmínky, aby byla učiněna odpovídající směrodatná rozhodnutí, ale také aby vznikala pracovní místa a aby průmysl vzbudil dostatečnou důvěru a optimismus pro nutné investice.

1.6 Rovněž je třeba seznamovat občany s vědou a technikou více, než doposud, a více využívat stávající talentované kapacity a intenzivněji je podporovat. Za tímto účelem je třeba klást podstatně větší důraz na otázky vědy a techniky již v učebních osnovách základních škol a ještě více v učebních osnovách škol vyšších stupňů.

1.7 Děti a mládež musejí být s užitekem vědy a techniky i se základními pojmy a základními zásadami těchto oborů obeznámovány krok za krokem a na základě názorných příkladů a praktických zkušeností. Nadané jedince je třeba nadchnout pro odpovídající volbu povolání a náročné studium, jak známo, a vybavit je řádnými základními znalostmi.

1.8 K tomu navíc patří, že na univerzitách a vysokých školách technického zaměření musí být zajištěno odborné vědecko-technické vzdělání, které bude přinejmenším rovnocenné s nejlepším mezinárodním standardem. Nejdůležitějším kapitálem pro výzkum a inovace jsou co nejvíce kvalifikovaní a motivovaní vědečtí pracovníci a inženýři obou pohlaví, kteří svoji vědeckou odbornost získávají a rozvíjejí celoživotním učením po celý svůj pracovní život.

⁽¹⁾ KOM(2006) 502 v konečném znění ze dne 13.9.2006 Uvádění znalostí do praxe: široce založená inovační strategie pro EU; KOM(2006) 589 v konečném znění ze dne 12.10.2006 Moderní a vůči inovacím přátelská Evropa.

⁽²⁾ EUR 22005 „Creating an Innovative Europe“ ISBN 92-79-00964-8.

1.9 Dále sem patří to, že společnost, členské státy a ekonomika musí vědeckým pracovníkům a inženýrům nabízet atraktivní pracovní příležitosti, pracovní podněty, profesní vyhlídky a adekvátní zabezpečení životních plánů. Tato opatření musí odpovídat jak investicím společnosti do jejich vzdělání, tak i vysoké osobní investici do velmi obtížného a náročného studia. Jen tak bude možné namísto dnešního jednostranného „odlivu mozků“, který je často předmětem stížností, dosáhnout změny v globální mobilitě špičkových odborníků ve prospěch Evropy.

1.10 A konečně sem patří i to, že je nutné podporovat a více propagovat a odměňovat ochotu a připravenost průmyslu, zejména také malých a středních podniků, k investicím do výzkumu a vývoje, a to prostřednictvím vytvoření vhodných právních, administrativních a finančních rámcových podmínek.

1.11 Zvláštní úsilí si zaslouží cíl urychlit uplatňování nových poznatků výzkumu a vývoje v nových výrobcích či procesech. Za tímto účelem musejí podniky prostřednictvím svojí personální politiky zajistit, že budou mít dostatek vědeckotechnických schopností, aby se mohly zapojit do inovačního procesu nebo aby byly alespoň schopné posoudit nové myšlenky či možnosti a byly ochotné se přizpůsobit.

1.12 Kromě aspektů finančního inženýrství, daňového práva a předpisů týkajících se zákonné odpovědnosti by se proto měl klást zvláštní důraz na vzájemnou mobilitu mezi akademickou obcí a ekonomikou. K tomu by bylo účelné především zavedení nového, atraktivního systému mobility resp. stipendií pro předávání znalostí, jakož i vzdělávání a odborné přípravy, který by propojoval akademický a průmyslový svět.

1.13 Ten by měl – analogicky k „dlouhodobému volnu“ vysokoškolských profesorů – umožnit dočasné pobyty nejvíce kvalifikovaných vědeckých pracovníků a inženýrů v průmyslu (a naopak!) s plnou zárukou možnosti vrátit se k předchozí profesní dráze. Tím by se nejlépe podpořil personální most k vzájemnému propojení mezi akademickým světem a ekonomikou i nezbytné předávání znalostí.

1.14 Příklady dalších konkrétních doporučení a zjištění jsou následující:

1.14.1 Cíl z Barcelony, který byl formulován pro účely uskutečnění Lisabonské strategie, musí všechny v něm uvedené subjekty brát velmi vážně, aby se neprohrála globální soutěž o investice do výzkumu a vývoje. Tento cíl říká, že celkové výdaje Unie na výzkum a vývoj se mají zvýšit, aby v roce 2010 dosáhly úrovně necelých 3 % HDP. Investice, které jsou k tomu zapotřebí, má ze dvou třetin financovat soukromý sektor.

1.14.2 Podle současného finančního výhledu na období 2007-2013 by Společenství svým sedmým rámcovým

programem pro výzkum a vývoj (7RP) přispělo pouze zhruba 2 % na investice do výzkumu a vývoje, o které celkově usiluje cíl z Barcelony. Podle názoru Výboru to nestačí k tomu, aby byl výrazný pákový a integrační účinek podpory Společenství na politiku členských států v oblasti poskytování podpor a na nezbytnou ochotu průmyslu k investicím plně účinný a vyvolal tam potřebný pozoruhodný nárůst.

1.14.3 Proto by měl být tento podíl podpory Společenství v rámci nadcházející revize rozpočtu EU v roce 2008 zvýšen nejprve na zhruba 3 %. To by ze strany Společenství představovalo obzvlášť účinné opatření, aby bylo možné dosáhnout stále stejně důležitých cílů z Lisabonu a Barcelony rychleji, než se v současnosti očekává. Je to nezbytné také z toho důvodu, že výzkumné úsilí např. USA nebo Číny je ve fázi rychlého růstu.

1.14.4 Pravidla veřejné podpory Společenství by měla být koncipována tak, aby členské státy povzbuzovala k většímu, účinnějšímu a nebyrokratickému podporování projektů výzkumu a vývoje na univerzitách, ve výzkumných ústavech a v průmyslu a jejich nezbytné propojení, než doposud, a aby jim k tomu poskytla nezbytný prostor.

1.14.5 Rozpočtové právo jednotlivých členských států by při podporování opatření v oblasti výzkumu a vývoje mělo umožnit pružnější odliv zdrojů přizpůsobený příslušnému projektu, např. převoditelností přidělených prostředků do následujícího kalendářního roku nebo rozpočtového období.

1.14.6 Úsilí o patent Společenství by mělo být konečně dovezeno k úspěšnému cíli, přičemž jazyková otázka by se měla vyřešit v souladu s dlouholetými zvyklostmi mezinárodní vědecké komunity.

1.14.7 Inovace a pokrok spočívají v součinnosti základního výzkumu, aplikovaného výzkumu a vývoje zaměřeného na výrobek, přičemž hranice mezi těmito uvedenými kategoriemi nejsou jasně vymezené.

1.14.8 Proto je nezbytné ještě větší propojení pilířů vzdělání, výzkumu a průmyslových aplikací. Výbor tudíž vítá plány na Evropský technologický institut (ETI), který má přispět k dalšímu rozvoji inovačních kapacit Společenství a členských států tím, že navzájem propojí vzdělávací, výzkumné a inovační činnosti na nejvyšší úrovni.

1.14.9 Z tohoto důvodu je však také nutné dostatečné podporování základního výzkumu ze strany Společenství. Podprogram „Myšlenky“ ze 7RP je toho dobrým počátkem.

1.14.10 Pokrok a neustálé inovace však nespočívají pouze ve vědě a technice, nýbrž i v motivaci všech zúčastněných, v nových obchodních modelech a ve správných metodách řízení.

1.14.11 Jde o to, aby lidé dostali ty nejlepší možné příležitosti k rozvíjení se a k vlastní iniciativě v závislosti na svém nadání, na způsobilosti a kreativitě. Proto musí být zajištěno, aby všichni zaměstnanci jednoho podniku nebo ústavu dostali příležitost přispět svými myšlenkami a návrhy a aby za to byli odpovídajícím způsobem odměněni. To jsou důležité aspekty sociálního výzkumu, ekonomiky výroby a kultury řízení obecně.

1.14.12 V zájmu podpory nových přístupů výzkumu, inovačních technologií, činností řízení nebo obchodních modelů je třeba přijmout určité riziko úspěchu. Pokrok a riziko jsou dvě strany téže mince.

1.14.13 Příliš nepružné předpisy o sjednocování organizačních forem, programů výzkumu a pracovních metod mohou bránit vývoji novinek a inovací. Svoboda výzkumu je základním předpokladem kreativní vědy, nových objevů a inovačních technik, nehledě na její hranice vymezené zákonnou úpravou etické problematiky a nehledě na adekvátní použití přidělených finančních prostředků.

1.14.14 Administrativní postupy pro podporování výzkumu a vývoje je třeba zjednodušit, i proto, aby se snížilo množství požadovaných nejrůznějších postupů žádostí, posuzování, monitorování a kontroly, které se často dokonce překrývají, a omezilo se na rozumnou míru.

1.14.15 Jinak se odkazuje na podrobné znění tohoto stanoviska. V něm jsou doporučení odůvodněna, zmíněna další hlediska, také velmi konkrétní, a navržena doporučení.

2. Obecné aspekty

2.1 Vzhledem k oběma nedávno uveřejněným sdělením Komise ⁽³⁾ k tématu „inovaci“ v jeho plné šíři (viz také odstavec 4.12.1), jakož i vzhledem ke skvělé Ahově zprávě ⁽⁴⁾, se toto stanovisko zaměřuje převážně na témata výzkumu a vzdělání – jakožto naprosto nezbytných předpokladů každé udržitelné schopnosti inovovat – a na nezbytné vzdělání v této oblasti. Tím se má zabránit i přílišnému překrývání s uvedenými publikacemi.

2.2 Kolébkou moderní vědy a moderního výzkumu je Evropa ⁽⁵⁾. Věda a výzkum, jejich metodika a myšlenkové postupy, byly rozhodujícími průkopníky naší dnešní evropské společnosti, jejich hodnot, jejího životního stylu a její životní úrovně. Byly charakteristickou známkou evropského kulturního prostoru ⁽⁶⁾. Receptem na úspěch dosažených vymožeností byla

⁽³⁾ Viz poznámka pod čarou 1.

⁽⁴⁾ Viz poznámka pod čarou 2.

⁽⁵⁾ To platí včetně řecko-egyptské kultury a dočasněho vzájemného ovlivňování s indicko-arabskou kulturou i pro kolébkou vědy obecně.

⁽⁶⁾ Velmi podrobné a diferencované znázornění těchto procesů se nachází ve stanovisku Výboru z vlastní iniciativy o vědě, společnosti a občanech Evropy (Úř. věst. C 221, 7.8.2001).

volná interakce řemeslné vynalézavosti a podnikavosti s vědeckou metodikou a systematikou.

2.3 Téměř ruku v ruce s vědeckotechnickým pokrokem probíhal rozhodující společenský vývoj směrem k modernímu státu s rozdělením moci, demokracií, základními právy a sociálními zákony.

2.4 Výsledkem těchto společných procesů bylo, že životní podmínky lidí ve městech a regionech, které se těchto procesů účastnily, se změnily a zlepšily tak, jako nikdy předtím v dějinách lidstva.

2.5 Během uplynulých 135 let se průměrný věk obyvatelstva ⁽⁷⁾ více než zdvojnásobil ⁽⁸⁾. Během uplynulých 50 let se vzhledem k ploše téměř ztrojnásobila zemědělská úroda. V úspěšných průmyslových zemích se namísto o podvýživě diskutuje o nadváze, namísto nedostatku informací o záplavě informací, namísto úmrtnosti dětí o stárnutí.

2.6 Schopnosti a výkony, ke kterým se moderní mobilní průmyslová společnost dopracovala díky výzkumu, vývoji a inovacím, zahrnují veškeré oblasti lidské evoluce a kvality života.

2.7 Zatímco bezprostředním úkolem výzkumu a vývoje je hledání nových a hlubších znalostí – tedy zkoumání neznámých a potvrzování domnělých či známých skutečností – a rozvíjení nových schopností, přispěly výsledky tohoto úsilí značnou a předtím nepředstavitelnou měrou k blahu lidstva. V tomto přeneseném smyslu má tedy výzkum a vývoj také sloužit blahu lidí.

2.8 Dalším faktorem, který byl rozhodující pro dosažený pokrok, byl vývoj a intenzivní využívání průmyslových postupů a strojů, které spotřebovávají energii. Energie lidstvo osvobodila od břemene těžké fyzické práce a stala se „živinou“ moderních ekonomik.

2.9 Z toho plyne důležité doporučení Výboru, že si společnost musí uvědomit rozhodující úlohu těchto vymožeností pro náš dnešní způsob života, předpoklady jeho vzniku, jakož i vědeckotechnické a kulturní služby, které s ním souvisí, a musí ocenit jejich existenciální význam. Toto pochopení musí být součástí všeobecného vzdělání! Mnohem nižší kvalita života a také bída, se kterou se ještě dnes lze setkat v částech třetího světa a která dříve bez všech těchto vymožeností existovala i v dnešních průmyslových zemích, musí být neustále připomínána, abychom mohli ocenit standard, který se pro nás v mezidobě stal samozřejmostí, a jeho předpoklady.

⁽⁷⁾ V Německu.

⁽⁸⁾ Především také díky snížení úmrtnosti dětí.

2.9.1 V souladu s tím musí být učební osnovy a dostupné vyučovací doby na všech stupních škol zaměřeny na to, aby byly děti a mládež na základě názorných a zajímavých výkladů a učebních látek postupně seznamovány se způsobem myšlení vědy a techniky i s existující zásobou znalostí⁽⁹⁾, a abychom si uvědomili rozhodující význam vědecké práce a technického vývoje pro každodenní život. Je třeba získat nadané mladé lidi obou pohlaví pro to, aby si zvolili vědeckotechnické studium, ale rovněž je třeba jim nabídnout to nejlepší odborné vědeckotechnické vzdělání na vysokých školách a univerzitách a později je dále vzdělávat prostřednictvím programů celoživotního učení. Dosažené výsledky jsou základem budoucího pokroku.

2.10 Většina toho, co bylo doposud řečeno, není omezena na Evropu, i když jmenované vymoženosti – bohužel – ještě nejsou dostupné všem lidem, skupinám obyvatelstva a národům na celém světě ve stejné míře a dostatečně.

2.10.1 V této souvislosti je třeba vyzdvihnout důležitou charakteristiku moderní znalostní společnosti: na rozdíl od dřívějších dob, kdy bylo např. tajemství výroby hedvábí v Číně přísně stráženo, jsou získané znalosti, tedy náš nejcennější majetek, nabízeny téměř volně⁽¹⁰⁾, např. studentům na univerzitách a vysokých školách technického zaměření na celém světě (dokonce formou stipendií), ale také v učebnicích, publikacích, patentových spisech, na odborných konferencích, v internetových publikacích, odborných časopisech atd.

2.10.2 Toto zveřejňování nabytých znalostí slouží na jedné straně ke globální výměně znalostí, jenž přispívá k vědeckému pokroku, na druhé straně je to však jedinečný a obzvláště účinný způsob rozvojové pomoci, která např. již od 19. století přispívala k tomu, že se zemi jako Japonsko vlastním úsilím podařilo vymanit se během velmi krátké doby ze středověkých společenských struktur a dosáhnout životní úrovně srovnatelné s evropským standardem.

2.10.3 Tato volná dostupnost získaných znalostí a schopností však nutně narazí na své hranice tam, kde jde o návratnost investic vložených do výzkumu a vývoje v pozdějším hospodářském užítku a o současné posílení konkurenceschopnosti dotčených ekonomik získáním nezbytné výhody na trhu.

2.10.4 Většina průmyslových zemí proto vyvinula vyvážený právní systém k dočasné ochraně duševního vlastnictví, jehož

⁽⁹⁾ Nejedná se přitom tolik o naučení se a o ovládnutí velkého množství vzorců, ale o základní pochopení techniky a základních přírodních zákonů, ale také i o význam kvantitativních souvislostí a užitečnosti matematiky.

⁽¹⁰⁾ Viz však odstavec 2.10.3: V určitých případech (i) je využívání patentů časově omezené nebo je lze získat prostřednictvím licencí nebo (ii) s nimi podniky s větším či menším úspěchem zacházejí po určité období jako s průmyslovým obchodním tajemstvím.

vrcholem je patentové právo. Výbor k tomu několikrát zaujal stanovisko⁽¹¹⁾ a opakovaně upomínal nejen zavedení evropského patentu Společenství, ale i větší povědomí o hospodářském a kulturním významu duševního vlastnictví. Uznání a ochrana duševního vlastnictví jsou konec konců motivací a spravedlivou odměnou pro vynálezce nových technik a tvůrce nových děl.

2.11 Co z toho plyne pro politiku Evropského společenství? Jde zde v první řadě o důležitou a velmi konkrétní otázku, jak velký zlomek hrubého domácího produktu (HDP) se má v rámci vyvážené celkové politiky investovat do výzkumu a vývoje.

2.11.1 Odpověď na ni vyplývá z postavení Evropy v celosvětové hospodářské soutěži, tedy z mnohokrát citované Lisabonské strategie⁽¹²⁾.

2.11.2 K tomu přijala již Rada z Barcelony⁽¹³⁾ v březnu 2002 směrodatné závěry⁽¹⁴⁾ a formulovala cíl 3 %, který je v mezích všeobecně známý a který říká, že celkové výdaje na výzkum a vývoj v Unii mají být zvýšeny, takže v roce 2010 dosáhnou úrovně téměř 3 % HDP. Potřebné investice by ze dvou třetin měl financovat soukromý sektor (bod 47 rozhodnutí Rady). Vedle mohutného zvýšení investic samotného Společenství do výzkumu a vývoje jde tedy zejména i o vytvoření pobídek k dalším investicím do výzkumu a vývoje ze strany členských států a zejména průmyslu. Výbor tento cíl důrazně podporoval v mnoha svých stanoviscích⁽¹⁵⁾, bohužel se však ukazuje, že – s výjimkou několika členských států – nebude dosažen. Tato skutečnost je znepokojující.

2.11.3 STERN REVIEW⁽¹⁶⁾: „*The Economics of Climate Change*“, uveřejněný na konci října 2006, kromě toho konstatuje, že jen ke zmírnění globálního oteplování způsobeného plyny poškozujícími klima bude zapotřebí výdajů ve výši přibližně 1 % HDP, které budou zahrnovat i další související nezbytné činnosti vývoje a výzkumu.

2.11.4 Změna klimatu a její vztah k obecnému problému využívání energie, spotřeby energie a udržitelného zásobování energií však nejsou jediným okruhem problémů. Potírání fyzických a duševních chorob, usnadňování života zdravotně postiženým osobám, dopady demografické změny včetně výzkumu stárnutí, ochrana životního prostředí a zajištění našich životních

⁽¹¹⁾ Viz (Úř. věst. C 112, 30.4.2004), (Úř. věst. C 112, 30.4.2004), (Úř. věst. C 65, 17.3.2006) a Úř. věst. C 324, 30.12.2006.

⁽¹²⁾ http://consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/00100-r1.d0.htm.

⁽¹³⁾ http://consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/71067.pdf.

⁽¹⁴⁾ Které, jako např. především cíl 3 %, bohužel doposud nebyly úplně uskutečněny.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 95, 23.4.2003.

⁽¹⁶⁾ http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm.

základů a našeho evropského systému hodnot obecně jsou rovněž příklady významných výzkumných témat, ke kterým Výbor ve svých dřívějších stanoviscích, např. ve stanovisku k sedmému rámcovému programu pro výzkum a vývoj a k jeho „specifickým programům“, vypracoval podrobná doporučení.

2.12 Jak známo, stojí Evropské společenství před velmi závažnou výzvou zostřující se globální hospodářské soutěže, ve které jde především o udržení evropských pracovních míst, úrovně příjmů a sociálního a ekologického standardu. To platí nejen ve vztahu k ekonomikám USA a Japonska, nýbrž především v souvislosti s pozoruhodnou a stále posilující výkonností průmyslu a výzkumu v zemích jako Čína (do roku 2050 by Čína chtěla vystřídat USA jako celosvětově vůdčí technologický národ! ⁽¹⁷⁾), Indie a Brazílie a vzhledem ke mzdám a sociálním i ekologickým standardům, které jsou v těchto zemích podstatně nižší.

2.13 Právě na tomto pozadí celosvětové hospodářské soutěže a s tím souvisejícího globálního závodění o stále větší investice do výzkumu a vývoje, včetně celosvětové soutěže o nejlepší vědecké pracovníky a inženýry, musí Evropské společenství lépe využívat a dále posilovat svůj potenciál pro výzkum, technologický rozvoj a inovace. Jde přitom v prvopočátku o globální soutěž, ne o soutěž v rámci Evropy!

2.14 Evropa tedy může své konkurenceschopné postavení i v budoucnu ⁽¹⁸⁾ udržet pouze náskokem ve výzkumu, technologickém rozvoji a inovacích zakotvených do společenského a kulturního prostředí demokracie, státní právnosti, podnikatelské svobody, zabezpečeného plánování, pracovní angažovanosti a oceněných výkonů. Evropský výzkumný prostor musí být posílen a rozvíjen. Tento poznatek se sice v mezích stal společným znakem politických prohlášení o záměru, ale ve skutečnosti a při provádění do opravdových priorit (např. rozpočty na výzkum) a do příslušných předpisů (např. struktura platů dojednaných v kolektivní smlouvě ⁽¹⁹⁾, daňové právo) ještě existují výrazné a politováníhodné nedostatky, jak na úrovni Společenství, tak i na úrovni většiny členských států.

2.15 Jiné státy, které jsou konfrontovány s podobnou problematikou, např. USA nebo Japonsko, ale také Švýcarsko, do výzkumu, technologického rozvoje a inovací úspěšně investují nejen podstatně více, nýbrž i daleko efektivněji. To se projevuje m.j. v atraktivitě USA pro evropské vědecké pracovníky a inženýry, která je v rámci v zásadě žádoucí vzájemné mobility nadále příčinou přebytku expertů a talentů stěhujících se do USA („odliv mozků“).

⁽¹⁷⁾ Bild der Wissenschaft 9/2006, s. 109.

⁽¹⁸⁾ Výbor již několikrát (Úř. věst. C 65, 17.3.2006) poukazoval na to, že cíl 3 % z Barcelony představuje kvůli globálnímu závodu o investice do výzkumu a vývoje „pohyblivý cíl“. Kdo ho dosáhne příliš pozdě, zůstane poslední.

⁽¹⁹⁾ Zejména pokud jde o příjmy a pracovní smlouvy mladých vědeckých pracovníků a inženýrů.

2.16 Právě v souvislosti s USA je tato skutečnost nejenom známkou finančních kapacit a dokonalejších výzkumných struktur, ale navíc oslabuje Evropu a posiluje USA. Kromě toho se politika USA v oblasti výzkumu a vývoje na rozdíl od Evropy vyznačuje otevřenějším a odvážnějším zacházením s novými koncepcemi a přístupy, ale i celkově větší ochotou riskovat. Svou motivaci navíc čerpá nejen z ekonomické konkurenceschopnosti, nýbrž stejnou měrou i z důsledné národní bezpečnostní strategie ⁽²⁰⁾ a s tím spojených vysokých investic do výzkumu a vývoje, což vede k vzájemnému obohacování.

2.17 Evropa tedy nyní musí oživit svoji tradici vedoucího výzkumného a inovačního prostoru, daleko více investovat do výzkumu a vývoje, podporovat schopnosti svých občanů a odměňovat jejich výkon, jakož i odstranit překážky, které tomu brání.

2.18 Nejdůležitějším předpokladem pro dosažení tohoto cíle je společenské klima, ve kterém se tento názor plně rozvíjí, aby na všech úrovních politiky mohly být vytvořeny nezbytné rámcové podmínky a mohla být učiněna směřovatná rozhodnutí. Teprve potom budou školy a univerzity moci splnit svoji úlohu v globální soutěži a vědou i technikou se bude moci zabývat dostatek mladých lidí. Teprve potom bude mít průmysl dostatečné množství důvěry a optimismu pro nezbytné investice.

3. Finanční otázky a postupy

3.1 **Zdroj investic.** Výzkum a inovace – spolu s kvalitní a efektivní odbornou přípravou příslušných způsobilých jedinců – jsou předpokladem budoucího blahobytu společností. Společnost tedy musí poskytnout investice, které jsou k tomu zapotřebí. V EU tyto investice pocházejí od Společenství, členských států, hospodářství a – v minimálním množství případů – od soukromých nadací.

3.2 Podpora od Společenství

3.2.1 **7. rámcový program pro výzkum a technický rozvoj** Evropské společenství poskytuje ze 7. rámcového programu pro výzkum a technický rozvoj největší příspěvek ⁽²¹⁾ na podporu výzkumu a vývoje. Jejich rozpočet, který mají k dispozici pro roky 2007 až 2013, čítá ⁽²²⁾ zhruba 50 mld. eur ⁽²³⁾, což je přibližně 5,8 % celkového rozpočtu Společenství na toto období.

⁽²⁰⁾ Ministerstvo obrany USA bohatě podporuje také výzkumné projekty na univerzitách a ve výzkumných střediscích.

⁽²¹⁾ Vedle toho existují i podpůrné programy nejrůznějších jiných útvarů Komise, např. rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci (2007 až 2013) nebo program Inteligentní energie – Evropa.

⁽²²⁾ KOM(2006) 364 v konečném znění – s výhradou dosud neučiněného rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady.

⁽²³⁾ A zhruba 2 mld. eur 7. rámcového programu Euratom pro výzkum a technický rozvoj.

3.2.2 **Tato částka se tak pohybuje** kolem 0,06 % hrubého domácího produktu Společenství, tedy pouze kolem **2 % cíle z Barcelony** (viz příloha). Podle názoru Výboru to nestačí k tomu, aby byl výrazný pákový a integrační účinek podpory Společenství na politiku členských států v oblasti poskytování podpor a na nezbytnou ochotu průmyslu k investicím plně účinný a vyvolal tam potřebný pozoruhodný nárůst.

3.2.3 **Výbor** proto velmi **lituje**, že jeho doporučení⁽²⁴⁾ výraznějšího zvýšení podílu rozpočtu 7. rámcového programu pro výzkum a vývoj na celkovém rozpočtu Společenství nebylo zohledněno.

Výbor proto apeluje na Evropskou radu a Evropský parlament, aby při nadcházející **revizi rozpočtu EU v roce 2008** docílily v této oblasti ještě významného pokroku a zvýšily dostupný objem podpory Společenství pro 7. rámcový program pro výzkum a vývoj na **3 % cíle z Barcelony**.

3.2.4 **Evropská investiční banka.** Výbor mimoto poukazuje na to, že i podpůrné prostředky Evropské investiční banky by měly být použity ve prospěch výzkumu, vývoje a inovací⁽²⁵⁾, zejména tam, kde tyto prostředky slouží k rozvoji potřebných infrastruktur a k předávání znalostí pro průmyslové aplikace.

3.2.5 **Evropské strukturální fondy.** To samé, dokonce v ještě větší míře, platí pro využívání evropských strukturálních fondů. **Zejména v nových členských státech** zde existuje značná potřeba zlepšit rozvoj nezbytných infrastruktur výzkumu a jejich napojení na umístění moderních technicky vyspělých podniků.

3.3 *Podpory od členských států a hospodářství, podpůrná opatření Společenství.*

3.3.1 **Více investic ze strany průmyslu.** Vzhledem ke strukturálně skromnému podílu podpory ze strany Společenství je nesmírně důležité, aby i členské státy a evropské hospodářství⁽²⁶⁾ dostatečně – to znamená podstatně více, než dosud – investovaly do výzkumu, vývoje a příslušné odborné přípravy, aby se uvolnil a posílil evropský potenciál pro výzkum, vývoj a inovace, využil Evropský výzkumný prostor a alespoň přibližně uskutečnil cíl z Barcelony. V této oblasti existuje ve většině členských států největší a nejnaléhavější potřeba dohnat vývoj!

3.3.2 **Spolehlivé a vhodné rámcové podmínky.** Vedle většího finančního úsilí je rovněž nezbytný přezkum veškerých

dalších rámcových podmínek, aby se s pomocí vynaložených prostředků dosáhlo co nejlepšího účinku. Zejména se musí z hlediska užitku či škodlivosti přezkoumat aspekty a cíle, které nesouvisí s výzkumem, a musí být zajištěno co největší zabezpečení plánů a spolehnutí se na úkoly stanovené státem.

3.3.3 **Podpůrná opatření Společenství.** Také Evropské společenství může a musí v této oblasti na základě své politiky poskytnout pevnou podporu, především s pomocí adekvátních nařízení nebo směrnic, optimální rámcové podmínky a moudře aplikovaný pákový efekt své podpory ze sedmého rámcového programu pro výzkum a technický rozvoj.

3.3.4 **Právní úprava podpory Společenství.** Právní úprava podpor Společenství stanoví ve výkladu článků 87 a 88 Smlouvy o ES způsob, rozsah a administrativní postupy přípustných státních podpor členských států⁽²⁷⁾ na činnosti výzkumu a vývoje. Právní úprava těchto podpor je tedy další rozhodující pákou na ovlivňování podpory výzkumu ze strany členských států, ale také na optimální využívání podpor ze sedmého rámcového programu Společenství pro výzkum a technický rozvoj. Právní úprava podpor Společenství proto musí být koncipována tak⁽²⁸⁾, aby členské státy povzbudila a usnadnila jim co nejúčinnější a nebyrokratické podporování projektů výzkumu a vývoje na univerzitách, ve výzkumných ústavech a v průmyslu a mezi nimi navzájem více a účinněji, než doposud.

3.3.5 **Přednost globální konkurenceschopnosti.** Při tom je třeba zabránit zejména tomu, aby příliš úzce pojaté omezení státní podpory výzkumu a vývoje spojené s vysokými byrokratickými náklady a zaměřené výhradně na konkurenční situaci v rámci EU nepoškodilo globální konkurenceschopnost Evropského společenství. Naopak, právě vzhledem k velmi omezenému příspěvku podpory Společenství⁽²⁹⁾ musí mít členské státy možnost velkoryse a bez byrokratických překážek podporovat spolupráci mezi univerzitami, výzkumnými ústavy a průmyslem, která je v Evropském výzkumném prostoru nezbytná.

3.3.6 **Malé a střední podniky (MSP) a nově založené podniky.** Zde je rovněž třeba dále posilovat inovační potenciál MSP, a zejména nově založených podniků, a vytvořit obecně silnější motivaci k většímu množství příslušných investic na straně průmyslu. Výbor navíc odkazuje na svá doporučení⁽³⁰⁾ k programu EU *Víceletý program pro podniky a podnikavost, zejména*

⁽²⁴⁾ CESE 1484/2005 (Úř. věst. C 65, 17.3.2006).

⁽²⁵⁾ CCM k tomu právě připravuje příslušné stanovisko.

⁽²⁶⁾ Nedávná studie Komise ukázala, že evropské podniky zvýšily v roce 2005 své investice do výzkumu a vývoje o 5,3 %, což je potěšující.

⁽²⁷⁾ Viz též (Úř. věst. C 80, 30.3.2004) a (Úř. věst. C 65, 17.3.2006).

⁽²⁸⁾ V této souvislosti se dne 22. listopadu 2006 na internetové stránce Komise objevilo tiskové prohlášení Komise (IP/06/1600) včetně dokumentu (bez data a bez označení!) o rámci Společenství pro poskytování státní podpory na výzkum, vývoj a inovace. Výbor si na něj ještě nemohl učinit žádný názor ani ho přezkoumat ve smyslu výše uvedených doporučení.

⁽²⁹⁾ Viz odstavec 3.2.2.

⁽³⁰⁾ Úř. věst. C 234, 22.9.2005.

pro malé a střední podniky (MSP) a na podporu v oblasti znalostní ekonomiky, která je v této souvislosti obzvláště důležitá. Ze skutečnosti, že 98 % všech podniků v EU jsou MSP, je zřejmé, jaký význam má posílení inovační schopnosti tohoto druhu podniků.

3.3.7 Příklad USA. Jako vodítko by měla sloužit příslušná podpůrná politika globálních konkurentů, zejména USA.

3.4 Rozpočtové právo členských států. Další podstatný aspekt spojený s problematikou financování se týká otázky, zda je rozpočtové právo jednotlivých členských států vhodné pro cíl účinnějšího vynakládání prostředků. Není-li tomu tak, mělo by se Společenství zasazovat o to, aby rozpočtové právo jednotlivých členských států odpovídalo potřebám výzkumu a vývoje lépe, než doposud.

3.4.1 Flexibilnější plánování odlivu zdrojů a rozpočtové právo. Především u větších rozvojových projektů, ale obecně u všech investic, které se týkají výzkumu a vývoje, by se mělo zamezit tomu, že nepřiměřeně stanovené státní plány odlivu zdrojů (jako je tomu např. u kamerálního účetnictví) povedou k rozhodnutím, která nebudou v zájmu projektu. Jelikož celkové náklady, a především také odliv zdrojů v příslušném kalendářním roce, nelze u takových projektů směřujících do nových technických oblastí vždy dostatečně přesně naplánovat, mohou finanční prostředky určené na projekt propadnout kvůli státním plánům odlivu zdrojů, které jsou vázány na kalendářní rok. To vede k nepřiměřeným optimalizačním postupům a k neúčinnosti. Proto by se měla nalézt a lepší řešení, která by připouštěla např. převoditelnost části přidělených prostředků do příštího kalendářního roku nebo rozpočtového období, a zakotvit do rozpočtového práva členských států.

3.5 Daňové právo členských států a jejich předpisy týkající se zákonné odpovědnosti. Právě tak by se Společenství mělo zasazovat o to, aby i daňové právo členských států a jejich předpisy týkající se zákonné odpovědnosti byly více zaměřeny na cíl vytváření pobídek k větším investicím průmyslu do výzkumu a vývoje a k zachování přehledu o finančních rizicích při zavádění inovačních technologií nebo výrobků.

3.6 Dostatečné základní financování ze strany členských států. Členské státy by se navíc měly postarat o to, aby jejich výzkumná zařízení měla dostatečné základní financování a mohla se tak vůbec chopit příležitosti spolufinancování ze sedmého rámcového programu pro výzkum a technický rozvoj.

3.7 Účetnictví, evidence nákladů a hodnocení. Účetnictví, evidence nákladů a hodnocení nákladů příjemců státních dotací, tedy různých výzkumných zařízení, by se rovněž mělo přezkoumat z hlediska toho, zda skutečně odpovídá typickým zvláštnostem výzkumu a vývoje. Především by se mělo přezkoumat, zda jsou hlediska podnikové ekonomiky, která byla pro výrobní průmysl optimalizována, beze změny přenosná na organizace, jejichž výrobkem jsou znalosti, a zda v nich mohou vést ke zkrácení ohledně nákladů, znázornění a hodnocení.

3.8 Politické a sociální priority. Obecně je pro to na politické úrovni – a v médiích (neboť ona utvářejí mínění) – třeba vytvořit povědomí a také podle toho pak jednat, aby se dostatečný a účinný výzkum a vývoj stal nezbytným osivem pro budoucí prosperitu, tedy i pro pracovní místa, sociální služby a konkurenceschopnost. To se týká jak rozpočtových rozhodnutí o nezbytných investicích, kterých je k tomu zapotřebí, ale i rámcových podmínek pro odbornou přípravu, pracovního práva a pracovních podmínek, daňového práva, právních předpisů o kolektivních smlouvách, atd. Rovněž se to však týká základního postoje společnosti jako celku k vědeckotechnickému pokroku, který je spojen s velkými příležitostmi, ale přes veškerou prevenci nevyhnutelně i s určitým zbytkovým rizikem. Přemíra obav z rizika vede ke stagnaci a v konečném důsledku dokonce ke ztrátě odbornosti a k úpadku.

4. Strukturální aspekty a rámcové podmínky

4.1 Obecné aspekty ⁽³¹⁾. Prioritní význam má proto ekonomické, politické, sociální a kulturní prostředí, ve kterém ve může nejlépe rozvíjet kreativita, vynalézavost i podnikavost ⁽³²⁾ a které umožňuje získat pro Evropský výzkumný prostor ty nejlepší vědecké pracovníky a inženýry a také je tam udržet. To zahrnuje především i nutná opatření k udržení nebo vytvoření nejlepších možných podmínek pro dobrou vědu a výzkum.

4.2 Ověřování nových myšlenek a koncepcí. Věda a výzkum usilují o ty nejlepší a nejnovější myšlenky, postupy a výsledky. K tomu patří i nezávislá reprodukce (nebo vyvracení) – tedy „certifikace“ – nových poznatků, jejich šíření, prohlubování a rozšiřování, přičemž prvotním cílem musí být postupné pronikání do nových oblastí. Je tudíž nezbytné umožňovat a udržovat pluralistické ⁽³³⁾ a mezioborové přístupy výzkumu, hodnotící postupy a výzkumné struktury, aby byl stimulován a využíván evoluční proces ⁽³⁴⁾ směrem k těm vždy nejlepším myšlenkám, výsledkům i organizačním formám.

⁽³¹⁾ Částečně podle (Úř. věst. C 95, 23.4.2003).

⁽³²⁾ K tomu také viz odstavec 3.4.

⁽³³⁾ Viz však také níže uvedený odstavec „projekty spolupráce“.

⁽³⁴⁾ Viz též (Úř. věst. C 221, 7.8.2001) o vědě, společnosti a občanech, odstavec 4.7: Výzkum je krokem do neznáma a postupy, které při něm jednotlivci nebo skupina uplatňují, se navzájem liší a doplňují podle potřeb, nadání a povahy. Výzkumní pracovníci jsou manažeři, inženýři, sběratelé, puntičkáři, hráči kuliček nebo umělci. Bádát znamená tápat v mlze, intuitivně tušit, proměřovat neznámou krajinu, sbírat a řadit data, nalézat nové signály, pátrat po nadřazených souvislostech a vzorech, poznávat nové vztahy, vyvíjet matematické modely, vytvářet příslušné potřebné pojmy a symbolický jazyk, vyvíjet a stavět nové přístroje, hledat snadná řešení a soulad. Znamená to také potvrzovat, zjišťovat, rozšiřovat, zobecňovat a reprodukovat.

4.3 Hodnotící kritéria a svobody. Hodnotící kritéria tedy musí podporovat i novinky a přijmout přitom riziko neúspěchu, neboť úspěch nelze předem zaručit. Je třeba vyloučit příliš konzervativní předpisy „top-down“ (shora dolů) nebo právní rámec ke sjednocení organizačních forem, programů pro výzkum a pracovních metod. Ty mohou omezit vývoj směrem k novému, k inovacím. Inovace vyžadují dostatečnou podnikatelskou svobodu, aby nové myšlenky neztroskotaly na průměře omezujících předpisů. Svoboda výzkumu – i osvobození se od nepřiměřených, omezujících⁽³⁵⁾ či dokonce ideologických cílů – je základním předpokladem kreativní vědy a nových objevů, nehledě na její hranice vymezené zákonnou úpravou etické problematiky a nehledě na adekvátní použití přidělených finančních prostředků.

4.3.1 Bottom-Up (zdola nahoru). Zásadou každé politiky výzkumu by proto mělo být: Tolik přístupů „zdola“, kolik je možné, tolik „shora“, kolik je třeba, tolik decentralizace, kolik je možné, tolik centralizace, kolik je třeba. Konec konců se zde jedná o rovnováhu mezi individuálním myšlenkovým bohatstvím a individuální kreativitou na jedné straně a nezbytným plánováním, harmonizací a řízením sjednocování zdrojů na straně druhé s cílem uskutečňovat větší projekty založené na specializaci.

4.3.2 Projekty spolupráce. Konečně právě obzvláště náročné a slibné cíle v oblasti výzkumu a vývoje nebo projekty špičkové technologie často vyžadují přeshraniční spolupráci mezi různými výzkumnými organizacemi, podniky atd., včetně financování nejrůznějšími poskytovateli grantů. Právě když se jejich vnitřní organizační struktury, hodnotící systémy, personální politika, rozpočtová pravidla⁽³⁶⁾ atd. od sebe výrazně odlišují, mohou z toho vyrůst překážky žádoucího úspěchu této spolupráce. Zde je nutné, aby všechny zúčastněné subjekty byly ochotny zohlednit vzájemné potřeby a dohodnout se na společných pravidlech pro konkrétní projekt (která se v případě nutnosti budou odchylovat od jejich příslušných zvyklostí), vzdát se zvláštních prioritních nároků a dospět ke schůdné dohodě.

4.3.3 Metoda otevřené koordinace. Zatímco se v odstavci o „ověřování nových myšlenek a koncepcí“ doporučuje pluralita a popisují se nevýhody velké jednotnosti pro evoluční pokrok, je u projektů spolupráce, a obecně u spolupráce uvnitř EU, nezbytné vytvořit v rámci spolupracujících institucí minimální míru jednotnosti použitelných pravidel a měřítek. V zájmu dosažení potřebné rovnováhy mezi těmito rozporuplnými hledisky se s nástrojem otevřené koordinace musí zacházet obezřetně.

⁽³⁵⁾ Viz též (Úř. věst. C 65, 17.3.2006), tam odstavec 4.13.2 „charta“ včetně poznámky pod čarou.

⁽³⁶⁾ Viz též odstavec „flexibilnější plánování odlivu zdrojů a rozpočtové právo“.

4.4 Zjednodušení⁽³⁷⁾ a omezení administrativních postupů; zamezování překrývání a duplicity⁽³⁸⁾. Výzkum a vývoj nevyhnutelně vyžadují i plánovací, podnikatelské, administrativní a hodnotící úkoly, které musí provádět pouze určení a zkušební vědeckí pracovníci a inženýři. Požadovaných administrativních postupů však přibýlo tolik a tolik narostly do objemu, že náklady s nimi spojené značně snižují potenciál vlastní výzkumné činnosti. V prvé řadě se zrodilo nepřehledné množství požadovaných postupů žádostí, posuzování, monitorování a kontroly, které vedou k neproduktivním činnostem a snižují potenciál vlastní výzkumné činnosti⁽³⁹⁾. Navíc chybějící investice do odborné přípravy, výzkumu a vývoje nelze nahradit ani několikanásobným navýšením hodnotících postupů.

4.4.1 Výbor proto opakuje svoji naléhavou žádost⁽⁴⁰⁾, aby se Komise i členské státy touto otázkou intenzivně zabývaly a pracovaly na **účinnějších a lépe koordinovaných postupech** (především i ve spolupráci se zúčastněnými národními orgány a mezi nimi navzájem). Zejména se doporučuje omezit přemíru odděleně jednajících vertikálních (a také horizontálních/souběžných) orgánů (a postupů) v oblasti schvalování, řízení a kontroly.

4.5 Podpora znamenitých výsledků a hospodářská soutěž. Výbor vítá úsilí Komise, členských států a výzkumných organizací o obzvláštní podporu pro znamenité výkony nebo návrhy programů. Ta má obecně za cíl dosáhnout špičkové výkony v oblasti výzkumu a vývoje, ale také udržet v Evropě ty nejúspěšnější odborníky nebo je pro Evropu získat. Je to však spojeno s dalším nárůstem administrativních postupů. O to více je bezpodmínečně nutné radikálně snížit počet všech těchto postupů a zjednodušit je a racionalizovat. Heslo „méně znamená více“ zde platí dvojnásob.

4.6 Mizející přesnost dělení kategorií výzkumu. Mezi kategoriemi základní výzkum, aplikovaný výzkum a vývoj neexistuje žádná přesná hranice, ale naopak plodná propojení a zpětné vazby. Pokud se má tedy v právní úpravě zachovat rozlišování mezi těmito kategoriemi, musí dotčené organizace při určování příslušného podílu dostat dostatek prostoru pro posuzování a rozhodování. Faktem nicméně zůstává, že výsledky základního výzkumu téměř nelze předvídat nebo plánovat, zatímco cílený a promyšlený postup lze uplatnit teprve tehdy, když je cíl stanoven a cesta je dostatečně jasná.

⁽³⁷⁾ Viz též, Úř. věst. C 309, 16.12.2006 (v Úředním věstníku ještě nezveřejněno) např. odstavec 1.2.

⁽³⁸⁾ Podle CESE 1674/2004.

⁽³⁹⁾ K tomu zveřejnil německý svaz vysokého školství výstižnou konfrontaci: Forschung und Lehre 9/06, s. 516 (www.forschung-und-lehre.de).

⁽⁴⁰⁾ Odstavec 5.1.8 (Úř. věst. C 110, 30.4.2004).

4.7 **Od poznání přírody k inovačnímu výrobku, inovačnímu postupu a inovačním službám.** Zvláštní úsilí si zaslouží cíl urychlit uplatňování nových poznatků základního výzkumu i aplikovaného výzkumu a vývoje v nových výrobcích, postupech či službách. I když se přitom jedná o jeden z klíčových problémů, neexistuje bohužel žádný komplexní univerzální recept na jeho řešení. Přesto lze stanovit některé zásady a doporučit opatření.

4.7.1 Za nejdůležitější opatření se považuje zlepšení mobility pracovníků mezi **akademickým světem a průmyslem** (k tomu viz odstavec 5.5 a následující), ale také obecně vzájemné pochození a **vzájemné prolínání** těchto dvou „kultur“⁽⁴¹⁾.

4.7.2 I **soukromý sektor** však zde má svůj závazek rozvíjet příslušnou kulturu podnikání, více usilovat o výsledky výzkumu a vývoje a projevat větší odvalu k inovačnímu produktu (viz též odstavec 4.9). Podniky musí svoji personální politiku zaměřit na to, aby měly nebo rozvíjely přinejmenším tolik vědeckotechnické odbornosti, že budou schopny vytvořit si vlastní názor a přizpůsobit se. Podniky mimoto musí usilovat o klima příznivě inovacím, aby podporovaly a využívaly kreativní potenciál svých zaměstnanců. Know-how lze předávat nebo kupovat jen tehdy, když existuje, když je známé a bylo pochopeno⁽⁴²⁾.

4.7.3 V této souvislosti by mohly být přínosem i zlepšené a přes internet **veřejně přístupné informační systémy**, které případným zájemcům umožní zpětně sledovat cestu od obecné sbírky hesel k výsledkům evropského výzkumu a k originálním publikacím a jejich autorům, jakož i nalézt potřebné kontakty. O to se již částečně pokouší Cordis⁽⁴³⁾. Tyto informační systémy by měly být pokud možno přístupné i zdravotně postiženým osobám⁽⁴⁴⁾ a měly by brát ohled i na stárnoucí populaci.

4.7.4 Přinejmenším stejně důležitá je však nezbytná spolupráce výzkumných ústavů s příslušnými tematicky příbuznými podniky. Tuto spolupráci usnadňuje bezprostřední územní blízkost⁽⁴⁵⁾, neboť z tohoto **těsného sousedství („regionální uskupení“)** pramení jak nucená, tak i vyhledávaná střetnutí a partnerství. Tuto tvorbu regionálních uskupení je však třeba dále podporovat vhodnými programy. Uznáváno a podporováno však musí být i veškeré úsilí o podporu předávání znalostí a vytváření spojení na obecní a regionální úrovni. Jako příkladnou iniciativu zde lze uvést „Science Cities“⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴¹⁾ Nezaměňovat s „dvěma kulturami“ podle G.P. Snowa – Science and Humanities.

⁽⁴²⁾ Citát ze stanoviska EHSV o Evropském výzkumném prostoru, (Úř. věst. C 204, 18.7.2000) [není k dispozici v češtině].

⁽⁴³⁾ <http://cordis.europa.eu>.

⁽⁴⁴⁾ K tomu viz rovněž pravidla Evropského fondu pro regionální rozvoj.

⁽⁴⁵⁾ Podobně je tomu i u mezioborových výzkumných témat.

⁽⁴⁶⁾ www.sciencecities.eu.

4.7.5 Výbor tudíž obzvláště vítá nynější plány⁽⁴⁷⁾ na zřízení **Evropského technologického institutu (ETI)**, který má přispět k dalšímu rozvoji inovačních kapacit Společenství a členských států tím, že navzájem propojí vzdělávací, výzkumné a inovační činnosti na nejvyšší úrovni. ETI by měl vyvíjet činnost především v rámci partnerských subjektů v oblasti znalostí a inovací. Výbor doporučuje podnitit, podpořit a upřednostnit i zde zejména iniciativy a postupy „zdola“.

4.7.6 Vesměs by měly i členské státy přijmout výraznější podpůrná opatření v této oblasti. Ta by musela zahrnovat jednak již zmiňované **nově založené podniky** a jednak spolupráci⁽⁴⁸⁾ mezi výzkumnými ústavy a již **zavedenými podniky**.

4.8 **Význam základního výzkumu.** Podpůrné programy však nesmějí být v žádném případě na úkor základního výzkumu. Výbor proto opět opakuje svoji podporu programu „Myšlenky“, který tvoří velmi důležitou součást 7RP, i Evropské radě pro výzkum, která byla za tímto účelem zřízena. Z jediné nové myšlenky může vzniknout lavinový inovační posun a proniknout do mnoha technických oblastí⁽⁴⁹⁾. I průmysl⁽⁵⁰⁾ spatřuje a podporuje význam základního výzkumu a jeho podporu.

4.8.1 To odpovídá i opakovanému doporučení Výboru přičíst v **inovačním trojúhelníku základní výzkum, aplikovaný výzkum a vývoj** (vývoj produktů a procesů) význam všem třem nezbytným pilířům, jež jim náleží, a sice dostatečným podpořením také základního výzkumu.

⁽⁴⁷⁾ K tomu Výbor vypracovává samostatné stanovisko.

⁽⁴⁸⁾ Zde však existují i některé zásadní rozpory, které byly zmíněny již v odstavci 7 stanoviska Úř. věst. C 309, 16.12.2006. Tak např.:

- Základní výzkum a dokonce i každý dlouhodobý výzkum a vývoj vzkvívá díky včasnému uveřejnění svých výsledků, takže jiné výzkumné skupiny mají možnost provést kontrolu. Kromě toho se musí využívat součinnost, která vyplývá z okamžité vzájemné komunikace uvnitř vědecké komunity, zejména tehdy, když na společném programu výzkumu a vývoje spolupracuje několik laboratorů.
- I veřejný sektor obvykle trvá na zveřejnění výsledků výzkumu, který podporuje, aby byla zaručena spravedlivá podpora a spravedlivá konkurence.
- Naproti tomu podnik obvykle musí – s ohledem na svoji konkurenční situaci – mít zájem na důvěrném zacházení s výsledky vývoje svých výrobků přinejmenším tak dlouho, dokud nový výrobek není připraven vstoupit na trh.

⁽⁴⁹⁾ K tomu viz též Úř. věst. C 309, 16.12.2006, odstavec 1, 7 a 8.

⁽⁵⁰⁾ Viz The Economic Returns to Basic Research and the Benefits of University-Industry Relationships. A literature review and update of findings. Report for the UK Office of Science and Technology*, autor: SPRU – Science and Technology Policy Research. Alister Scott, Grovė Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steinmueller, 2002.

4.9 Inovační výrobek. I když by byla uplatněna veškerá tato doporučení, zůstává uskutečnění, využívání či výroba a prodej inovačního výrobku, inovačních postupů a inovačních služeb na základě poznatků a schopností získaných díky výzkumu a vývoji úkolem soukromého sektoru. To vyžaduje značné předchozí investice a dostatek času a je to spojeno se zjevnými riziky tržního hospodářství, zejména i pro MSP. Ale i v tomto ohledu mohou členské státy a Společenství poskytnout rozhodující pomoc celkově spolehlivou politikou, odbouráním administrativních překážek, hospodářskými – především daňovými – pobídkami, dostatečným vybavením rizikovým kapitálem, moudrými, účinnými a nebyrokratickými podpůrnými programy, jakož i hlavně neustálým usilováním o společenské prostředí příznivé k technice a inovacím.

4.9.1 Určitý přínos k uvádění inovačních výrobků (technologií, služeb ...) na trh by mohlo poskytnout i **žadávání veřejných zakázek**, které by se tím chopilo příležitosti k modernizaci veřejných zařízení ⁽⁵¹⁾.

4.10 Duševní vlastnictví a patent Společenství. Slabinou EU je chybějící patent Společenství. Tento nedostatek se odráží ve značně vyšších nákladech a dalších překážkách ochrany duševního vlastnictví. Způsobuje tak hned dva závažné nedostatky: jednak vyšší náklady na patentová řízení a patentovou ochranu, jednak dokonce ztrátu možné patentové ochrany – a to kvůli časovým prodlevám a ztrátě odvahy.

4.10.1 Jazykový problém. Jednou z překážek, která ze strany EU brání k uzavření dohody o zavedení patentu Společenství, je jazykový problém. Výbor proto doporučuje vyřešit jazykovou otázku v souladu s dlouholetými zvyklostmi mezinárodní vědecké komunity. To však nesmí být v žádném případě využito nebo chápáno jako snaha omezit nebo všeobecně bránit evropské jazykové rozmanitosti, která je cennou známkou kulturní šíře Evropy a kterou Výbor podporuje ⁽⁵²⁾.

4.10.2 Lhůta pro předběžné zveřejnění neohrožující novinky. Výbor zároveň opět poukazuje na svůj zájem na připuštění lhůty pro předběžné zveřejnění ⁽⁵³⁾, která by neohrožovala novinky, aby se tak urovnal konflikt mezi potřebou

⁽⁵¹⁾ Jak je známo, inovační pokroky však s sebou vždy nesou určitá rizika, která mohou vést ke zpoždění, ke zvýšení nákladů či dokonce k nezdaru, což by mohlo následně vyvolat veřejnou kritiku, a nakonec budou poměřována jen s dlouhodobým úspěchem [příklady: Airbus 380, německý systém mýtného nebo licence UMTS (Universal Mobile Telecommunications System)].

⁽⁵²⁾ Nová rámcová strategie pro mnohojazyčnost Úř. věst. C 324, 30.12.2006.

⁽⁵³⁾ To znamená, že zveřejní-li vynálezce nový výsledek svého výzkumu během určité lhůty, nemůže mu být při přihlašování patentu namítáno, že zveřejnění ohrožuje novinky. K tomu viz též (Úř. věst. C 95, 23.4.2003) odstavec 5.2 a (Úř. věst. C 110, 30.4.2004) odstavce 2.5.1 a 2.5.2.

výzkumných pracovníků rychle zveřejnit své výsledky a omezením na patentovatelnost pouze nových a dosud neznámých vynálezů.

4.11 Zvláštní situace nových členských států. Zatímco nové členské státy mohou na jedné straně všeobecně vykazovat konkurenční výhodu nižších mezd (ta pak přirozeně souvisí s nevýhodou nižší životní úrovně většiny občanů), trpí na druhé straně nedostatkem, že jejich infrastruktura, která je pro výzkum a vývoj nezbytná, je dosud málo rozvinutá.

4.11.1 Výbor proto opakovaně ⁽⁵⁴⁾ doporučoval použít výrazně větší část prostředků ze **strukturálních fondů** Společenství na rozvoj vědeckých infrastruktur. K tomu by mohly být úspěšně využity i prostředky **Evropské investiční banky**.

4.11.2 Ale i nové členské státy by měly učinit vše pro co nejrychlejší vyplnění zmíněné mezery a následného dosažení cíle 3 %. Důrazná pomoc členským státům při rozvoji jejich výzkumných struktur a podpora vědeckého dorostu musí být v zásadě prioritním cílem Společenství.

4.12 Inovace ⁽⁵⁵⁾ v obecném slova smyslu. Zatímco dosaďní připomínky a doporučení hovořily o inovacích převážně jako o výsledku vědeckotechnických činností a iniciativ, zde se výslovně poukazuje i na podnikatelské, obchodní a sociální aspekty ⁽⁵⁶⁾ a možnosti inovačních myšlenek a postupů. Ty mají bezpochyby rovnocenný význam pro prosperitu, konkurenceschopnost a Lisabonskou strategii, který doplňuje vědeckotechnický aspekt. Ve smyslu tohoto vyžádaného průzkumného stanoviska se však týkají hlavně otázek hospodářské a sociální politiky, o kterých bude zvlášť pojednáno v budoucnu ve stanovisku Výboru k Lisabonské strategii. (K tomu viz následující oddíl.)

4.12.1 Výbor v této souvislosti vítá **sdělení Komise ⁽⁵⁷⁾** (viz též odstavec 1.2) ze dne 13. září 2006 Uvádění znalostí do praxe: široce založená inovační strategie pro EU a sdělení ze dne 12. října 2006 Moderní a vůči inovacím přátelská Evropa, jejichž tendenci plně podporuje a v některých bodech je tímto

⁽⁵⁴⁾ m.j. v (Úř. věst. C 65, 17.3.2006).

⁽⁵⁵⁾ Podle návrhu Komise na zřízení Evropského technologického institutu je inovace „proces a výsledek procesu, při kterém se rodí nové myšlenky zaměřené na společenské a ekonomické potřeby tak, aby z nich vznikly nové výrobky, služby nebo obchodní modely, které budou úspěšně uvedeny na existující trhy nebo povedou k vytvoření trhů nových“. Ve smyslu vyžádaného průzkumného stanoviska se zde jedná převážně o vědeckotechnické procesy nebo výrobky.

⁽⁵⁶⁾ Viz poznámka pod čarou 55. Kratší definice z anglické jazykové oblasti zní: Innovation is the successful exploitation of new ideas.

⁽⁵⁷⁾ KOM (2006) 502 v konečném znění a KOM(2006) 589 v konečném znění. Viz též poznámky pod čarou 1 a 2.

stanoviskem navíc upřesňuje. (První sdělení se týká Ahoovy zprávy, která si také zaslouží podporu⁽⁵⁸⁾). Výbor mimoto odkazuje na své vlastní návrhy⁽⁵⁹⁾ k inovační politice zaměstnanosti.

5. Lidský faktor – lidský kapitál – vědeckí pracovníci a inženýři⁽⁶⁰⁾

5.1 **Osobní aspekty – motivace.** Zde Výbor odkazuje na své stanovisko⁽⁶¹⁾, které věnoval konkrétně tomuto tematickému okruhu a jehož výroky ještě jednou stvrzuje a vyzdvihuje. Jako již dříve, Výbor v něm poukázal na to, že lidský kapitál je nejcitlivějším a nejcennějším zdrojem pro výzkum, vývoj a inovace. Nejdůležitějším úkolem je tedy motivovat mladé lidi k vědeckému nebo technickému vzdělání a to pak také co nejlépe poskytovat.

5.2 **Univerzity a vysoké školy technického zaměření.** Rozhodujícím předpokladem pro uspokojení potřeby dobrých vědeckých pracovníků a inženýrů jsou tedy nezbytná vzdělávací zařízení. Proto je nutné – jakožto spojení výzkumu a nauky⁽⁶²⁾ – zřídit a udržovat dostatečný počet dostatečně vybavených nejlepších a atraktivních univerzit, a obzvláště vysokých škol technického zaměření, s vynikajícími učiteli. Ty musí být schopny obstát v konkurenci s nejlepšími univerzitami v USA či jiných zemích mimo Evropu. Musí proto být i dostatečně přitažlivé pro nejlepší studenty z jiných světadílů. I zde by mohl být nápomocný ETI.

5.3 **Mobilita.** Jelikož je již dnes po úspěšně zakončeném vysokoškolském studiu mobilita mladých vědeckých pracovníků a inženýrů v rámci Evropy i mimo ní téměř součástí nezbytného dalšího vzdělávání, následují proto dva další požadavky:

5.3.1 **Mobilitu je třeba odměňovat, nesmí za ni následovat trest.** Bohužel však pořád ještě existuje velký počet – dokonce novějších⁽⁶³⁾ – právních předpisů v oblasti kolektivních smluv, daní, pojištění a péče, které způsobují pravý opak. Proto je v tomto ohledu nezbytné systematické přezkoumání/oprava všech aspektů/překážek, které přicházejí do úvahy. Mimoto se musí zohlednit, že to z důvodu nezbytné rodinné soudržnosti musí platit pro celou rodinu.

⁽⁵⁸⁾ Esko Aho / EUR 22005 . <http://europa.eu.int/invest-in-research/>.

⁽⁵⁹⁾ Např. Flexicurity: případ Dánska (Úř. věst. C 195, 18.8.2006).

⁽⁶⁰⁾ Toto označení platí pro obě pohlaví, tedy i pro vědecké pracovnice a inženýrky.

⁽⁶¹⁾ Výzkumní pracovníci v Evropském výzkumném prostoru: jedno povolání, mnoho uplatnění (, Úř. věst. C 110, 30.4.2004).

⁽⁶²⁾ Zde by mohlo být prospěšné ještě lepší propojení mezi univerzitami a mimouniverzitními výzkumnými ústavy, zejména v zájmu zapojení jejich přístrojového vybavení a infrastruktury do spojení výzkumu a nauky, ale také v zájmu zahrnutí jejich nejnovějších poznatků do výuky.

⁽⁶³⁾ Např. v Německu.

5.3.2 **Mobilita nesmí být jednosměrnou cestou k odlivu mozků.** Šance na úspěch, které jsou dané vybavením a pracovním prostředím, a příjmové poměry a profesní vyhlídky výzkumných pracovníků a inženýrů se tedy musí řídit tím, co je nabízeno v těch zemích mimo Evropu, které Evropě obzvláště konkurují.

5.4 **Profesní dráha.** S investicemi do získání žádoucích rozsáhlých a pracovních základních a vysoce odborných znalostí jak ze strany společnosti, tak i ze strany jednotlivých výzkumných pracovníků, přebírá společnost – zastoupená politikou – odpovědnost za co nejlepší efekt těchto investic. Tato odpovědnost se musí projevat v péči o adekvátní profesní dráhu vyškolených výzkumných pracovníků s atraktivními možnostmi růstu bez pracovních nástrah. Nezaměstnanost nebo špatné umístění kvalifikovaných vědeckých pracovníků a inženýrů znamená mrhání investicemi do národního hospodářství a odstrašování budoucí elity, výsledkem čehož je rozhodnutí ve prospěch jiných než vědeckých a technických profesních profilů nebo odchod z Evropy!

5.4.1 **Doktorandi.** Vzhledem k nezbytné době plnohodnotného vědeckotechnického studia a následující disertaci a vzhledem ke skutečnosti, že disertace ve vědě a technice vyžadují schopnost samostatné práce a plné pracovní nasazení, musí být toto také plně uznáváno a odměňováno (k čemuž u inženýrů občas skutečně dochází). Z nejrůznějších hledisek je totiž poškozující, když je právě nejnadanějším mladým vědeckým pracovníkům v době jejich **doktorandského studia** z důvodu nedostatečného **výdělku**⁽⁶⁴⁾ příliš dlouho upírána finanční nezávislost. Inženýři a vědeckí pracovníci, kteří prokážou plnohodnotné akademické vzdělání, nejsou žádní uředníci ani praktikanti.

5.4.2 Pro další profesní postup je důležité vyvíjet atraktivní a **plánovatelné modely profesní dráhy** („tenure-track“) a alternativní možnosti profesního růstu. Navíc zde ještě více platí to, co bylo uvedeno naposled v předcházejícím odstavci.

5.4.3 **Dát lidem náležitě příležitosti.** Pokrok a neustálé inovace spočívají i v motivaci všech zúčastněných, v nových obchodních modelech a ve správných metodách řízení. Jde o to, aby lidé – tedy i všichni pracovníci v podnicích a výzkumných ústavech – dostali ty nejlepší možné příležitosti k rozvíjení se a k vlastní iniciativě v závislosti na svém nadání, na způsobilosti a kreativitě, a aby jim bylo poskytnuto sociální prostředí, které bude sloužit jejich tvořivosti a podporovat ji. To jsou velmi důležité aspekty sociální politiky a sociálního výzkumu, rodinné politiky, ekonomiky výroby a kultury řízení obecně. Zde byl v mezích rozpoznán i význam přiměřeně rovnováhy pracovního a rodinného života pro kreativitu a produktivitu⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶⁴⁾ K tomu také viz (Úř. věst. C 110, 30.4.2004).

⁽⁶⁵⁾ Viz Frankfurter Allgemeine Zeitung č. 257, 4.11.2005, C1.

5.5 **Cesty mezi akademickým světem a průmyslem.** Nejlepším dopravním prostředkem pro předávání znalostí a výměnu zkušeností jsou hlavy příslušných odborníků. Již dlouho proto existují snahy o více personálních výměn mezi univerzitami a výzkumnými zařízeními na jedné straně a průmyslem na straně druhé. Ty by měly být přes stávající obtíže a překážky bezpodmínečně nutně posíleny.

5.5.1 Dopusud se totiž bohužel téměř nepodařilo⁽⁶⁶⁾ překonat hojně překážky, které tomu brání, jako jsou **právní předpisy o kolektivních smlouvách, kultura rekurzů, kritéria kariéry** atd. V tomto ohledu by opět vzhledem k obecně známým problémům měly být podniknuty pokusy ovlivnit postupy resp. je upravit a odstranit tarifní překážky. Není to však jen otázka tarifů a velmi rozdílných příjmových poměrů, nýbrž i rozdílů mezi **kulturou podnikání v průmyslu a v akademickém světě**. Třebaže by některé z těchto rozdílů mohly být podmíněné svou povahou, přesto zůstává důležitým úkolem výrazně větší personální mobilita a spolupráce. Výbor

v této oblasti doporučuje začít nově uvažovat, aby se v tomto důležitém ohledu přece jen dospělo ke kladným výsledkům.

5.5.2 Kromě aspektů finančního inženýrství, daňového práva členských států a jejich předpisů týkajících se zákonné odpovědnosti by se proto měl klást zvláštní důraz na vzájemnou mobilitu mezi akademickou obcí a ekonomikou. Výbor opakuje své příslušné doporučení vytvořit **systém stipendií resp. podpor**, který analogicky k „**dlouhodobému volnu**“ v akademické oblasti poskytne podněty pro časově omezenou (např. na jeden až tři roky) **vzájemnou mobilitu** mezi průmyslem a vědeckými zařízeními (s plnou zárukou možnosti vrátit se k předchozí profesní dráze). To by mohlo vést nejen k lepšímu poznání a pochopení vzájemných skutečností a k předávání znalostí, ale mohlo by pak přirozeně i otevřít šance na dlouhodobou výměnu. Výbor si je sice vědom toho, že se ani tyto návraty neobejdou bez problémů na obou stranách⁽⁶⁷⁾, ale výhody takového stipendia by měly umožnit tuto problematiku překonat. Navíc by to mohlo znamenat i další postup v profesní dráze.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁶⁾ Viz např. „Forschung und Lehre“ (publikace německého svazu vysokého školství; www.forschung-und-lehre.de) 4/06, s. 208 a „Forschung und Lehre“ 7/06, s. 402.

⁽⁶⁷⁾ Viz např. „Beruf und Chance“, Frankfurter Allgemeine Zeitung č. 251, 28.10.2006, C1.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o označení ovládačů, sdělovačů a indikátorů pro dvoukolová a tříkolová motorová vozidla (kodifikované znění)

KOM(2006) 556 v konečném znění – 2006/0175 (COD)

(2006/C 325/06)

Dne 19. října 2006 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Dne 25. října 2006 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana SIMONSE hlavním zpravodajem na svém 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), a přijal následující stanovisko 117 hlasy pro a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 V souvislosti s konceptem „Evropa občanů“ je důležité, aby právo Společenství bylo srozumitelné a transparentní. Evropský parlament, Rada a Komise proto také zdůraznily potřebu kodifikovat právní akty, které byly často pozměňovány, a v rámci interinstitucionální dohody se rozhodly využít

zrychleného postupu. V právních dokumentech podrobených kodifikaci nemohou být prováděny žádné podstatné změny.

1.2 Projednávaný návrh Komise přesně odpovídá stanovenému záměru kodifikace a splňuje ustanovení, jimiž se řídí. EHSV proto tuto kodifikaci schvaluje.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Směrem k udržitelnému evropskému odvětví vína

KOM(2006) 319 v konečném znění

(2006/C 325/07)

Evropská komise se dne 22. června 2006, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan KIENLE.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 14. prosince), přijal Výbor následující stanovisko 107 hlasy pro, 2 hlasy proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí závěrů a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá, že Evropská Komise předložila zprávu k reformě organizace evropského trhu s vínem. Výbor zejména vítá, že Komise v zásadě navrhuje zachování specifické organizace trhu s vínem, v jejímž rámci bude moc být sledována varianta „zásadní reforma“.

1.2 Protože evropské víno na vnitřním trhu i na významných exportních trzích ztratilo podíl na trhu ve srovnání s víny ze třetích zemí, především z „Nového světa“, je pro zlepšení konkurenceschopnosti evropského vína a znovuzískání podílů na trhu nezbytná změna právních rámcových podmínek. Komise by při tom měla při reformě a v pravidlech zahraničního obchodu více zohlednit pozici evropského vinného sektoru jako vedoucí celosvětové pozice.

1.3 EHSV připomíná svoje stanovisko z 27./28. ledna 1999 ⁽¹⁾, ve kterém již návrhy reformy ze strany Evropské komise považuje za nedostatečné. Mnoho jeho podnětů – především ohledně konkurenceschopnosti, intervenčních opatření, zohlednění regionálních rozdílů, informací – je dnes aktuálnější než kdy jindy.

1.4 EHSV zdůrazňuje, že víno a pěstování révy je důležitou a nedílnou součástí evropské kultury a způsobu života. Pěstování révy formuje v mnoha evropských vinařských regionech společenské a ekonomické prostředí. Výbor proto klade důraz na to, aby byly v reformě zohledněny nejen ekonomické důsledky, nýbrž také dopad na zaměstnanost, sociální strukturu, životní prostředí – především prostřednictvím programů klučení – jakož i na ochranu spotřebitelů a zdraví.

1.5 EHSV upozorňuje na to, že pěstování révy představuje v Evropské unii základ existence pro 1,5 mil. převážně malých rodinných podniků a poskytuje alespoň sezónní zaměstnání více

než 2,5 mil. pracovníků. Proto Výbor dbá toho, aby byla při reformě upřednostněna opatření, která budou mít pozitivní vliv na příjmy vinařů a na pracovní příležitosti v evropském vinařství.

1.6 EHSV považuje návrh Evropské Komise poskytovat vinařským zemím národní finanční rámec za významný příspěvek k důslednější subsidiaritě a zohlednění regionálních rozdílů. EHSV se ve svých návrzích k rozdělení podporovacích nástrojů mezi rámec Společenství EU a opatření uvnitř národního finančního rámce drží těchto zásad a nesouhlasí s kroky vedoucími k renacionalizaci politiky trhů s vínem.

1.7 EHSV od Evropské komise očekává konkrétní opatření pro informování spotřebitelů a propagaci na vnitřním trhu a na exportních trzích.

2. Úvahy a návrhy Komise

Cíle reformy

2.1 Komise jako cíle reformy uvádí: zvýšení konkurenceschopnosti, posílení image evropského vína, znovuzískání podílů na trhu a získání nových podílů na trhu, pokud možno jednoduchá pravidla, zohlednění společenské a politické úlohy vinařských regionů.

2.1.1 Komise jako další cíl požaduje vytvoření tržní rovnováhy a vyvozuje z toho určitá opatření, jako např. potřebu rozsáhlého klučení.

Současná organizace trhu s vínem

2.2 Komise ve své zprávě analyzuje současnou situaci na trhu, popisuje problémy současné společné organizace trhu s vínem a vyvozuje z toho opatření.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 101 z 12.4.1999, s. 60-64. Není k dispozici v češtině.

Čtyři varianty

2.3 Komise vzala do úvahy čtyři varianty reformy organizace trhu s vínem EU:

- zachování současného stavu s možností některých omezených úprav,
- reforma podle zásad reformy SZP,
- deregulace trhu s vínem,
- zásadní reforma společné organizace trhu.

2.3.1 Komise dochází na základě svých hodnocení k závěru, že z těchto čtyř variant nabízí zásadní reforma nejvíce výhod a že je nutné zachování specifické organizace trhu s vínem.

Zásadní reforma společné organizace trhu

2.4 Komise alternativně navrhuje reformu v jednom kroku a reformu ve dvou krocích. U varianty A by měl být systém omezování práv na výsadbu zrušen okamžitě (nebo k 1.8.2010) bez přechodné úpravy. U varianty B by před zrušením systému omezení práv na výsadbu mělo dojít k rozsáhlému klučení, aby byla provedena strukturální úprava.

Zrušení opatření pro řízení trhu a zavedení opatření zaměřených více na budoucnost

2.5 Evropská komise navrhuje, aby byla okamžitě zrušena tato opatření:

- podpora na destilaci vedlejších produktů,
- destilace konzumního vína a krizová destilace,
- podpora soukromého skladování,
- podpora na mošt v souvislosti s obohacováním a na výrobu hroznové šťávy.

Národní finanční rámec

2.6 Komise navrhuje, aby byl každému členskému státu vyrábějícímu víno poskytnut rozpočtový rámec vypočtený podle objektivních kritérií. Těmito prostředky by měl podle vlastní volby financovat opatření ze stanoveného seznamu.

Rozvoj venkova

2.7 Evropská komise navrhuje, aby bylo mnoho těchto programů přeměny/restrukturalizace prováděno v rámci plánů rozvoje venkova a k tomu by mělo dojít k přesunu finančních prostředků ze specifického rozpočtu pro víno do druhého pilíře.

Politika jakosti/zeměpisná označení

2.8 Komise navrhuje zásadní přepracování současného regulačního rámce pro jakost s cílem zlepšit soulad politiky jakosti EU s mezinárodními pravidly, především s dohodou TRIPs.

Enologické postupy

2.9 Komise navrhuje liberalizaci enologických postupů při zvláštním zohlednění norem Mezinárodního úřadu pro révu a víno, OIV.

Obohacování

2.10 Komise navrhuje zákaz obohacování sacharózou, v kombinaci se zrušením podpory pro užívání moštového koncentrátu a také významné omezení maximální úrovně obohacení pro severní vinařské oblasti.

Označování vína etiketami

2.11 Komise navrhuje zjednodušit předpisy pro označování vína etiketami vytvořením jednotného právního rámce vztahujícího se na všechny kategorie vína a náležitosti s nimi související.

Propagace a informace

2.12 Komise má v úmyslu důrazně prosazovat odpovědnou propagační a informační politiku. Měly by být použity všechny dostupné možnosti stávajících právních předpisů.

Životní prostředí

2.13 Komise má v úmyslu zajistit, aby reforma režimu v oblasti vína snížila dopady vinohradnictví a výroby vína na životní prostředí.

Světová obchodní organizace (WTO)

2.14 Komise klade důraz na to, aby byla nová organizace trhu s vínem v souladu se zásadami WTO. Spojuje s tím zrušení stávajících intervenčních opatření a povolení v Evropské unii vinifikace dovážených moštů a míšení vín EU s víny nečlenských států EU.

3. Obecné poznámky

Cíle reformy

3.1 EHSV může široce podporovat cíle, které Evropská komise jmenovala. Za nutné považuje ovšem ještě několik úprav.

3.1.1 EHSV připomíná, že ve svém tehdejší stanovisku jako cíle jmenoval mj.:

- zlepšení dlouhodobé konkurenceschopnosti odvětví,
- zrušení intervenčních opatření jako umělé možnosti odbytu pro nadbytečnou produkci,
- zohlednění regionálních rozdílů,
- informace o výhodách střídme konzumace vína.

3.1.2 EHSV považuje za nutné podrobné prověření, jestli je na globalizovaném trhu s vínem a po zaniknutí účinné vnější ochrany cíl tržní rovnováhy ještě vůbec dosažitelný.

3.1.3 Proto je třeba věnovat zvláštní pozornost zvýšení konkurenceschopnosti evropských výrobců vína. Znamená to posílit evropský hospodářský prostor, podporovat snahy o kvalitu a zaměřit se více na rozvoj trhu a přání spotřebitelů.

3.1.4 Výbor považuje za nezbytné upřesnění ekonomických cílů a doplnění sociálních cílů a cílů politiky zaměstnanosti. Zde je nutno usilovat především o zlepšení situace v oblasti příjmů vinařských podniků. Zvláštní pozornost je přitom nutno věnovat možnostem rozvoje mladých vinařů. Musí být zohledněny pracovní možnosti pro plně zaměstnané pracovní síly i pro sezónní pracovníky a zlepšeny podmínky pro přiměřené platové ohodnocení.

3.1.5 Výbor se kriticky staví k přenášení pravomocí z Rady ministrů na Komisi, např. při schvalování nových enologických postupů, protože Komise při projednávání dvoustranných dohod nedostatečně zastupovala zájmy evropských výrobců vína.

3.1.6 EHSV se domnívá, že stávající finanční prostředky musí být navýšeny, aby mohly zohlednit přístup dvou nových výrobních zemí.

Současná organizace trhu s vínem – následná analýza

3.2 EHSV považuje za nezbytné podrobné přezkoumání analýzy Komise a z ní odvozených opatření, protože analýzu zpochybňují účastníci trhu a nezávislé organizace.

3.2.1 Výbor považuje za nutné lepší a obsáhlejší sledování trhu, aby bylo možné jako základ pro organizaci trhu s vínem získávat lepší údaje o výrobě, obchodě a spotřebě. Dosud používané celkové údaje jsou důležité, ale nedostatečné. Nezbytné jsou také aktuální informace o změnách výrobních struktur, odbytových cest a chování spotřebitelů.

3.2.2 Je třeba prověřit konstatování Komise, že dochází k růstu strukturálních přebytků. Výbor upozorňuje na to, že zvýšení stavu zásob by mělo být oceněno také při zohlednění zvýšené výroby kvalitního vína.

Čtyři varianty

3.3 EHSV si vyhrazuje důkladné prověření těchto čtyř variant, po předběžné analýze ovšem souhlasí s výsledkem výběru. Obsah varianty „Zásadní reforma“ bude nutné změnit.

3.3.1 Výbor výslovně vítá, že Evropská komise EU navrhuje zachování specifické organizace trhu s vínem. Všechny aspekty organizace trhu, od výroby až po spotřebu, především také opatření na ochranu spotřebitelů, zdravotní péči a informování spotřebitelů, musejí být zohledněny v rámci organizace trhu s vínem.

Zásadní reforma

3.4 EHSV je toho názoru, že nová organizace trhu s vínem by měla vstoupit v platnost 2008. Za nezbytné nicméně považuje období phasing out, aby v případě potřeby bylo podnikům umožněno přizpůsobit se postupně novým rámcovým podmínkám.

3.4.1 EHSV je rozhodně proti návrhu vydat více než jednu třetinu celého rozpočtu za režim klučení, což by znamenalo, že již nebudou k dispozici prostředky na tržní opatření resp. opatření pro zvýšení konkurenceschopnosti. Význam klučení je však uznán jako nástroj organizace trhu (viz níže), který má být nabídnut vinařským regionům jako dobrovolné opatření uvnitř celkového rámce Společenství.

3.4.2 Výbor je proti úplné liberalizaci předpisů pro výsadbu, protože se tím ohrožují hospodářské, sociální, ekologicko-politické a krajinu chránící cíle reformy trhu vína. Přemístění pěstování vína z tradičních vinařských oblastí do oblastí, které lze levněji obhospodařovat nelze podporovat. Nemá-li se pokračovat v evropských předpisech pro výsadbu ve spojení se zákazem nové výsadby, musí být vytvořen rámec, který by umožnil vinařským oblastem, aby mohly pokračovat nebo nově vytvářet své předpisy pro výsadbu v souladu s cíli Evropské organizace trhu vína.

3.4.3 Výbor si stěžuje, že za slovy Komise o „znovuzískání podílu na trhu“ nenásledovaly činy při vytváření zásadní reformy. Chybí nástroje a opatření, aby bylo možné tyto cíle hodné podpory uskutečnit.

Zrušení opatření pro řízení trhu a zavedení opatření zaměřených více na budoucnost

3.5 EHSV upozorňuje na svůj dřívější požadavek na zrušení intervenčních opatření jako umělých možností odbytu a oceňuje návrhy ve světle tohoto záměru.

3.5.1 Výbor doporučuje, aby klučení mohlo být nabízeno vinařskými regiony jako dobrovolné opatření jako součást strukturálního programu se sociálními složkami podnikům, které chtějí zcela nebo částečně z výroby odejít.

3.5.2 Výbor nepovažuje okamžité zrušení intervenčních opatření za proveditelné. Proto doporučuje, aby mohla být v rámci národního finančního rámce v „období phasing out 2008-2010“ nabízena

- destilace na výrobu lihovin (v současnosti čl. 29) a
- podpora soukromého skladování (v současnosti čl. 24 a násl.).

3.5.3 EHSV považuje za zásadní, aby zůstala zachována povinnost destilovat vedlejší produkty, aby byla zaručena kvalita výroby vína a zamezilo se eventuálnímu zneužití.

3.5.4 Výbor se domnívá, že v rámci národního finančního rámce by měla být stanovena opatření na předcházení krizovým situacím založená na společné odpovědnosti výrobců.

3.5.5 Výbor považuje zavedení nových nástrojů zaměřených více na budoucnost za nezbytné pro dosažení stanovených cílů. Sem patří mj.:

- obsáhlé sledování jednotného trhu,
- informační programy pro vnitřní trh pro informování spotřebitelů o výhodách střídme konzumace a varování před zneužitím,
- vytvoření programu na podporu vývozu,
- informační programy pro spotřebitele ve třetích zemích a
- výzkumné programy, také ve spolupráci s třetími zeměmi.

3.5.6 Výbor zdůrazňuje, že z nástrojů organizace trhu musejí těžit v první řadě ti, kteří chtějí pěstování révy v Evropě dále rozvíjet, a ne být určeny těm, kteří z jakéhokoliv důvodu rezignují.

Národní finanční rámec

3.6 EHSV tento návrh vítá, protože vyhovuje jeho požadavku na větší zohlednění regionálních rozdílů a důslednější provádění subsidiarity v odvětví vína. Je však třeba zachovat koherentní a dostatečný rámec Společenství, aby se zabránilo renacionalizaci a uchoval se evropský ráz evropského odvětví vína.

3.6.1 Výbor již ve svém stanovisku (CES 68/99) požadoval, aby bylo v pravomoci členských států, jaká opatření z programu přeměny pro vinařské oblasti zvolí. Přitom může být velký význam přisouzen organizacím výrobců, sektorovým sdružením a organizacím s příslušnými cíli.

3.6.2 EHSV připomíná, že požadoval zvláštní program na podporu znevýhodněných vinařských oblastí, jako např. vinic ve strmých a svahových oblastech. Oblasti, které jsou

vystaveny extrémním povětrnostním podmínkám, by taktéž měly mít možnost z takového programu čerpat.

3.6.3 EHSV se vyslovuje pro obsáhlý katalog opatření, jehož obsah by měl jít dále než příklady Komise. Upozorňuje na svoje stanovisko (CES 68/99), ve kterém již požadoval výrazné rozšíření programu na podporu vinařství a zajištění odbytu na trhu.

3.6.4 EHSV se kromě toho domnívá, že z národního finančního rámce by měla být financována navzájem provázaná a integrovaná opatření tak, aby měla co největší dopad. Tato opatření tedy budou muset být začleněna do výrobních plánů, počínaje vinicemi, přes zpracování, až k uvedení výrobku na trh. Mimoto budou muset být vynaloženy prostředky na opatření, která výrobcům umožní spoluodpovědné řízení potenciálu a využití alternativních odbytišť. EHSV se domnívá, že klíčovými subjekty, které tyto plány budou muset řídit, jsou organizace výrobců vína.

3.6.5 Rozdělení rozpočtu pro národní finanční rámec by mělo probíhat – jak se to provádí již v případě restrukturalizace – podle klíče plochy vinic. Pro období phasing-out je nutno naplánovat dostatečné finanční prostředky pro dobíhající tržní mechanismy, aby podniky, které doposud těžily z opatření, se mohly postupně přizpůsobit novým rámcovým podmínkám.

3.6.6 Nástroje národního finančního rámce by měly být stanoveny v rámci organizace trhu s vínem EU. Členských státům přísluší zvolit v rámci jejich podílu finančního rozpočtu (klíč plochy vinic) opatření pro zvýšení konkurenceschopnosti jejich vinařství. Programy musejí být předloženy v Bruselu. Odpovědnost za řádné provádění přísluší členských státům.

3.6.7 Výbor navrhuje toto rozdělení podpůrných nástrojů na společná opatření EU a opatření v rámci národního finančního rámce:

3.6.7.1 Opatření Společenství:

- Evropské středisko pro sledování jednotného trhu,
- informační programy pro spotřebitele na evropské úrovni a na vývozních trzích,
- vývozní programy pro třetí země,
- výzkumné programy.

3.6.7.2 Národní finanční rámec:

- podpora při používání moštu pro obohacování,
- článek 29 Destilace (2008 – 2010),
- podpora pro destilaci vedlejších produktů (2008 – 2010),

- definitivní a dočasná opatření pro klučení,
- přímá podpora podle velikosti obhospodařované plochy,
- prořezávání,
- podpora pro výrobu hroznového moštu,
- restrukturalizace, změny a přemísťování plochy vinic,
- opatření na zlepšení sběrných a odbytových struktur (např. integrovaná síť podniků a družstev),
- informační programy pro spotřebitele,
- opatření pro zlepšení jakosti,
- program pro znevýhodněné oblasti, např. pro svahové a strmé polohy a oblasti vystavené extrémním povětrnostním podmínkám,
- krizový management (prevence a zvládání krizí, pojišťovací fondy).

Rozvoj venkova

3.7 Výbor v mnoha stanoviscích zdůraznil význam druhého pilíře pro budoucí rozvoj venkova, ke kterému patří také evropské vinařské oblasti.

3.7.1 Při zohlednění tohoto zásadního záměru se pro řešení zvláštních problémů odvětví vína vyslovuje pro to, aby se všechna opatření diskutovaná v rámci reformy trhu s vínem financovala z rozpočtu pro vinařství. Proto nesmí být rozpočet snížen ani krácením, ani přesunem prostředků.

Politika jakosti/zeměpisná označení

3.8 Protože mají tyto návrhy Komise velký význam a konec konců mají zrušit současný systém jakosti, očekává EHSV od Evropské komise simulační modely, jaké budou mít tyto návrhy vliv na cíle reformy trhu s vínem s ohledem na lepší konkurenceschopnost a podporu kvality a také z hlediska ochrany spotřebitele.

3.8.1 EHSV požaduje, aby dříve než se bude diskutovat o změně současného evropského systému jakosti nejprve došlo k realizaci platných ustanovení dohody TRIPs, především k zavedení rejstříku na ochranu údajů o původu.

Enologické postupy

3.9 EHSV vidí v návrzích rozpory, které musejí být odstraněny.

3.9.1 Výbor považuje za nezbytně nutné vypracovat definici vína, která by byla mezinárodně uznaná. To vyžaduje také stanovení uznávaných výrobních metod.

3.9.2 Povolení všech postupů, které jsou schváleny kdekoli na světě, je v protikladu s orientací na normy OIV.

3.9.3 Výbor se vyslovuje pro důslednější zahrnutí orientace enologických postupů na normy OIV do strategické přípravy dvoustranných nebo mezinárodních obchodních smluv.

3.9.4 Výbor nesouhlasí s plánovaným povolením výroby vína v Evropě z dovážených hroznových moštů nebo moštových koncentrátů nebo míšení vín z nečlenských zemí EU s evropskými výrobky.

Obohacování

3.10 EHSV již ve svém stanovisku z roku 1999 požadoval, aby se zohlednily rozdílné podmínky s ohledem na lokalitu, klima a povětrnostní podmínky v rámci Evropské unie. Upozorňuje na to, že tato tematika je velmi citlivá a nesmí vést k rozdělení evropského vinného hospodářství nebo dokonce k blokadě návrhů reformy.

3.10.1 EHSV proto hodnotí návrhy Komise s ohledem na své dosavadní stanovisko, analýzy, které dodala Komise, navržené liberalizace enologických postupů, uznání enologických postupů v dvoustranných smlouvách a ve světle cílů reformy, především zvýšení konkurenceschopnosti a snížení výrobních nákladů. Při zvážení pro a proti návrhu Komise se vyslovuje pro to, aby byly i nadále platné stávající předpisy pro obohacování sacharózou a pro podporu pro užívání moštového koncentráту.

Označování vína etiketami

3.11 EHSV hodnotí návrhy jako velmi komplexní a očekává od Evropské komise EU přesnou simulaci dopadů navrhovaných změn.

3.11.1 EHSV upozorňuje na to, že pravidla pro označování se změnila teprve nedávno po dlouholetých diskuzích. Vyzývá Evropskou komisi, aby vysvětlila, jaká nová hlediska jsou k dispozici, která nebyla zohledněna při právě skončené diskuzi.

3.11.2 Výbor vítá zjednodušení předpisů pro označování etiketami, pokud slouží lepšímu informování spotřebitelů. Podobné změny ovšem nesmějí vést k tomu, že stoupne nebezpečí narušení hospodářské soutěže nebo klamání spotřebitele a dojde k vlně soudních sporů. Z tohoto pohledu je nutno prověřit i návrh Evropské komise týkající se informace o odrůdě a ročníku u stolních vín, která musí splnit nižší požadavky než vína kvalitní a vína z určitých území.

3.11.3 Výbor upozorňuje na to, že ve stále se rozšiřující Evropské unii roste jazyková rozmanitost, což může znesnadnit obchodování, jak je tomu nyní v případě informací o sulfidech. Proto je při označování povinnými údaji, např. přísadami, nezbytné používat obecně srozumitelné symboly.

Propagace a informace

3.12 EHSV již ve svém stanovisku CES 68/99 požadoval, aby se informační kampaně o zdravotních výhodách střídme konzumace vína a rizicích zneužití staly důležitým pilířem organizace trhu vína.

3.12.1 Protože jsou návrhy Komise velmi neurčité, vyzývá EHSV Evropskou komisi, aby navrhla konkrétní opatření pro informování spotřebitelů a propagaci na vnitřním trhu a na exportních trzích, která překročí současný nedostatečný rámec a budou vhodná pro zpětné získání podílů na trhu nebo jejich rozšíření.

3.12.2 Přitom je nutné věnovat zvláštní pozornost rozsáhlé informační kampani o výhodách střídme konzumace vína jako součásti zdravé výživy a moderního životního stylu.

3.12.3 Je nutné zastavit zhoršování bilance zahraničního obchodu, ke kterému dochází již několik let, a opět ho výrazně zlepšit pomocí programů na podporu vývozu.

Životní prostředí

3.13 EHSV již ve svém stanovisku CES 68/99 požadoval důkladné posouzení.

3.13.1 Vinařské regiony jsou zpravidla jedinečné kulturní oblasti, o které musejí pěstitelé vína pečovat ekologickými způsoby hospodaření. Pěstování révy je součástí životní kultury celých regionů, jejichž ekonomická, sociální a kulturní existence závisí na vinařství.

3.13.2 Reforma musí obsáhle zohlednit životní prostředí, sociální mechanismy, infrastrukturu, ekonomiku a kvalitu života.

Světová obchodní organizace (WTO)

3.14 EHSV již ve svém stanovisku CES 68/99 odmítl povolení míšení dovozů z nečlenských zemí s výrobky z EU nebo výrobu vín v Evropské unii z výrobků z nečlenských zemí z důvodu vznikajících nevýhod pro evropské výrobce a rizika zneužití vůči spotřebitelům. Lituje, že Komise nepředložila návrhy, které by posílily konkurenceschopnost v mezinárodním obchodním styku, především na exportních trzích. Výbor souhlasí s touto kritikou opět s ohledem na aktuální reformu trhu s vínem.

3.14.1 Ve světle dřívějších analýz EHSV žádá, aby Komise při reformě organizace trhu s vínem a obzvláště pravidel zahraničního obchodu více zohlednila pozici evropského vinného sektoru jako vedoucí celosvětové pozice.

V Bruselu dne 14. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)

KOM(2006) 237 v konečném znění -2006/0082 (CNS)

(2006/C 325/08)

Dne 13. července 2006 se Rada, v souladu s čl. 37 a čl. 299 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 8. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan KIENLE.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 127 hlasy pro, 3 hlasy proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí závěrů a doporučení

1.1 Návrh na změny dvou článků nařízení o EZFRV je podle názoru EHSV logickým důsledkem rozhodnutí Rady o finančním výhledu na období let 2007 – 2013. Diferencované zohledňování ekonomické síly členského státu je při přidělování prostředků z fondů soudržnosti smysluplné. Výjimka z povinnosti spolufinancování pro Portugalsko je vzhledem k uvedené situaci přijatelná.

1.2 EHSV využívá předložení návrhu Komise rovněž k tomu, aby se pozorně zaměřil na snížení prostředků z EZFRV, o němž rozhodla Evropská rada, a na zvláštní opatření pro některé členské státy týkající se výše a struktury prostředků na rozvoj venkova.

2. Úvodní poznámky

2.1 Finanční rámec EU 2007 – 2013

2.1.1 Dne 19. prosince 2005 se představitelé států a vlád EU po několikaměsíčních jednáních dohodli na finančním rámci pro EU na roky 2007 – 2013. Kompromis, který byl realizován v interinstitucionální dohodě mezi Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí ze dne 14. června 2006, zahrnoval kromě finančních prostředků v jednotlivých položkách řadu dalších opatření.

2.2 Existující právní základ nařízení o EZFRV

2.2.1 Některé z těchto dohod se týkají podpory rozvoje venkova, která je zakotvena v nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) přijatém dne 20. září 2005.

2.2.2 Dohody uzavřené v prosinci 2005 mají být na návrh Komise zapracovány do nařízení (ES) č. 1698/2005 (nařízení

o EZFRV). Předmětem tohoto návrhu Komise je tedy změna nařízení o EZFRV tak, aby části textu nařízení o EZFRV, které jsou dosud v rozporu s finanční dohodou z prosince 2005, byly upraveny podle formulací této dohody.

3. Obsah návrhu Komise

3.1 Cíl návrhu Komise

3.1.1 Evropská komise chce tímto návrhem nastolit soulad mezi rozhodnutím Rady o finančním výhledu na období let 2007 – 2013 ze dne 19. prosince 2005 a nařízením o EZFRV. Proto mají být změněny dva články nařízení o EZFRV. Plánované změny se týkají čl. 69 odst. 6 a čl. 70.

3.2 Omezení prostředků z fondu na podporu soudržnosti

3.2.1 Současné nařízení o EZFRV omezuje celkové roční dotace z fondu na podporu soudržnosti (včetně prostředků z EZFRV) pro jednotlivé členské státy na maximálně 4 % HDP příslušného členského státu (nařízení o EZFRV čl. 69 odst. 6). V rozhodnutí Rady o finančním výhledu na období let 2007 – 2013 (bod 40) jsou celkové roční dotace z fondů, které podporují soudržnost, omezeny podle průměrného HND (hrubý národní důchod) na osobu na rozmezí hodnot 3,2398 % a 3,7893 % HDP.

3.3 Předpisy pro výpočet omezení prostředků z fondů na podporu soudržnosti

3.3.1 V rozhodnutí Rady o finančním výhledu na období let 2007 – 2013 jsou uvedena další technická opatření. Horní hranice převodu tak má být za každé zvýšení průměrného HND na osobu o 5 procentních bodů ve srovnání s průměrem EU v období let 2001 – 2003 snížena o 0,09 procentních bodů HDP.

3.3.2 Rozhodnutí dále stanoví, že v roce 2010 proběhne přezkum. Pokud se přitom zjistí, že se kumulovaný HDP příslušného členského státu let 2007 – 2009 odchýlil (i v důsledku změn směnných kurzů) o více než 5 % od odhadovaného kumulovaného HDP, částky přidělené danému členskému státu na uvedené období se podle toho upraví. To však pouze do maximální celkové částky 3 mld. eur – ať kladně nebo záporně.

3.3.3 Dále budou učiněna opatření pro správné zohlednění hodnoty polského zlotého.

3.4 Částečná výjimka z povinnosti spolufinancování pro Portugalsko

3.4.1 Nařízení o EZFRV v článku 70 stanoví, že prostředky z EZFRV budou poskytovány pouze jako příspěvek a pro jednotlivé státy bude spolufinancování (v různé výši) povinné. Finanční dohoda z prosince 2005 však Portugalsku v rámci rozvoje venkova přidělila částku 320 mil. eur, která nemusí být spolufinancována státem (bod 63). Tato dohoda má být na návrh Komise zpracována do nynějšího článku 70 nařízení o EZFRV. V odstavci 4 je formulována výjimka pro nejdlejší regiony a regiony na menších ostrovech v Egejském moři, podle které může být sazba příspěvku z EZFRV zvýšena na 85 %. Ve stejném odstavci má být tedy zakotvena výjimka, že Portugalsko nemusí spolufinancovat částku 320 mil. eur z prostředků EZFRV.

4. Obecné připomínky

4.1 Soulad právních základů je nutný

4.1.1 EHSV zdůrazňuje, že soulad právních základů je nepopíratelně nutný. Návrh Komise na změnu nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) je logickým důsledkem rozhodnutí Rady o finančním výhledu na období let 2007 – 2013. Formulace v návrhu Komise odpovídají rozhodnutím přijatým Radou v prosinci 2005 a jsou logicky začleněny do struktury nařízení o EZFRV.

4.2 Hodnocení obsahu rozhodnutí Rady o finančním výhledu je možné

4.2.1 Díky návrhu nařízení dostává nyní Evropský parlament, Evropská komise i Výbor regionů a EHSV příležitost vyjádřit se k rozhodnutím Rady o finančním výhledu také z hlediska obsahu, pokud již tato rozhodnutí nejsou obsažena v interinstitucionální dohodě.

4.3 Posílení politiky soudržnosti EU

4.3.1 EHSV se vždy hlásil k cílům soudržnosti, která má posílit hospodářskou a sociální soudržnost v EU a zmenšit rozdíly v rozvoji mezi regiony. Konvergenční cíl jako důležitá součást politiky soudržnosti uvádí, že podporováním podmínek

a faktorů na podporu růstu nejméně rozvinutých členských států a regionů bude docíleno přiblížení k průměru EU.

4.3.2 EHSV poukazuje na to, že politika soudržnosti je uskutečňována pomocí fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), fondy soudržnosti) a přístup k nim se řídí podle ekonomické síly a situace regionu. Regiony, které vykazují regionální HDP nižší než 75 % průměru EU, mají v rámci konvergenčního cíle nárok na podporu, zatímco všechny ostatní regiony mají přístup k podpoře v rámci cílů regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Ve 25 zemích EU je konvergenčními regiony 86 regionů v 18 členských státech. Vedle 9 z 10 nových států EU (kromě Kypru) se konvergenční regiony nacházejí také v Německu, Španělsku, Francii, Velké Británii, Portugalsku, Belgii, Rakousku, Řecku a Itálii.

4.3.3 EHSV vítá opatření na diferencované zohledňování ekonomické síly členského státu při výpočtu horní hranice pro přidělení prostředků politiky soudržnosti. Diferenciace místo paušálního omezení na 4 % odpovídá myšlence konvergence i struktury podpory, která nejméně rozvinutým členským státům přinese relativně více prostředků. Proto má smysl i horní hranice v závislosti na ekonomické síle země.

4.4 Podpora rozvoje venkova musí být z hlediska výše a struktury přiměřená

4.4.1 Druhý pilíř společné zemědělské politiky, podpora rozvoje venkova, je podle názoru EHSV nanejvýš důležitá politika, jejíž význam se v posledních letech právem zvýšil a musí dále růst. Tento fakt se vyskytuje také ve vyjádřeních Komise a členských států, avšak tato politická prohlášení o záměrech se neodrážejí v odpovídajícím finančním rámci druhého pilíře ve finančním období 2007 – 2013. EHSV to považuje za mimořádně kritické a touto problematikou se bude na při vhodné příležitosti zabývat.

4.4.2 Při jednáních o finančním výhledu 2007 – 2013 mohlo více států pro sebe docílit zvláštních opatření týkajících se výše a struktury prostředků na rozvoj venkova. Z celkových 69,75 mld. eur na rozvoj venkova bylo 4,07 mld. eur zvlášť přiděleno osmi zemím. Rakousko dostalo 1,35 mld. eur, Švédsko 820 mil. eur, Irsko a Itálie po 500 mil. eur, Finsko 460 mil. eur, Portugalsko 320 mil. eur, Francie 100 mil. eur a Lucembursko 20 mil. eur. EHSV bere na vědomí, že toto neplánované přidělení prostředků je politický ústupek, který ale vyjadřuje význam rozvoje venkova v těchto státech a zájem o něj. Vedle zásadní problematiky mimořádného přidělení prostředků v rámci jednání v tomto rozsahu vidí EHSV také nebezpečí rozštěpení politiky rozvoje venkova v důsledku rozdílného přidělování prostředků a rozdílného zájmu jednotlivých členských států.

4.4.3 Vzhledem k tomu, že EHSV zná obtížnou situaci Portugalska, jak byla vylíčena již ve zprávě Komise o stavu portugalského zemědělství (KOM(2003) 359 v konečném znění ze dne 19. června 2003), akceptuje dohodu Rady vyjmout Portugalsko z povinnosti spolufinancování částky 320 mil. eur. Zásada

spolufinancování prostředků na podporu rozvoje venkova je správná, ale není to dogma. EHSV bude i v budoucnu kriticky posuzovat v jednotlivých případech výši a strukturu spolufinancování a příslušné výjimky.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. .../... o údajích týkajících se potravin z hlediska jejich nutriční hodnoty a vlivu na zdraví

KOM(2006) 607 v konečném znění – 2006/0195 (COD)

(2006/C 325/09)

Dne 10. listopadu 2006 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Dne 25. října 2006 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval **pana Gkofase** hlavním zpravodajem na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), a přijal následující stanovisko 110 hlasy pro, 3 hlasy proti a 16 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh Komise na změnu článku 25 nařízení o údajích týkajících se potravin, jenž předznamenává postup projednávání ve Výboru za účelem přijetí opatření nezbytných k provedení nařízení.

1.2 EHSV souhlasí se začleněním odstavců 3 a 4 do článku 25, neboť upravují používání nového regulativního postupu s kontrolou pro přijetí opatření obecné povahy určených ke změně jiných než podstatných prvků nařízení o údajích týkajících se potravin. Tato změna je nezbytná pro doplnění postupu, jež odstavce upravují.

1.3 EHSV schvaluje použití nového regulativního postupu s kontrolou na příslušné články nařízení o údajích týkajících se potravin, neboť nový postup je jasnější a efektivnější než předchozí postup.

1.4 EHSV se domnívá, že by nařízení o údajích týkajících se potravin z hlediska jejich nutriční hodnoty a vlivu na zdraví,

které se používají při označování a obchodní úpravě potravin a v reklamě na potraviny, mělo být bezodkladně provedeno. V této souvislosti EHSV klade důraz na to, že je důležité zabezpečit, aby použití nového regulativního postupu na určité články nařízení o údajích týkajících se potravin nevedlo k příliš zdoluhavým postupům, které by zabránily účinnému a včasnému provedení nařízení.

1.5 EHSV se domnívá a upozorňuje na to, že v budoucnu by se Komise měla zabývat otázkou zjednodušení regulativního rámce v souvislosti s bezpečností potravin a ochranou spotřebitele. EHSV vítá záměr Komise revidovat a aktualizovat stávající legislativu EU o označování potravin⁽¹⁾ a zdůrazňuje význam zjednodušení a objasnění stávajících ustanovení o označování z hlediska lepší regulace.

1.6 EHSV vítá zavedení jakéhokoli evropského regulativního rámce, který by posloužil jak zájmům na ochranu spotřebitele, tak podpořil harmonizaci a účinné fungování vnitřního trhu.

⁽¹⁾ Obecné požadavky na označování potravin jsou stanoveny v horizontální legislativě (směrnice 2000/13/ES a související texty), přičemž většina ustanovení pochází z roku 1978. Vertikální legislativa zahrnuje další zvláštní ustanovení.

2. Úvod

2.1 Rada vyzvala EHSV, aby vypracoval stanovisko k návrhu na změnu nařízení (ES) č. .../... Evropského parlamentu a Rady o údajích týkajících se potravin z hlediska jejich nutriční hodnoty a vlivu na zdraví (nařízení o údajích týkajících se potravin (?)), aby bylo uvedeno do souladu s novým rozhodnutím Rady (ES) 2006/512, kterým se mění rozhodnutí 1999/468/ES (rozhodnutí o postupech projednávání ve výborech) o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi. Rozhodnutí Rady (ES) 2006/512 zavedlo nový postup projednávání ve výborech, jenž se nazývá *regulativní postup s kontrolou*, do rozhodnutí 1999/468/ES, které stanovilo pouze omezené množství postupů pro výkon takových pravomocí.

2.2 Nařízení o údajích týkajících se potravin z hlediska jejich nutriční hodnoty a vlivu na zdraví, které se používají při označování a obchodní úpravě potravin a v reklamě na potraviny, odkazuje na regulativní postup, kdy jsou prováděcí pravomoci svěřeny Komisi, a proto musí být uvedeno do souladu, bude-li to nezbytné, s novým regulativním postupem s kontrolou, jak je stanoveno v rozhodnutí Rady 1999/468/ES.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV v zásadě vítá návrh Komise na použití *regulativního postupu s kontrolou* pro přijímání opatření obecného povahy určených ke změně jiných než podstatných prvků nařízení o údajích týkajících se potravin.

3.2 EHSV se domnívá, že nařízení o údajích týkajících se potravin je přijímáno v době, kdy povědomí o nutričních a zdravotních problémech vyvolává potřebu přesných a důležitých informací pro spotřebitele. Výbor poukazuje na to, že úspěch nařízení o údajích týkajících se potravin závisí na zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele a zároveň na zlepšení volby spotřebitelů, tak aby byly vnitrostátní i dovážené produkty bezpečné a měly přesné a jasné označení.

3.3 Nařízení o údajích týkajících se potravin doplňuje obecná ustanovení směrnice 2000/13/ES, jež zakazuje používání informací, které by mohly uvést spotřebitele v omyl nebo přisuzovat potravinám léčivé vlastnosti, a uvádí zvláštní ustanovení o používání údajů týkajících se potravin z hlediska nutriční hodnoty a vlivu na zdraví. Výbor se domnívá, že toto nařízení je relevantní zejména dnes a mělo by být bezodkladně provedeno, neboť vzájemnému vztahu mezi zdravým způsobem života a zdravou výživou se přikládá stále větší význam a je potřeba informací, které spotřebitelům pomohou učinit „správnou volbu“.

(?) Původní legislativní dokument (KOM(2003)424 v konečném znění) v současné době čeká na konečné rozhodnutí Rady.

3.4 EHSV se domnívá, že kromě regulačního rámce by Komise v rámci svého programu veřejné zdraví měla podporovat informační kampaně o zdraví a výživě.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV se domnívá, že změny článku 25 nařízení o údajích týkajících se potravin, jenž popisuje postup projednávání ve Výborech za účelem přijetí opatření obecné povahy, měnící jiné než podstatné prvky základního právního aktu přijatého v rámci spolurozhodovacího postupu, jsou důležité.

4.2 EHSV se domnívá, že nové odstavce článku 25 poskytují důležitější a podrobnější odkaz na příslušné články v rozhodnutí Rady 1999/468/ES, postup je díky nim účinný, a posilují prováděcí pravomoci regulativního výboru. Nové odstavce zejména jasněji definují pravomoci udělené Komisi a podtrhují úlohu Evropského parlamentu a Rady při kontrole opatření před jejich přijetím.

4.3 EHSV souhlasí se začleněním odstavců 3 a 4 do článku 25, které zavádějí novou kategorii postupů pro výkon prováděcích pravomocí Komise. To Parlamentu a Radě umožňuje, aby se postavily proti přijetí návrhu opatření v případech, kdy přesahují prováděcí pravomoci Komise nebo nerespektují zásady subsidiarity nebo proporcionality.

4.4 Výbor souhlasí s možností zkrácení nebo prodloužení lhůt postupu, je-li to oprávněné a ve výjimečných případech (jak uvádí čl. 5 písm. a) rozhodnutí 1999/468/ES ve znění rozhodnutí 2006/512/ES).

4.5 EHSV schvaluje změnu nařízení o údajích týkajících se potravin za účelem použití nového *regulativního postupu s kontrolou* na články tohoto nařízení, jež vyžadují opatření spadající do působnosti článku 5 (regulativní postup) rozhodnutí o postupech projednávání ve výborech (rozhodnutí Rady 1999/468/ES).

4.5.1 Výbor považuje tuto změnu za pozitivní a efektivní, protože používá nový regulativní postup s kontrolou pro stanovení obecných podmínek pro používání údajů týkajících se potravin z hlediska nutriční hodnoty a vlivu na zdraví.

4.5.2 Výbor se domnívá, že tato změna pomůže zajistit zachování vysoké úrovně ochrany spotřebitele při provádění nařízení o údajích týkajících se potravin, zejména při stanovení zvláštních nutričních profilů, jež musí potraviny nebo určité druhy potravin splňovat, aby mohly uvádět údaje týkající se potravin z hlediska nutriční hodnoty a vlivu na zdraví.

4.5.3 EHSV zdůrazňuje význam konzultací se skupinami spotřebitelů, provozovateli potravinářských podniků a jejich zástupci za účelem stanovení a aktualizace podmínek pro používání údajů týkajících se potravin z hlediska nutriční hodnoty a vlivu na zdraví a za účelem změny přílohy, jež uvádí povolené údaje.

4.6 EHSV doporučuje, aby Komise do budoucna zvažila, zda zjednoduší postup pro akceptaci a schvalování vědeckého základu údajů o nutriční hodnotě souvisejících se zdravotními otázkami ⁽³⁾. Nadto se EHSV domnívá, že je třeba zjednodušit

regulační rámec s ohledem na bezpečnost potravin a ochranu spotřebitele.

4.7 EHSV zdůrazňuje, že nařízení o údajích týkajících se potravin musí být pragmatické, a obává se, že určitá ustanovení související s dokumentací údajů mohou být zbytečně složitá. Výbor se domnívá, že je důležité uvést do rovnováhy potřeby spotřebitelů týkající se většího množství vědeckých a jasných informací a možnosti potravinářského průmyslu k rozvoji a uvádění takových potravin na trh, které pro spotřebitele vykazují užitečné a relevantní vlastnosti.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ Odkaz: Úř. věst. 110, 30.4.2004, s. 18-21.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení ES č. .../.... o přidávání vitaminů, minerálních látek a některých dalších látek do potravin

KOM(2006) 606 v konečném znění – 2006/0193 (COD)

(2006/C 325/10)

Dne 15. listopadu 2006 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Dne 25. října 2006 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval **pana KAPUVÁRIHO** hlavním zpravodajem na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), a přijal následující stanovisko 107 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV se domnívá, že zavedení regulativního postupu s kontrolou do nařízení je užitečné. EHSV se připojuje k názoru Evropské komise, že je důležité zjednodušit a zpřesnit právo Společenství.

2. Úvod

2.1 Účelem návrhu je uvést v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. .../... o přidávání vitaminů, minerálních látek a některých dalších látek do potravin odkaz na nový regulativní postup s kontrolou ve všech případech, kdy je Komise zmocněna k přijetí kvazilegislativních opatření ve smyslu článku 2 rozhodnutí 1999/468/ES o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi ve znění rozhodnutí Rady 2006/512/ES.

2.2 Tato úprava je nutná z důvodu nového rozhodnutí o projednávání ve výborech. Nový postup je regulativní postup s kontrolou.

2.3 Návrh je omezen na změny, které jsou nezbytně nutné k uvedení nařízení do souladu s novým rozhodnutím o projednávání ve výborech.

3. Obecné poznámky

3.1 EHSV se domnívá, že zavedení regulativního postupu s kontrolou do nařízení je užitečné. EHSV se připojuje k názoru Evropské komise, že je důležité zjednodušit a zpřehlednit právo Společenství.

3.2 Regulativní postup s kontrolou umožňuje účinnější změny jiných než podstatných prvků nařízení, včetně změn provedených zrušením těchto prvků nebo doplněním aktu o nové jiné než podstatné prvky.

3.3 Evropský hospodářský a sociální výbor přijal v březnu 2004 stanovisko k přidávání vitaminů, minerálních látek a některých dalších látek do potravin; současný návrh změny, vyplývající z postupu sloučení, nevyžaduje formulaci nového stanoviska k tomuto tématu.

3.4 Nové předpisy týkající se regulativního postupu s kontrolou musejí být použity od 23. července 2006.

3.5 Výbor se ujistil, že kodifikace, jež je předmětem tohoto stanoviska, neprovádí žádnou podstatnou změnu příslušného nařízení a jejím jediným účelem je přehlednost a transparentnost právních předpisů Společenství, a vyslovuje tudíž svůj plný souhlas s tímto cílem; vzhledem k výše uvedeným souvislostem vyjadřuje Výbor návrhu, jenž je předmětem tohoto stanoviska, svoji podporu.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93, (ES) č. 1782/2003 a (ES) č. 247/2006, pokud jde o odvětví banánů

KOM(2006) 489 v konečném znění – 2006/0173 (CNS)

(2006/C 325/11)

Dne 26. října 2006 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko k věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan ESPUNY MOYANO.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

předloží Komise do 31. prosince 2009 zvláštní zprávu, která bude popřípadě zahrnovat nezbytné návrhy.

1.1 Výbor uznává nezbytnost reformy současného systému podpor pěstitelům banánů v rámci Společenství a vítá v tomto smyslu návrh Komise. Soudí však, že je ještě příliš brzy na to, aby bylo možno odhadnout, jaký dopad na příjmy producentů bude mít nový dovozní režim s jednotným celním tarifem, který vstoupí v platnost k 1. lednu 2006 a který tento návrh nebere odpovídajícím způsobem v úvahu.

1.4 Výbor navrhuje pozměnit článek 30 nařízení 247/2006 vložením následujícího odstavce:

„Evropská komise může členským státům povolit, aby do programů podpory zahrnuly zvláštní systém záloh producentů banánů.“

1.2 Výbor navrhuje, aby byly do 5. bodu odůvodnění návrhu uvedeny tyto změny:

„Hlava III nařízení Rady (ES) č. 247/2006 ze dne 30. ledna 2006, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie, stanoví, že program Společenství na podporu nejvzdálenějších regionů zahrnuje specifická opatření na pomoc místní zemědělské produkci. Nařízení stanoví, že přezkum má být proveden do 31. prosince 2009. ~~Pokud se vyskytnou zásadní hospodářské změny ovlivňující životní podmínky v nejvzdálenějších regionech, předloží Komise zprávu dříve. Aby však byla zohledněna specifická situace producentů banánů v rámci Společenství, předloží Komise před vypršením stanovené lhůty zvláštní zprávu, pokud dojde k významnému zhoršení příjmů těchto producentů následkem změn dovozního režimu. Tento nástroj se jeví jako nejvhodnější na podporu produkce banánů ve všech dotčených regionech, protože poskytuje flexibilitu a decentralizaci mechanismů podpory produkce banánů. Možnost zahrnout podporu banánů do těchto programů podpory by měla posílit soudržnost strategií pro podporu zemědělské produkce v těchto regionech.~~“

1.3 Výbor navrhuje, aby se do článku 3, bodu 2 vložil nový odstavec 3a článku 28 nařízení (EHS) č. 247/2006:

„V případě významného zhoršení hospodářských podmínek producentů banánů následkem změny dovozního režimu

2. Obecné poznámky

2.1 Jelikož je odvětví banánů velmi specifické, bylo předmětem zvláštní společné organizace trhu. Specifičnost odvětví banánů spočívá hlavně v tom, že hlavní část produkce Společenství se pěstuje v nejvzdálenějších regionech, které, jak je uznáno v čl. 299 odst. 2 Smlouvy, trpí specifickými nevýhodami, a v tom, že tato produkce zásobuje pouze 16 % trhu Společenství a že světový trh banánů je prakticky oligopol vzhledem k tomu, že prodej na trhu je kontrolován pěti velkými společnostmi.

2.2 Tento návrh Evropské komise, který byl přijat po rozsáhlém procesu externí i interní konzultace, znamená radikální změnu současného systému podpory pro odvětví banánů pěstovaných ve Společenství. Současný systém interní pomoci, který se zakládá na principu vyrovnávacích podpor, jejichž výše se každoročně mění v závislosti na cenách banánů, bude nahrazen podporou rozdělenou do národních obálék, což je pomoc, která bude pro nejvzdálenější oblasti zahrnuta do jednotlivých programů POSEI a pro ostatní oblasti produkce Společenství bude začleněna do systému jednotných plateb.

2.3 Tento návrh přináší reformu tří nařízení Společenství.

2.3.1 Nařízení 404/93, které se týká společné organizace trhu v odvětví banánů. Ruší se hlava II (organizace producentů a mechanismy dosahování vzájemné shody), hlava III (režim vyrovnávacích podpor, operačních programů a prémie na klučení) a některé články hlav IV a V, které následkem nahrazení systému celních kvót režimem čistě tarifním již nevyhovují. Jsou pozměněny některé články hlavy V: řídicí výbor pro banány je zrušen (odkazy na tento výbor je nutno chápat jako odkaz na řídicí výbor pro čerstvé ovoce a zeleninu) a ruší se ustanovení o povinnosti předkládat výroční zprávu v souladu s nařízením 404/93.

2.3.2 Nařízení 1782/2003, které se týká reformy Společné zemědělské politiky 2003. Jsou pozměněny články týkající se zavádění banánů nevyrostlých v nejbližších regionech do systému jednotných plateb. V souvislosti s tím byly zvýšeny vnitrostátní stropy pro Řecko (+1,1 mil. eur), Portugalsko (+ 0,1 mil. eur) a Kypr (+ 3,4 mil. eur). Tyto členské státy stanoví referenční částky a množství hektarů, na něž může být podpora poskytnuta podle režimu jednotné platby na základě reprezentativního období mezi lety 2000 a 2005.

2.3.3 Nařízení 247/2006, které se týká zemědělských programů POSEI. Finanční dotace programů POSEI byla zvýšena o 278,8 mil. eur; POSEICAN o 141,1 mil. eur; POSEIDOM o 129,1 mil. eur a POSEIMA o 8,6 mil. eur.

2.4 Výbor soudí, že tím, že společná organizace trhu s banány prakticky ztrácí svoji náplň a finanční podpora pro tuto plodinu se převádí do celkového rozpočtu programů POSEI, aniž by byla vytvořena specifická kapitola pro banány, návrh na přezkum v určité míře předpokládá, že Komise ztratí zodpovědnost za produkci banánů v rámci Společenství.

2.5 Výbor oceňuje, že Komise navrhla systém pevných rozpočtových obálek podle zemí, ale obává se, že celkový rozpočet, který z toho vyplyne, nebude postačovat v případě podstatného zhoršení cen v rámci EU následkem významné liberalizace trhu, kterou by způsobil nový dovozní režim, a jejího vývoje předvídatelného z důvodu probíhajících mezinárodních obchodních vyjednávání.

3. Zvláštní poznámky

3.1 Komise by měla nalézt alternativní řešení, které by umožnilo zachovat rámec Společenství organizací producentů banánů. Evropská produkce banánů je ve skutečnosti velmi roztroušená vzhledem k tomu, že se většinou jedná o malé producenty, kteří musí prodat své ovoce na trhu charakterizovaném silnou konkurencí, což vyžaduje velkou koncentraci nabídky. Výbor soudí, že rámec Společenství organizací producentů by mohl být zachován tím, že by se ponechalo několik ustanovení hlavy II nařízení (ES) č. 404/93, obzvláště články 5, 8 a 9.

3.2 Banány jsou velmi intenzivní kultura, jejíž pěstování vyžaduje celoroční péči a to znamená neustálé výdaje, hlavně v důsledku pracovní síly a zavlažování. Z tohoto důvodu by se měl ponechat systém záloh stanovený v současném režimu.

3.3 Návrh Komise by měl být přesnější ohledně obsahu zprávy, která bude sloužit jako základ pro přijetí odpovídajících opatření v případě ztráty příjmů zemědělců způsobených novým dovozním režimem.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady č. 1408/71/EHS o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, samostatně výdělečně činné osoby a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, a nařízení Rady č. 574/72/EHS, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71/EHS

KOM(2005) 676 v konečném znění – 2005/0258 (COD)

(2006/C 325/12)

Dne 14. února 2006 se Rada, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedeně.

Specializovaná sekce „Zaměstnanost, sociální věci, občanství“, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 140 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor souhlasí s návrhem změny nařízení č. 1408/71 a doufá, že je to jedna z posledních, či ještě lépe poslední změna, ke které se musí vyjádřit. To by znamenalo, že nařízení č. 883/2004 by vstoupilo plně v platnost, protože Evropský parlament a Rada by schválily nové prováděcí nařízení, které musí nahradit nařízení č. 574/72.

1.2 Proto Evropský a hospodářský výbor vyzývá členské státy a Evropský parlament, aby postup přijímání nového nařízení vedly účinněji než schvalování nařízení č. 883/2004. Bylo by to nejlepším příspěvkem institucí Evropské unie během Evropského roku mobility pracovníků.

2. Úvod

2.1 Od svého vstupu v platnost byla nařízení č. 1408/71 a č. 574/72 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Evropské unie několikrát upravována, aby byla přizpůsobena legislativním změnám, ke kterým došlo v členských státech, a rozhodnutím Soudního dvora v oblasti sociálního zabezpečení.

2.2 Prostřednictvím těchto změn je zaručeno, že systém koordinace sociálního zabezpečení na evropské úrovni je aktualizován tak, aby evropští občané pohybující se v rámci EU nebyli poškozeni ve svých právech v oblasti sociálního zabezpečení, když požívají základní práva EU, k nimž patří právo volného pohybu a právo usadit se.

2.3 Největší změna v oblasti koordinace systémů sociálního zabezpečení členských států Evropské unie byla zavedena nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 883/2004 ⁽¹⁾. Toto nařízení, které nahrazuje nařízení č. 1408/71, ještě nevstoupilo v platnost, protože se čeká na přijetí prováděcího nařízení, které nahradí současné nařízení č. 574/72. Návrh nařízení o prováděcích předpisech k nařízení č. 883/2004 ⁽²⁾ již vstoupil do legislativního procesu a Výbor k němu nedávno přijal stanovisko ⁽³⁾.

2.4 O nařízení, kterým se koordinují systémy sociálního zabezpečení, vydal EHSV příslušné stanovisko ⁽⁴⁾.

3. Obsah návrhu

3.1 Cílem návrhu, který Výbor zkoumá, je aktualizovat přílohy nařízení č. 1408/71, aby se do nich mohly promítnout změny, které některé státy provedly v oblasti sociálního zabezpečení. Dalším cílem je zjednodušit uplatňování legislativy Společenství pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

3.2 Tentokrát v textu navrženém Komisí nejsou navrhovány žádné změny nařízení č. 574/72.

3.3 Aby byl pracovní dokument zjednodušen, navržené změny budou z důvodu své různorodosti uvedeny v části zabývající se konkrétními připomínkami.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 166, 30.4.2004.

⁽²⁾ KOM(2006) 16 v konečném znění.

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Zpravodaj: pan Greif) CESE 1371/2006

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 75, 15.2.2000. Zpravodaj: pan Rodríguez García-Caro.

4. Obecné poznámky

4.1 Výbor obecně souhlasí s návrhem, který mu byl předložen, neboť změny vycházejí z legislativní vůle různých členských států. Každá změna v koordinaci systémů sociálního zabezpečení v Evropské unii bude vždy vítána, pokud bude prospívat občanům Unie a zjednoduší a zlepší jejich vztahy s různými veřejnými správami, na které se občan musí obracet při uplatňování svých práv.

4.2 I když byl zahájen proces schvalování prováděcího nařízení k nařízení č. 883/2004, je Výbor názoru, že obecné poznámky, které uvedl ve stanovisku k jiným částečným úpravám nařízení č. 1408/71 a č. 574/72 přijatém na plenárním zasedání 28. a 29. září 2005⁽⁵⁾, jsou stále platné, a proto je třeba je zmínit. Tyto poznámky jsou v současné době stále plně platné.

4.3 Návrh změny, který byl předložen, má název „návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady č. 1408/71/EHS o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na samostatně výdělečně činné osoby a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, a nařízení Rady č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro nařízení č. 1408/71“.

4.4 Článek 1 návrhu uvádí, že se upravují určité přílohy nařízení č. 1408/71, nařízení č. 574/72 však není vůbec zmíněno. Proto navrhuje, aby byl upraven název návrhu tak, aby odpovídal skutečnému obsahu, přičemž by byla odstraněna zmínka o nařízení č. 574/72.

5. Zvláštní poznámky

5.1 Článek 1 návrhu upravuje přílohy I, IIa, III, IV a VI nařízení č. 1408/71.

5.2 S cílem zavést změny, které byly zavedeny zákonem o sociálním zabezpečení a zákonem o příspěvcích na sociální zabezpečení ve Švédsku, se mění část I přílohy I, která definuje pojmy „zaměstnaná osoba“ a „osoba samostatně výdělečně činná“.

5.3 Na základě změn způsobených novým zákonem o nemocenském pojištění v Nizozemsku se upravuje oddíl II přílohy I týkající se rozsahu působnosti nařízení vzhledem k tomu, kdo se považuje za „rodinného příslušníka“. V tomto případě je za něj považován manžel, registrovaný partner a děti mladší 18 let.

5.4 V důsledku různých legislativních změn, k nimž došlo na základě zákona o sociálních důchodech v Litvě a na Slovensku, se upravuje příloha IIa o zvláštních dávkách nepříspěvkové povahy. V případě Litvy se upravuje příloha s cílem zohlednit změny ve vnitrostátních právních předpisech a v případě Slovenska se upravuje legislativa a přídatky zůstávají pouze těm, kteří na ně měli nárok již předtím.

5.5 Příloha III se upravuje v části A, která se týká ustanovení dohod o sociálním zabezpečení, jež nadále platí, přičemž se ruší odkaz v odstavci 187 o obecné úmluvě mezi Itálií a Nizozemskem.

5.6 V příloze IV se upravuje část A týkající se právních předpisů uvedených v čl. 37. odst. 1, podle nichž je výše dávek při invaliditě nezávislá na délce doby pojištění. Mění se oddíl části A týkající se Slovenska, neboť je to tak uvedeno ve vnitrostátních právních předpisech.

5.7 Španělské právní předpisy byly změněny, a proto se mění část B přílohy IV týkající se zvláštních systémů pro osoby samostatně výdělečně činné, na něž se vztahují zvláštní ustanovení o sčítání dob pojištění splněných v jiném členském státě.

5.8 Mění se část C přílohy IV týkající se Slovenska a Švédska. Tato příloha uvádí případy, ve kterých může být upuštěno od dvojího výpočtu dávek, neboť výsledky by byly tytéž. V případě Slovenska se to týká pozůstalostního důchodu a v případě Švédska se to týká výpočtu minimálního důchodu, který závisí na délce období, kdy měla dotyčná osoba bydliště ve Švédsku.

5.9 Z důvodu změn ve švédské legislativě se aktualizuje část D přílohy IV týkající se dávek a dohod o hromadění dávek stejného druhu, na něž existuje nárok na základě legislativy dvou či více států. Také se přidává dvoustranná dohoda mezi Finskem a Lucemburskem.

5.10 Stejně tak se upravuje příloha VI týkající se zvláštních postupů při uplatňování právních předpisů některých členských států. Doplnějí se změny v oddílech, které se týkají následujících členských států:

- Estonsko; aby oddíl zahrnoval navíc i pravidla pro výpočet rodičovské dávky;
- Nizozemsko; aby oddíl zohledňoval reformu v oblasti zdravotní péče, která vstoupila v platnost v tomto roce;
- Finsko; aby oddíl zohledňoval reformu finských právních předpisů v oblasti zaměstnaneckých důchodů;
- Švédsko; aby oddíl zohledňoval změny, které byly zavedeny novými právními předpisy o sociálním pojištění a reformou důchodů.

(5) Úř. věst. C 24, 31.1.2006. Zpravodaj: pan Rodríguez García-Caro.

5.11 Změny uvedené v různých přílohách, které doplňují nařízení č. 1408/71, v podstatě vycházejí ze změn právních předpisů, ke kterým došlo v různých členských státech. Všechny změny, které přispějí ke zlepšení v oblasti dávek určených občanům EU, Evropský hospodářský a sociální výbor uvítá.

5.12 Přesto bychom rádi upozornili na to, že rostoucí počet příloh a výjimečných situací v nařízeních č. 1408/71 a č. 883/2000 není nejlepším způsobem, jak dosáhnout zjednodušení ustanovení pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Zlepšení a zjednodušení byly důvodem pro vypracování nařízení č. 883/2004, a Výbor by si přál, aby se práce nadále ubírala tímto směrem.

5.13 Komise předložila návrh nařízení, kterým se upravuje nařízení č. 883/2004, aby byl stanoven obsah jeho přílohy XI⁽⁶⁾. Tato příloha se shoduje s přílohou VI nařízení

č. 1408/71. Výbor zjistil, že existuje rozdíl mezi oběma přílohami v odstavci „W. FINSKO“, který je uveden v odstavci 4.10 tohoto stanoviska.

5.14 V odstavci 6.c) 1. přílohy návrhu nařízení, ke kterému Výbor vydává toto stanovisko, je uvedeno následující: „... pokud jsou doby důchodového pojištění dané osoby založeny na zaměstnání v jiném členském státě...“ V odstavci „W. FINSKO“ přílohy XI, která je obsažena v návrhu nařízení, jež upravuje nařízení č. 883/2004, je uvedeno následující: „... pokud jsou doby důchodového pojištění dané osoby založeny na zaměstnání jako zaměstnanec nebo osoba samostatně výdělečně činná v jiném členském státě...“

5.15 Vzhledem k tomu, že se jedná o stejnou situaci, Evropský hospodářský a sociální výbor je toho názoru, že obsah by měl být sjednocen tak, aby byly oba texty shodné.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ KOM(2006) 7 v konečném znění, SOC/238, stanovisko EHSV se připravuje, zpravodaj: pan Greif.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu *Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy*

(2006/C 325/13)

Dne 6. dubna 2006 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský sociální a hospodářský výbor k tématu *Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy*.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. listopadu 2006. Zpravodajkou byla paní KOLLEROVÁ, spoluzpravodajkou paní Gräfin zu EULENBURG.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 127 hlasy pro, 9 hlasy proti a 17 členů se zdrželo hlasování.

1. Doporučení a závěry

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor žádá Komisi, aby vyhlásila rok dobrovolníků a aby co nejdříve zveřejnila bílou knihu o dobrovolné činnosti a aktivním občanství v Evropě. Tímto způsobem by bylo možné zdůraznit vzájemný vliv těchto dvou jevů a podtrhnout jejich rozsah a význam. Vzhledem k tomu, že dobrovolná činnost probíhá převážně na místní úrovni, měla by tato bílá kniha přispět ke strategii, jež může posílit evropský rozměr dobrovolné činnosti a podpořit aktivní evropské občanství a evropskou identifikaci.

1.2 Vlády členských států by měly být povzbuzovány k vytváření vlastní vnitrostátní politiky dobrovolné činnosti a k navržení strategie, jak dobrovolnou činnost přímo podporovat a uznávat. Tato vnitrostátní politika dobrovolné činnosti by měla zahrnovat také úlohu infrastruktury pro dobrovolnou činnost. EU zde může stanovit rámec a podpořit intenzivnější výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy.

1.3 Všechny členské státy by měly vypracovat rámcové právní podmínky, které stanoví právo na dobrovolnou činnost nezávisle na právním nebo sociálním postavení. Je nutné zajistit rovné příležitosti pro všechny, kteří vykonávají dobrovolnou činnost, včetně osob se zdravotním postižením. V některých členských státech stojí rámcové právní podmínky vývoji dobrovolné činnosti stále ještě v cestě, a neumožňují tak silnější společenskou podporu. Někdy vývoj brzdí dokonce právní předpisy, jako je zákaz nebo omezení zaměstnávání. Je třeba tato omezení prozkoumat a dobrovolnou činnost je nutné podporovat právním rámcem, který stanoví například úpravy v oblasti pojištění a úhrady nákladů.

1.4 Podle názoru Výboru by význam dobrovolné činnosti měly uznávat nejen vlády, nýbrž také další zúčastněné subjekty – parlamenty, regionální a místní orgány a organizace občanské společnosti. Měly by také aktivně usilovat o její podporu, neboť tak zdůrazní úlohu dobrovolné činnosti a zvýší její společenskou prestiž.

Kromě toho by EHSV chtěl Komisi výslovně upozornit na rozhodující úlohu organizací občanské společnosti pro dobrovolnou činnost.

1.5 Výbor zároveň považuje za žádoucí, aby byl zdůrazňován vztah mezi školou a občanskou společností, a podpořila se tak příprava na dobrovolnou činnost. Na základních školách se proto musí poskytovat větší prostor pro pedagogickou činnost, jež si klade za cíl rozvoj sociálního povědomí a zapojení do řešení sociálních otázek obecného zájmu. V rámci „sociálního a ekologického roku“ by mládeži starší 15 let bylo možné nabízet praktické činnosti, a povzbudit ji tak k důležité, smysluplné činnosti. Zvláštní pozornost je třeba věnovat nevládním organizacím, ve kterých se děti věnují své úplně první dobrovolné činnosti.

1.6 V rámci snah o uznávání neformálního a informálního učení, zvláště prostřednictvím Europassu a doporučení klíčových schopností, by bylo vhodné, aby se EU soustředila především na uznání schopností získaných při dobrovolné činnosti. Zavedení Europassu pro mládež by přispělo k tomu, že by dobrovolná činnost mládeže byla lépe uznávána.

1.7 EHSV si přeje, aby všechny členské státy, ale též sama EU, vypracovaly politiku týkající se dobrovolné činnosti, která by zahrnovala strategii a konkrétní programy na podporu této činnosti, obsahovala by návrhy na specifickou pomoc a přibližovala by tuto oblast veřejnosti, povzbuzovala partnerství mezi občanskou společností a podniky a podporovala veřejné uznání výsledků činnosti dobrovolníků. To vše by umožnil zejména vhodný právní rámec podporující dobrovolnou činnost. EU může za tímto účelem vytvořit právní rámec, navrhnout orientační úvahy a podpořit výměnu osvědčených metod mezi členskými státy.

1.8 Na evropské úrovni jsou nutné spolehlivé a srovnatelné údaje o rozsahu, významu a sociálně-ekonomické hodnotě dobrovolné činnosti. Jednotná definice dobrovolné činnosti by měla být základem příslušných průzkumů. Měly by analyzovat potřeby a pohnutky dobrovolníků – a také především důvody lidí, kteří se angažovat nechtějí. Na evropské úrovni je nutné nalézt možnosti, jak by bylo možné zviditelnit příspěvek dobrovolné činnosti k národnímu důchodu a její vliv na společnost. Zde by mohl roli koordinátora a iniciátora převzít Eurostat: všechny statistické úřady členských států EU by měly mít takové údaje k dispozici.

1.9 EHSV doporučuje, aby systém financování a také jednotlivé politické oblasti a programy Evropské unie podporovaly dobrovolnou činnost více než dosud. K tomu je nutná především celoevropská infrastruktura pro podporu dobrovolné činnosti. V současnosti je zdrojem podpory dobrovolné činnosti v Evropské unii Evropská dobrovolná služba, v jejímž rámci již přibližně 40 000 mladých lidí od 18 do 25 let pobývalo v 31 evropských a partnerských zemích po dobu šesti měsíců až jednoho roku. Služba vykonávaná jinými dobrovolníky v rozvojových zemích je však financována z prostředků rozvojové pomoci. EHSV považuje tyto zdroje podpory za nedostačující a přeje si, aby Evropská unie k dobrovolné činnosti přistupovala aktivněji, důsledněji a koherentněji a především aby usilovala o to, aby celoevropské dobrovolné programy byly přístupné všem skupinám obyvatelstva a neomezovány se pouze na dlouhodobou dobrovolnou službu mladých lidí.

1.10 EHSV by si též přál, aby bylo vydáno doporučení specificky zaměřené na dobrovolnou činnost seniorů, která by například zahrnovala pilotní činnost týkající se partnerství a výměny zkušeností a jež by mohla patřit mezi první zahájené iniciativy.

1.11 Kromě toho by dobrovolná činnost v rámci evropských projektů měla být z principu brána jako finanční příspěvek. Ostatně formuláře žádostí v souvislosti s evropskými projekty musejí být upraveny tak, aby byly obecně jednodušší a méně byrokratické, a dobrovolné organizace tak byly schopny vůbec se výběrových řízení na evropské projekty zúčastnit.

1.12 Je třeba posílit a zintenzívnit šíření informací. Bohužel příliš často se ke zúčastněným stranám informace nedostanou. V této souvislosti je nutné využít všech možných informačních kanálů. Mohla by být zřízena například webová stránka s příslušnými informacemi, jež by byla jedním kliknutím přístupná z každé existující webové stránky o dobrovolné činnosti. Významnou roli hrají evropské sítě dobrovolných organizací. Zajišťují, aby si organizace mezi sebou mohly vyměňovat informace a osvědčené postupy a mohly jednotně informovat instituce EU o zájmech a požadavcích dobrovolníků. Tyto sítě musejí být cíleně podporovány jako část infrastruktury pro podporu dobrovolné činnosti.

1.13 Evropská unie může významně přispět k podpoře a veřejnému uznávání dobrovolné činnosti tím, že bude podporovat 5. prosinec, který Organizace spojených národů vyhlásila Mezinárodním dnem dobrovolníků, a v tento den bude oceňovat a slavit dobrovolnou činnost. Mezinárodní rok dobrovolníků 2001 ukázal, jak důležité jsou veřejné a státem podporované programy. Kdyby byl na evropské úrovni vyhlášen rok dobrovolné činnosti, jak to navrhoval EHSV, přispělo by to k ocenění místní činnosti mnoha dobrovolníků na evropské úrovni, její další podpoře a u dobrovolníků by to vyvolalo pocit evropské soudržnosti.

1.14 Aby byl více vyzdvihnut význam dobrovolné činnosti pro rozvoj členských států, doporučuje EHSV uzavřít na evropské úrovni chartu, ve které by byla stanovena role, práva a povinnosti dobrovolných organizací. Ke zlepšení hospodářské situace dobrovolných organizací v členských státech doporučuje EHSV vytvořit v právních předpisech Společenství právní podmínky pro osvobození těchto organizací od daně z přidané hodnoty. Cílem navrhovaného stanovení role, práv a povinností dobrovolných organizací v evropské chartě je především vytvoření jednotných zásad pro tyto organizace, které by ve spojení s hospodářskými a jinými výsadami mohly získat zvláštní právní postavení.

2. Úvod

2.1 Dobrovolná činnost má pro společnost neocenitelnou hodnotu. Více než 100 milionů dobrovolníků v Evropě se ve svém volném čase věnuje mnoha aktivitám, ze kterých mají prospěch ostatní a které slouží obecnému zájmu. Práci organizací občanské společnosti, kterou vykonávají výhradně nebo z velké části dobrovolníci, stále více uznávají podniky, státní subjekty a především občané samotní⁽¹⁾.

2.2 Primární hodnota dobrovolné činnosti ovšem dalece překračuje poskytování služeb a uspokojování sociálních potřeb. Její hlavní motivace, totiž z vlastního popudu přispívat k obecnému blahu a spoluvtvářet ho, podporuje hodnoty jako zaměření na obecné blaho a solidaritu, a vytváří tak protiváhu k izolaci a egoizmu, jež jsou v moderních společnostech stále častějším jevem.

2.3 Dobrovolná činnost je neoddelitelně spjata s aktivním občanstvím, které je na místní i evropské úrovni základem demokracie. Občané se na společenském životě podílejí nejen zapojením do politiky, nýbrž také cíleným řešením společenských problémů. Tím, že se společensky angažují, mohou uskutečnit konkrétní vůli k řešení. Jedinec pracuje pro druhé buď ve svém volném čase nebo v rámci dobrovolné služby, a slouží tak společnosti, často za významného finančního nebo také zdravotního rizika. Je to právě tato forma aktivního evropského občanství, která v našich společnostech vytváří silný pocit soudržnosti občanů se svou společností. Dobrovolná činnost může být proto považována za jeden z nejlepších příkladů spoluúčasti, a tím za podstatnou součást, ne-li předpoklad aktivního občanství.

2.4 Dobrovolná činnost navíc podporuje rozvoj osobnosti: vytváření sociálního povědomí na jedné straně a rozvoj klíčových kompetencí a schopností na straně druhé, čímž zvyšuje možnosti dobrovolníků na trhu práce a zlepšuje jejich aktivní zapojení do společnosti. Dobrovolná činnost nabízí ve svých

(1) Studie EUYOUPART 2003-2005 o společenském zapojení mladých lidí, kterou financuje Evropská komise, například ukazuje, že ve všech 8 zúčastněných evropských státech mladí lidé více důvěřují organizacím občanské společnosti než státním zařízením http://www.sora.at/images/doku/euyoupart_finalcomparativereport.pdf.

různých podobách příležitosti k informálnímu učení⁽²⁾ a neformálnímu učení⁽³⁾, přičemž tyto formy učení hrají vedle formálního učení⁽⁴⁾ významnou roli v realizaci celoživotního učení.

2.5 Dobrovolná činnost významně přispívá k národnímu produktu našich národních hospodářství. Velmi často zůstává tento příspěvek v národních statistikách nezohledněn, protože jeho základem není vždy výměna finančních statků a neexistuje žádná jednotná metodika pro měření jeho ekonomické hodnoty. Tam, kde se jeho hodnota měří, se ovšem ukázalo, že ekonomická hodnota dobrovolné činnosti a její přínos pro naše hospodářství je značný⁽⁵⁾. Ve Spojeném království je například ekonomická hodnota dobrovolné činnosti odhadována na 7,9 % HDP a do této činnosti se zapojuje 38 % celkového obyvatelstva. V Irsku a Německu více než 33 % a v Polsku 18 % občanů vykonává nějakou formu dobrovolné činnosti.

2.6 Nadnárodní dobrovolná služba na evropské a mezinárodní úrovni též může značně zvýšit solidaritu a vzájemné porozumění mezi národy a podpořit mezikulturní dialog. V tomto kontextu EHSV vítá záměr Komise rozšířit evropskou dobrovolnou službu, více ji zviditelnit a zefektivnit.

2.7 Solidarita a pocit zodpovědnosti za ostatní a také potřeba cítit se užitečným jsou významnou motivací pro dobrovolnou činnost. Vytváří sociální vazby, přispívá k soudržnosti společnosti a podporuje kvalitu života a sociální pokrok v Evropě. Ztělesňuje tak hodnoty evropské integrace, jak je stanoveno v článku 2 Smlouvy o založení Evropského společenství a článku 2 Smlouvy o Evropské unii. Navíc je dobrovolná činnost významnou výrazovou formou participativní demokracie, která je v evropské ústavní smlouvě uznávána jako součást demokratického života EU. Dobrovolná činnost i sami dobrovolníci slouží veřejnému blahu. Dobrovolná činnost by se ve všech členských státech Evropské unie měla odpovídajícím způsobem uznávat.

2.8 EHSV se tímto tématem dobrovolné činnosti zabýval již v informační zprávě, kterou schválil v roce 2002 a která nesla název Práce v hospicu jako příklad pro dobrovolnou činnost v Evropě (zpravodajka: paní Gräfin zu EULENBURG).

⁽²⁾ **Informální učení:** Učení, jež probíhá každodenně na pracovišti, v rodině nebo ve volném čase. Jedná se přitom (vzhledem k cílům, době nebo podpoře učení) o formu učení, jež postrádá strukturu a obvykle nevede k certifikaci. Informální učení může být cílené, ve většině případů však není záměrné (cílem je nahodilé/náhodné).

⁽³⁾ **Neformální učení:** Učení, jež neprobíhá v zařízeních základního nebo doplňkového vzdělávání a obvykle nevede k certifikaci. Nicméně je (co se týče cílů, délky učení a učebních pomůcek) strukturované. Z pohledu učících se osob je cílené.

⁽⁴⁾ **Formální učení:** Učení, které obvykle probíhá v zařízení základního nebo doplňkového vzdělávání, je (s ohledem na cíle, dobu a podporu učení) strukturované a vede k certifikaci. Formální učení je z hlediska učících se osob cílené. Zdroj: KOM(2001) 678 v konečném znění.

⁽⁵⁾ Viz studie „Facts & Figures Research Project“ (výzkumný projekt pro sběr statistik a informací), (2004-2006), kterou zveřejnilo Evropské dobrovolnické centrum (CEV), (<http://www.cev.be/facts&figures.htm>).

Dále byla dobrovolná činnost vysvětlována v pracích EHSV z jiných aspektů, dosud ovšem nebylo vypracováno žádné stanovisko speciálně k tomuto tématu⁽⁶⁾.

2.9 Také v EU se příspěvek dobrovolné činnosti v sociální, kulturní a ekologické oblasti stále více uznává a dobrovolné organizace se lépe zapojují do rozhodovacích procesů, zvláště politických, v takových oblastech, jako je vzdělávání a celoživotní učení, zdravotnictví a ochrana spotřebitele, rozvoj, obchod atd. EHSV tyto iniciativy vítá, je ovšem toho názoru, že dosavadní pokroky zdaleka nepostačují.

2.10 EHSV vítá, že dobrovolná činnost mládeže je považována za prioritu v rámci politického procesu zahájeného Komisí v r. 2001 a v rámci otevřené metody koordinace. Podporuje Komisi, aby na základě již dosaženého pokroku nadále rozvíjela dobrovolnou činnost a zabývala se horizontálními aspekty v rámci holistického přístupu.

2.11 Milníkem na mezinárodní úrovni byl rok 2001, když OSN vyhlásila Mezinárodní rok dobrovolníků. Tento rok dopřál dobrovolné činnosti pozornost veřejnosti, opět povzbudil lidi, aby se dobrovolně angažovali, a ukázal cestu, jak je možné dobrovolnou činnost politicky uznávat a podporovat. Z iniciativy OSN se každý rok 5. prosince slaví Mezinárodní den dobrovolníků. Evropská unie by měla evropské občany na tuto významnou akci také upozornit.

2.12 Celkově je Výbor ovšem názoru, že Evropská komise a členské státy by se dobrovolné činnosti měly věnovat intenzivněji. Proto vítá, že paní WALLSTRÖM požádala EHSV o vypracování stanoviska k tomuto důležitému tématu.

3. Koncept dobrovolné činnosti a její charakteristiky

3.1 V praxi a výzkumu se dobrovolná činnost často definuje rozdílně, je také obtížné shrnout různé druhy tohoto konceptu do jedné definice. Pro různé definice v zemích Evropské unie jsou typická tři společná, nezbytná kritéria:

— Dobrovolná činnost je prováděna na základě svobodné vůle a z vlastního popudu, v žádné formě nemůže být povinná. To zajišťuje závaznost a identifikaci dobrovolníků s jejich činností.

⁽⁶⁾ Tyto práce EHSV je možné spojit s tématem dobrovolné činnosti: Stanovisko EHSV k dokumentu Politika mládeže, zpravodajka: paní van TURNHOUTOVÁ (Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 35-41), Stanovisko EHSV k programu Mládež v akci na období 2007-2013, zpravodaj: pan RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO (Úř. věst. C 234, 22.9.2005, s. 46-51), Stanovisko EHSV k dokumentu Evropské občanství a prostředky ke zvýšení jeho viditelnosti a účinnosti, zpravodaj: pan VEVER (nebyl dosud zveřejněn v Úř. věst.), Stanovisko EHSV k dokumentu Akční program aktivního občanství, zpravodaj: pan LE SCORNET (Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 29-34).

- Dobrovolná činnost je bezplatná a není prováděna z finančních pohnutek, dobrovolníkům je ale možné uhradit vzniklé náklady.
- Dobrovolná činnost je prováděna s cílem zasadit se pro jiné lidi mimo vlastní rodiny resp. pro jiné společenské skupiny, a jako takový být společnosti prospěšný (ačkoliv je nesporné, že dobrovolná činnost má velký význam pro rozvoj osobnosti dobrovolníka).

Je diskutabilní, jestli by do této definice měly spadat pouze pravidelné činnosti, jestli sem patří sousedská výpomoc či „časové banky“, které se již několik let rozvíjejí, nebo jestli se má počítat pouze dobrovolná činnost ve formální a strukturované formě. Uvedené tři základní podmínky jsou však nezbytným předpokladem pro to, aby činnost – ať už se jedná o dobrovolnou činnost ve prospěch místní komunity nebo strukturovanou dobrovolnou službu – byla klasifikována jako dobrovolná činnost. Obecně lze říci, že různým formám dobrovolné činnosti je nejlépe možné vyhovět obsáhlou definicí.

3.2 Cílem není dobrovolnou činností nahrazovat práci placenou. Je dokonce velice žádoucí, aby nahrazení placené práce dobrovolnou činností nebylo možné. Zvláštní hodnota dobrovolné činnosti vyplývá z jejího příspěvku k vytváření pospolitosti. Dobrovolná činnost není ani pouhou sociální službou, ani není určena k přebírání základních úkolů státu. Primární přidaná hodnota dobrovolné činnosti spočívá:

- ve vytváření sociálních a společenských vazeb, každý dobrovolník se více identifikuje se společností a rozvíjí silnější pocit solidarity,
- v zapojení občanů do aktivního vytváření pospolitosti.

3.3 Dobrovolná činnost se vyskytuje v mnoha různých formách, což velmi ztěžuje její kategorizaci. Dobrovolně se angažují nejrozličnější společenské skupiny, ale v závislosti na členském státě v různé míře: V každé zemi se částečně velmi liší podíl dobrovolníků v určité oblasti, jejich profil (věk, původ, úroveň vzdělání, atd.).

3.4 Kromě formálních činností prováděných v určitém zařízení existuje také neformální dobrovolná činnost a taková, která zůstává skrytá (např. často u dobrovolné činnosti přistěhovalců).

3.4.1 K různým formám dobrovolné činnosti patří mimo jiné:

- účast na veřejném životě a občanská angažovanost,
- zasazování se o záležitosti veřejného zájmu, pořádání kampaní na zvýšení povědomí, poskytování právní pomoci a ochrana spotřebitelů,
- dobročinnost, pomoc ostatním lidem, zvláště starším osobám a zdravotně postiženým v jejich prostředí, nebo také případně pomoc v rozvojové oblasti,

- zasazování se o bezprostřední obecné blaho, mimo jiné za zvláštních situací, jako např. po přírodních katastrofách atd.,
- vzájemná pomoc a svépomoc,
- činnost v náboženských sdruženích,
- občané, kteří zastávají různé čestné funkce ve společnosti a angažují se v politickém a vědeckém životě, ve vedení nebo v činnosti malých sdružení nebo sportovních klubů.

3.4.2 Dobrovolnou činnost je dále možné dělit do oborů působnosti (jako například sport, kultura, sociální věci, zdraví, vzdělávání, mládež, ochrana životního prostředí, ochrana před katastrofami, politika, ochrana spotřebitelů, rozvojová spolupráce atd.).

3.5 Dobrovolné služby jsou zvláštní formou dobrovolné činnosti: jsou dopředu časově omezené a dobrovolníci je často provádějí výhradně, tzn. na rozdíl od většiny dobrovolných činností ne navíc k jiným aktivitám jako jsou vzdělávání nebo zaměstnanost. Na rozdíl od dobrovolné činnosti, která je prováděna pravidelně ve volném čase daného jednotlivce, se dobrovolná služba obvykle zakládá na řadě společně stanovených pravidel a povinností, jež jsou často předmětem dohody mezi různými partnery projektu včetně dobrovolníků. Rozlišují se různé formy dobrovolných služeb:

Dobrovolné aktivity zahrnují všechny druhy dobrovolné činnosti a lze je popsat následovně: jsou přístupné pro všechny, nejsou placené, jsou vykonávány z vlastní vůle, mají vzdělávací aspekt (neformální učení) a přinášejí sociální přidanou hodnotu.

Dobrovolná služba je jednou z forem dobrovolných aktivit a vykazuje následující další rysy: Je časově omezená, cíle, obsahy, úkoly, struktura a rámec jsou jasně stanoveny a zároveň je poskytována odpovídající podpora včetně právního a sociálního zabezpečení.

Dobrovolná služba organizovaná státem představuje dobrovolnou službu, jež je organizovaná státem nebo z jeho pověření, například v sociální oblasti nebo v oblasti civilní ochrany.

Civilní služba je v některých zemích nabízenou nedobrovolnou alternativou k povinné vojenské službě (?).

3.6 Dobrovolná činnost a dobrovolnické služby se od sebe jasně odlišují tím, že na jedné straně je dobrovolná činnost ve smyslu definovaném OSN a MOP vykonávána pro nevydělečné organizace a plat za ní je často nižší vzhledem k trhu a na straně druhé za dobrovolnické služby není žádný plat, i když mohou být proplaceny náklady související s provedením úkolu. Vyjasnění právního statusu těchto činností by mělo zohlednit tato fakta, aby byla usnadněna situace zainteresovaných osob a situace „stážistů“, kteří pracují pro nevládní organizace v povinném rámci studií.

(?) KOM(2004) 337 v konečném znění.

Dobrovolná činnost ve smyslu definovaném MOP a agenturami OSN je činnost vykonávaná v neziskových organizacích, tj. dobrovolných sdruženích nebo nevládních organizacích humanitárního nebo neziskového typu, tzv. dobrovolnými pracovníky, již jsou povětšinou placeni jako zaměstnanci. Jsou to zaměstnanci, již vykonávají činnost, jejíž dobrovolnost je dána skutečností, že jejich plat je často pod úrovní tržní hodnoty, čímž je definována a naplněna dobrovolná povaha jejich práce. Například logistik záchranné humanitární organizace nebo právník sdružení na ochranu práv uprchlíků je zaměstnanec, avšak jeho plat je odlišný a nižší než plat, který by mohl požadovat na trhu (ve společnostech podnikajících v oboru dopravy nebo v právních kancelářích).

Evropská dobrovolná služba (EDS), několikrát citovaná a propagovaná, je ve skutečnosti službou, jež mladým lidem zprostředkovává práci ve sdruženích a nevládních organizacích za ubytování a stravu a zahrnuje část příspěvků na stáž. Jedná se o způsob, jak zprostředkovat mladým lidem práci v rámci jejich vysokoškolských studií (stáž v zahraničí je téměř u všech studií zahrnujících mezinárodní nebo evropský rozměr povinná) ve sdruženích a nevládních organizacích.

Účast mladých lidí na humanitárních projektech nebo na projektech obecného zájmu za paušální náhradu představuje vzájemné obohacení. Ačkoli je záměr vyjasnit právní postavení uděleného příspěvku správný, neměl by vést k setření rozdílu mezi dobrovolnou činností a dobrovolnickými službami.

3.7 Dobrovolná placená práce, jak ji definují MOP a OSN, jako např. činnosti organizace Lékaři bez hranic, není předmětem tohoto stanoviska.

3.8 V minulých letech se oblast dobrovolné činnosti s ohledem na formy a motivaci dále rozčlenila v důsledku nových společenských hodnot, resp. vývoje. Dobrovolná činnost se setkává se stále větším zájmem a širší poptávkou, zatímco finanční a rozpočtové prostředky a také rozvoj infrastruktury pokulhávají a ani uznání této činnosti neroste v takové míře, jaká by byla nutná.

3.8.1 Smysluplné naplnění volného času, rozvoj sociálních kompetencí a získávání a předávání zkušeností představují pro dobrovolníky atraktivní výhody dobrovolné činnosti. Získávání vědomostí nebo lepší poznání sebe sama a svých schopností je stále častěji motivací pro dobrovolnou činnost mládeže, v neposlední řadě proto, aby bylo možné vyhovět požadavkům znalostní společnosti. V případě dobrovolné služby v zahraničí hrají při rozhodování ve prospěch dobrovolné činnosti určitou roli rovněž interkulturní kontakty a možnost naučit se cizí jazyk. Především v rámci evropského sjednocování tak dochází k podpoře porozumění mezi kulturami. Přeshraniční dobrovolné projekty, jako jsou například burzy dobrovolníků v euroregionech, mohou mít pro vývoj evropského občanství velký význam.

3.8.2 Organizace občanské společnosti a centra dobrovolníků dobrovolníky získávají snáze, když věnují pozornost novým

skutečnostem v naší společnosti: příkladem jsou změny v kultuře mládeže, šíření internetu a možnosti dobrovolné činnosti online, nové možnosti oslovení mládeže, jako např. přes SMS, nabídka krátkodobé dobrovolné činnosti jako přípravy mladých lidí do zaměstnání, zohlednění nových způsobů trávení volného času a také stávajících časových možností občanů, kteří mají zájem, cílené zohlednění nových cílových skupin jako migrantů, dlouhodobě nezaměstnaných nebo rostoucího počtu důchodců, kteří se chtějí zapojit.

3.9 Úhrnem je možné říci, že dobrovolná činnost je horizontální fenomén, který se dotýká mnoha různých oblastí společnosti, ale též se týká značné části obyvatelstva. Přesto je třeba poznamenat, že se tato činnost méně vyskytuje u sociálně slabších osob či u osob vyloučených ze společnosti.

4. Obecná socioekonomická úloha dobrovolné činnosti v evropské společnosti

4.1 V mezinárodní odborné literatuře bývá úloha dobrovolné činnosti analyzována především na základě její společenské nebo ekonomické funkce. Jak již bylo poznamenáno, její primární hodnota vyplývá z příspěvku k aktivnímu občanství. Její vlivy se často těžko vyčíslují: Společenská angažovanost, pocit sounáležitosti, identifikace se společností, solidarita, pocit zodpovědnosti za společnost a podpora sociální soudržnosti jsou jen stěží přímo měřitelné.

4.2 Vhodný přístup, který je popisován ve výzkumných studiích o občanské společnosti (například Putnam, 2000⁽⁸⁾), představuje takzvaný sociální kapitál, k němuž dobrovolná činnost významně přispívá. Sociální sítě, kontakty, hodnoty a názory občanů a také vzájemná důvěra mají rozhodující význam pro sociální (a ekonomický) vývoj regionů. Pokud na určitém území existuje větší počet organizací občanské společnosti nebo dobrovolníků, potom vycházejí obvykle pozitivněji také ostatní ekonomické a sociální ukazatele. Dobrovolná činnost významně zvyšuje sociální kapitál společnosti, protože vytváří sociální sítě a vazby.

4.3 K obecně užívaným kvantitativním ukazatelům pro vývoj země (významné hospodářské ukazatele jako hospodářský růst a finanční rovnováha) je proto nutné přidat nové a alternativní ukazatele, které měří sociální kapitál a sociální soudržnost a zdůrazňují přínos dobrovolné činnosti. Měla by být vyčíslena rovněž ekonomická hodnota dobrovolné činnosti, jak to Organizace spojených národů navrhuje ve své příručce o neziskových organizacích v systému národních statistik.

4.4 To rovněž odpovídá požadavku na trvale udržitelný rozvoj, který usiluje o vytvoření globálního systému, ve kterém by se kromě ekonomického úspěchu podporovala také ekologická udržitelnost, solidarita a demokracie. To odpovídá také cílům Lisabonské strategie, která v celkovém kontextu trvale udržitelného rozvoje považuje tři oblasti – hospodářství, sociální

⁽⁸⁾ Robert D. Putnam, *Bowling Alone – The Collapse and Revival of American Community* (Hrát kuželky sám: Úpadek a oživení americké společnosti); New York, Simon and Schuster, 2000.

věci a životní prostředí – za neoddělitelné a chce lépe využívat vzájemné součinnosti těchto oblastí. Dobrovolníci jsou ve všech třech oblastech významným přínosem, přičemž jejich přínos je nutné měřit. Podporují sociální soudržnost, jsou aktivní v oblasti životního prostředí a také v procesu opětovného začlenění (dlouhodobě) nezaměstnaných do pracovního procesu.

4.5 Evropský pakt mládeže, který přijala Evropská rada na jarním summitu 2005 a jenž je součástí revidované Lisabonské strategie, podporuje mládež, aby se věnovala dobrovolné činnosti⁽⁹⁾.

4.6 Podle mezinárodních výzkumných studií a zkušeností je možné dobrovolnou činnost v nejrůznějších oblastech podporovat ještě lépe a cíleněji.

4.6.1 Tak lze již při socializaci, vzdělávání a výchově dětí pracovat na tom, aby se tyto děti později staly aktivními členy společnosti. V tomto procesu hrají specifickou úlohu jako model organizace, které provádějí sociální programy a v nichž z velké části působí děti a mládež.

4.6.2 Dobrovolná činnost může hrát zvláštní roli v boji proti nezaměstnanosti mladých lidí a dlouhodobě nezaměstnaných a obecně také při vstupu do výdělečně činného věku.

Dobrovolníci mohou cíleně sbírat důležité, na trhu práce žádané zkušenosti a znalosti a vytvářet si síť kontaktů. Kromě aktivit v sociální oblasti a ve zdravotnictví, které se považují za tradiční oblasti uplatnění dobrovolníků, mohou dobrovolníci během své služby sbírat klíčové schopnosti a znalosti v oblastech styku s veřejností, komunikace, vyjadřování, sociálních dovedností, organizačního managementu, profesního vzdělávání atd.

Mají možnost vyzkoušet si různé sociální role, učit se činit správná rozhodnutí, řešit problémy, osvojit si kulturu práce a prokázat svůj smysl pro spravedlnost a vůdčí kvality. Dobrovolná činnost může tvořit důležitou součást životopisu a profesní dráhy. Tato činnost tedy představuje důležitý nástroj informálního a neformálního učení, čímž doplňuje učení formální, vzdělání a odbornou přípravu. Může též zvýšit možnosti daných osob na trhu práce, zvláště možnosti mladých lidí.

4.6.3 V oblasti aktivního stárnutí má dobrovolná činnost dvojitý význam: na jedné straně se tak starší občané mohou i nadále podílet na společenském životě, předávat své životní zkušenosti a cítit se dále užiteční. To má také pozitivní vliv na jejich zdraví a kvalitu života. Na druhé straně může dobrovolná činnost podporovat porozumění mezi generacemi, když mladí a staří lidé spolupracují na společném projektu, vyměňují si zkušenosti a vzájemně se podporují.

⁽⁹⁾ Evropská rada na summitu na jaře 2005 přijala Evropský pakt mládeže v rámci revidované Lisabonské strategie. Účelem tohoto paktu je zlepšit vzdělávání, odbornou přípravu, mobilitu, získání zaměstnání a zapojení mladých lidí do společnosti a zároveň lépe sladit zaměstnání s rodinným životem. V této souvislosti Evropská rada vyzvala Evropskou unii a členské státy, aby podporovaly mobilitu mládeže tím, že odstraní překážky pro stážisty, dobrovolníky, pracovníky a jejich rodiny. Příloha I závěrů předsednictví Evropské rady, Brusel, 22. a 23. března 2005 (7619/05).

4.6.4 Dobrovolná činnost může různě znevýhodněným skupinám obyvatelstva poskytnout šanci na začlenění do společnosti a integraci. Ať už je to kvůli tomu, že se pro ně angažují dobrovolníci, nebo proto, že se do společnosti vrátí díky vlastnímu úsilí. Toto posílení díky dobrovolné činnosti je důležité především pro sociálně vyloučené skupiny obyvatelstva a migranty. Tento proces je bohužel v některých členských státech omezován právními předpisy, takže existují například státy, kde migranti dobrovolnou činnost vykonávat nemohou.

4.6.5 Je třeba upozornit také na význam různých svépomocných skupin. Jejich významnou charakteristikou je to, že se sejdou lidé s podobnými problémy – v nejrůznějších oblastech – a vzájemně si pomáhají tak, že si vyměňují osobní zkušenosti.

4.6.6 Také zaměstnavatelé a podniky mají svoji úlohu při podpoře dobrovolné činnosti. Na jedné straně získávají jejich zaměstnanci a odborníci díky dobrovolné činnosti mimo podnik sociální kompetence, čímž se zvyšuje jejich kreativita a motivace pro práci, a cítí se tak více spojeni s podnikem. Na druhé straně jsou si podniky stále více vědomy své sociální odpovědnosti: partnerství mezi dobrovolnými organizacemi, obcemi, státem a podniky s cílem vzájemného prospěchu napomáhají spojit kapacity přímo na místě a spolupracovat na utváření komunity. Dialog mezi sociálními partnery, učení se jeden od druhého a kolektivní dohody mohou přispět k tomu, aby dobrovolná činnost – část sociální odpovědnosti – získala více uznání a podpory.

4.6.7 EHSV se znepokojením sleduje, že z důvodu chybějící právní definice resp. právního základu pro „dobrovolnou činnost“ se v řadě členských států nedostává veřejného uznání dobrovolným zařízením a dobrovolné činnosti. Někdy to vede dokonce k tomu, že se potenciál nevyužívá, pokud například dobrovolná činnost není uznána v rámci opatření pro začlenění mládeže a nezaměstnaných do společnosti nebo v rámci opatření pro integraci migrantů. Postavení dobrovolníků je navíc často problematické, především z daňového hlediska, s ohledem na sociální zabezpečení nebo v případě pojistné události. Je nutné se důrazně zasazovat o ustanovení, která by vyjasnila právní postavení dobrovolníků a každému obyvateli příslušné země by poskytla právo na dobrovolnou činnost. Kromě toho Výbor vyzývá členské státy, aby odstranily nedostatky pracovního práva, které brání zásahu dobrovolných pomocných sil, jež vykonávají důležitou práci v zájmu veřejnosti, zejména v případě katastrof. Příliš často jsou zaměstnanci, co se týče uvolňování z práce, i nadále odkázáni na dobrou vůli zaměstnavatele.

4.6.8 EHSV doporučuje, aby byly přesně vyjasněny vztahy a úkoly jednotlivých aktérů – státu, tržního sektoru a dobrovolných organizací. Dobrovolná činnost sice v našich společnostech hraje významnou roli, neměla by ale zajišťovat základní péči v oblasti sociálních služeb nebo nahrazovat práci státních orgánů. Cílem politického jednání musí být podpora dobrovolné činnosti jako takové, nesmí se instrumentalizovat, protože jinak by ztratila nárok na existenci a svoji zvláštní hodnotu, které jsou založeny na svobodné vůli lidí.

4.6.9 Stát má však podle názoru EHSV úkol připravit infrastrukturu nezbytnou pro dobrovolnou činnost. Dobrovolná činnost je totiž sice bezplatná, ale předpokládá výdaje, a nemá tudíž neutrální rozpočtové dopady. Zkušenost v některých evropských zemích také ukazuje, že cílená infrastruktura pro dobrovolnou činnost významně zvyšuje její rozsah a kvalitu. Podpora a poradenství dobrovolných organizací, ale i motivování dobrovolníků, jejich vzdělávání, péče a doprovod, a také případná úhrada nákladů stojí peníze – přitom se ale více než vyplatí. Stát přitom může převzít aktivní úlohu prostřednictvím strategického programového plánování, informování

veřejnosti a koordinace. Stát musí financovat vypracování studií, které zvýší povědomí o dobrovolné činnosti, a klást důraz na to, aby duch dobrovolné činnosti vznikl již ve fázi vzdělávání.

4.6.10 Na druhé straně musejí všechny zúčastněné subjekty (stát, podniky, odbory a dobrovolné organizace) táhnout za jeden provaz, pokud má dojít k podpoře a rozvoji dobrovolné činnosti a ke zvýšení jejího společenského uznání. Efektivní práce sítí dobrovolných organizací v oblasti výměny osvědčených postupů a spojení sil je stejně nezbytné jako dialog a spolupráce mezi různými sektory.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitrios DIMITRIADIS

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Tento pozměňovací návrh získal více než čtvrtinu hlasů, v průběhu diskuse však byl zamítnut:

Vyškrtnout odstavec 3.6

Odůvodnění

Jako jedno z mála stanovisek EHSV, které se tak podrobně zabývají dobrovolnou činností, má toto stanovisko obzvláštní význam. V něm obsažené definice, příklady a teze jsou velmi významné, neboť při označování činností za dobrovolnou činnost resp. za sociální práci v dalších stanoviscích v této věci se na ně bude odkazovat.

Navrhuji tedy, aby definice, které používá jak Organizace spojených národů, tak i Mezinárodní organizace práce, byly vyškrtnuty. Podle mého názoru se EHSV v tomto stanovisku na tyto definice vůbec nemusí odvolávat, neboť dokument Komise, ke kterému EHSV vypracovává své stanovisko, se týká výlučně dobrovolné činnosti jako takové, tzn. neplacené dobrovolné činnosti.

Pokud plenární shromáždění přijme můj pozměňovací návrh, stanovisko bude srozumitelnější a nevyvolá ve čtenáři žádné zbytečné zmatky. Kromě toho by tak stanovisko bylo kratší.

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 53

Hlasy proti: 61

Hlasování se zdrželo: 24

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Provádění partnerství pro růst a zaměstnanost: učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků

KOM(2006) 136 v konečném znění

(2006/C 325/14)

Dne 22. března 2006 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský sociální a hospodářský výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. listopadu 2006. Zpravodajkou byla **paní PICHENOT**.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 14. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 153 hlasy pro, 21 členů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Každého evropského občana se týká sociální odpovědnost podniků (SOP), součást evropského sociálního modelu. Evropský hospodářský a sociální výbor vítá, že Komise zapracovala tuto vizi do sdělení, jež také zdůrazňuje, že „sociální odpovědnost podniků odráží základní hodnoty EU samé“. V důsledku toho tedy Výbor zastává názor, že evropský občan by měl mít přístup k co nejspolehlivějším a nejúplnějším informacím o prohlášeních podniků a územních celků a jejich praktickém uplatnění. Příznivý „accountability rating“ (pozn. překl.: sebehodnocení podniku z hlediska SOP) by jej mohl ovlivnit, když vybírá jako spotřebitel, střadatel či rezident. Výrobky a služby, jež jsou provázeny kvalitními informacemi o společnosti a jež jsou sledovatelné, se již u investorů, spotřebitelů a sdružení spotřebitelů těší skutečné konkurenční výhodě. Tento trend bude s ohledem na udržitelný rozvoj stále výraznější.

1.2 Informační portál o SOP by se rovněž mohl uplatnit v rámci akčního plánu Zlepšení informovanosti o Evropě. Tento evropský portál by umožnil shromažďování dostupných informací a podával by přehled o počtech a typech podniků, řešených tématech a partnerských zúčastněných stranách. Byl by vhodný k tomu, aby si sociální odpovědnost podniků osvojily všechny subjekty všech členských států. Zejména by bylo vysoce přínosné, aby obsahoval informace o osvědčených postupech podniků v nových členských státech. Byl by nástrojem celkového hodnocení v oblasti SOP. Tento mnohostranně přístupný rejstřík založený na dobrovolnosti, nezbytný doprovodný nástroj evropské aliance, by měl být spolufinancován Komisí. Takto vytvořená takzvaná „praxitéka (!) SOP“ (knihovna postupů osvědčených v praxi) by umožnila výměnu informací o osvědčených postupech firem a územních celků.

1.3 Vzhledem k tomu, že SOP přispívá k Lisabonské strategii (inovace, konkurenceschopnost, zaměstnatelnost a tvorba pracovních příležitostí), doporučuje EHSV členským státům, aby zahrnuly podporu SOP do svých národních programů reforem

(!) Praxis (podst. jm., ž. řec.), slovo, které znamená činnost, označuje souhrn lidských činností, jež mohou přeměnit přirozené prostředí či změnit společenské vztahy.

a samozřejmě do národních strategií udržitelného rozvoje. Připomíná, že praktiky SOP jsou dobrovolné a doplňují respektování pracovního práva a národního sociálního práva a v případě potřeby podporují mezinárodní pracovní normy. EHSV vyzývá veřejné instituce členských států a EU, aby podpořily vznik a rozvoj nových odvětví činnosti vytvořených nebo rozvíjených politikou SOP. Vyzývá členské státy a EU, aby povzbudily odpovědný přístup podniků v souvislosti s veřejnými zakázkami (politika ocenění sociálních a environmentálních prvků nabídky).

1.4 Četné postupy dovolávající se udržitelného rozvoje nebo SOP existují po celé Evropě. Tato různorodost je prvkem dynamiky, avšak ztěžuje koordinovaný evropský přístup. EHSV vítá znovuoživení skupiny členských států na vysoké úrovni pro SOP jakožto diskusního fóra, které usiluje o zlepšení výměny osvědčených postupů; přání obnovit tuto skupinu je vyjádřeno ve sdělení. Jakémukoli hledání shody musí předcházet aktualizování informací o situaci v jednotlivých zemích. Toto prozkoumání situace, jež se týká stávajících veřejných politik a stávající legislativy, by mělo umožnit vynést na světlo výsledky veřejných politik na podporu SOP za současného respektování jejich rozličnosti.

1.5 Komise se domnívá, že evropské podniky by se měly chovat odpovědně, v souladu s evropskými hodnotami a odsouhlasenými mezinárodními normami, zejména v oblasti důstojné práce, ať už působí kdekoli. Ve shodě s tímto pohledem EHSV vyzývá sociální partnery v nadnárodních podnicích evropského původu, aby obohatily nadnárodní sociální dialog vyjednáváním mezinárodních rámcových dohod o sociální odpovědnosti podniků. Pokud jsou tyto mezinárodní rámcové smlouvy založeny na dodržování zásad deklarace ILO a hlavních zásadách OECD pro nadnárodní společnosti, signatáři těchto dohod se tím podílejí na uskutečnění rozvojových plánů tisíciletí.

1.6 EHSV vyslovuje podporu iniciativám sociálního dialogu vztahujícím se k SOP při řízení hospodářských změn. Vyzývá jednotlivá odvětví, aby se ujistila, zda do těchto iniciativ jsou zapojeni účastníci ze všech členských států.

1.7 EHSV vyjadřuje názor, že SOP lze považovat za příkladnou, je-li integrována do strategie podniku a uskutečňují-li se na všech úrovních podniku. Vyzývá podniky, které zvažují podporu aliancí, aby se na ní plně a plnohodnotně podílely včetně toho, že zapojí zástupce zaměstnanců, kteří o to mají zájem, a Evropskou radu zaměstnanců, pokud existuje.

1.8 EHSV souhlasí s názorem, že všeobecné rozšíření SOP, jak si je přeje Komise, závisí na MSP, s ohledem na jejich rozličnost však vyzývá podniky všech forem, včetně podniků sociálního hospodářství, aby se zapojily do SOP.

1.9 Za účelem zlepšení způsobu hodnocení vyzývá EHSV evropské podniky, aby se věnovaly vypracování a revizi různých nástrojů pro měření a informovanost, jako jsou EMAS, GRI a ISO 26000. Připomíná, že pokud je certifikace proveditelná, je v každém případě projevem vůle podniku a nelze ji stanovit jako povinnou. Pro zajištění legitimacy a důvěryhodnosti se zdá důležité, aby se práce agentur pro hodnocení a ověřování řídila kritérii, jež vycházejí ze základních textů obsažených v seznamu, který vytvořilo Mnohostranné fórum zúčastněných stran v roce 2004. EHSV podporuje návrhy na samoregulaci agentur.

1.10 EHSV shledává, že příloha sdělení je výsledkem společné iniciativy Komise a části obchodních kruhů bez toho, že by byly přizvány další zainteresované strany. Domnívá se tedy, že je na organizacích zaměstnavatelů, aby šířily informovanost a zajistily podporu činností podniků aliance v otázce SOP na národní i místní úrovni.

1.11 EHSV vyzývá externí zúčastněné strany, aby se zapojily do nových setkání fóra a účastnily se otevřených dialogů v podnicích aliance. Doporučuje vytvořit národní multilaterální diskusní fóra, jež by se zabývala otázkou osvědčených postupů, zejména postupy uveřejněnými na evropském portálu, aby se tak co možná nejvíce naplnilo očekávání občanů.

1.12 EHSV by si přál, aby se hodnocení dosažené úrovně v oblasti SOP stalo námětem pro hlubší úvahu. Mělo by se tak stát co možná nejrychleji, aby se zaručila důvěryhodnost tohoto nového kroku, zaměřeného výslovně na excelenci. Mohl by být zařazen do projednávání strategií udržitelného rozvoje jak národních, tak na úrovni Společenství, neboť oba pojmy vycházejí ze stejné myšlenky: odpovědnost podniků – firem i územních celků – na mikroúrovni a udržitelný rozvoj na makroúrovni. Tato otázka by se měla ocitnout na pořadu dne prvních schůzí Mnohostranného fóra zúčastněných stran (koncem roku 2006), jehož se chce EHSV plně účastnit.

1.13 EHSV navrhuje Komisi, aby byl jeden z příštích roků vyhlášen Evropským rokem sociální odpovědnosti podniků.

2. Odůvodnění

2.1 Sociální odpovědnost podniků v Evropě po lisabonském summitu

2.1.1 Zasedání Evropské rady (v Lisabonu 2000 a Göteborgu 2001) formulovala evropský přístup sociální odpovědnosti podniků ze tří různých stran. V evropských podmínkách je SOP dobrovolným postupem přesahujícím rámec *acquis communautaire*; *acquis* zůstává povinným základem v sociální oblasti (pracovní právo), v oblasti společností (práva spotřebitelů) a v oblasti životního prostředí (environmentální právo). Již nyní jsou k dispozici evropské nástroje na bázi dobrovolnosti vztahující se k oblasti životního prostředí (EMAS, Ecolabel).

2.1.2 Evropská komise vydala v červenci 2001⁽²⁾ zelenou knihu Představení evropského rámce vzájemné sociální odpovědnosti, která definovala SOP. EHSV vydal k zelené knize své stanovisko v březnu 2002⁽³⁾. Tato zelená kniha vyzývala každý členský stát, aby se k dané otázce vyjádřil. Na základě obdržených příspěvků přijala Komise v červenci 2002 první sdělení týkající se sociální odpovědnosti podniků nazvané Příspěvek podniků k udržitelnému rozvoji. Tento název zdůrazňoval, že SOP je mikroekonomickým přístupem k makroekonomické koncepci udržitelného rozvoje.

2.1.3 Komise uspořádala Mnohostranné fórum zúčastněných stran podílejících se v Unii na SOP. Cílem bylo stanovit společná doporučení v oblasti SOP. Šlo o první proces rozhovorů a jednání za účasti sociálních partnerů, výzkumných organizací a zúčastněných stran. Jednalo se o jedinečný pokus uspořádat občanský dialog na základě pověření Komise. Po dlouhotrvající práci v komisích a na čtyřech plenárních zasedáních vydalo fórum závěrečnou zprávu dne 29. června 2004. Fórum uznalo, že na koncepci udržitelného rozvoje se podílejí nejen podniky, ale i jiné zúčastněné strany. Zpráva obsahuje devět oblastí doporučení určených podnikům, zúčastněným stranám, veřejným orgánům a institucím Evropské unie. Doporučení se týkala zvyšování obecného povědomí a vzdělávání o SOP, zahrnutí SOP do činnosti všech a zajištění prostředí, které by bylo pro SOP příznivé. UNICE byla s dosaženými výsledky spokojena, EKOS přijala znění závěrečné zprávy s jistými výhradami, ostatní

⁽²⁾ KOM(2001) 366 v konečném znění.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV ze dne 20. března 2002 na téma Zelená kniha – Představení evropského rámce vzájemné sociální odpovědnosti, zpravodajka: paní HORNUNG-DRAUS; spoluzpravodajka: paní ENGELEN-KEFER, spoluzpravodaj: pan HOFFELT, Úř. věst. C 125, 27.5.2002.

zúčastněné strany daly najevo svou nespokojenost. Jak připomíná sdělení z 22. března 2006, „forum uspělo při dosažení určité míry konsensu mezi účastníky, ale také odhalilo významné rozdíly mezi názory představitelů podniků a názory ostatních zúčastněných stran“.

2.1.4 V červnu 2003 směrnice 2003/51/ES, která pozměnila dvě směrnice o ročních účetních závěrkách a konsolidovaných účetních závěrkách, zavedla možnost publikovat nefinanční ukazatele výkonnosti, zejména v oblasti otázek životního prostředí a personálu. Za účelem podpory rozvoje SOP přijal EHSV v červnu 2005 stanovisko k nástrojům pro měření a informovanost o SOP ⁽⁴⁾.

2.1.5 Druhé sdělení nazvané „Provádění partnerství pro růst a zaměstnanost: učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků“ bylo zveřejněno 22. března 2006 ⁽⁵⁾. Je předmětem tohoto stanoviska Výboru. Jeho součástí je příloha nazvaná Evropská aliance pro sociální odpovědnost podniků.

2.1.6 Ve svém sdělení Podpora slušné práce pro všechny ⁽⁶⁾ z května 2006 Komise „přiznává významnou úlohu sociální odpovědnosti podniků, která doplňuje právní předpisy, kolektivní vyjednávání a kontrolu pracovních podmínek. Domnívá se, že kodexy chování a ostatní nástroje sociální odpovědnosti podniků se musí opírat o nástroje schválené na mezinárodní úrovni (OECD, ILO). Vyzývá podniky, Evropskou alianci pro sociální odpovědnost podniků a ostatní zúčastněné strany, aby vyvíjely iniciativy s cílem přispět k podpoře slušné práce pro všechny“. Také v integrovaných hlavních směrech pro provádění Lisabonské strategie doporučila Rada v červnu 2006 členským státům, aby vybízely podniky k rozvoji sociální odpovědnosti.

2.1.7 Rada ve své definici nové strategie udržitelného rozvoje ⁽⁷⁾ z června 2006 uvádí mezi hlavními zásadami politiky „zapojení podniků a sociálních partnerů“ následujícím způsobem: „Posilovat sociální dialog, sociální odpovědnost podniků a partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem a podpořit tak spolupráci a společnou odpovědnost v zájmu dosažení udržitelné spotřeby a výroby.“ Odstavec 31 tohoto sdělení to upřesňuje: „Přední představitelé průmyslu a další klíčové zúčastněné strany, včetně organizací zaměstnanců a nevládních organizací, by se společně s vedoucími politickými činiteli měli rychle zapojit do úvah o střednědobých a dlouhodobých politikách potřebných pro udržitelný rozvoj a měli by navrhnout ambiciózní reakce průmyslu přesahující stávající minimální zákonné požadavky.“ Návrh na podporu tohoto procesu předloží Komise v roce 2007. V souladu s Evropskou aliancí pro sociální odpovědnost podniků by měly být zvýšeny povědomí a znalosti o sociální odpovědnosti podniků a odpovědnosti v oblasti životního prostředí.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV ze dne 8. června 2005 na téma Nástroje pro měření a informovanost o sociální odpovědnosti firem v globalizovaném hospodářství, Úř. věst. C 286 ze dne 17.11.2005, zpravodajka: paní Pichenot.

⁽⁵⁾ KOM(2006) 136 v konečném znění.

⁽⁶⁾ KOM(2006) 249 v konečném znění.

⁽⁷⁾ Sdělení 10117/06.

2.2 Shnutí sdělení

2.2.1 Sdělení z března 2006 ⁽⁸⁾ obohacuje předchozí výsledky a znovu dodává SOP na politické viditelnosti. V tomto sdělení nová Komise podporuje vytvoření Evropské aliance pro sociální odpovědnost podniků a vyzývá k dalšímu setkávání na mnohostranném fóru zúčastněných stran. Podporuje vytvoření aliance: „Komise... podpoří založení Evropské aliance pro sociální odpovědnost podniků, koncepce založené na přispívání podniků aktivních při podpoře sociální odpovědnosti podniků“; obnovuje setkávání na mnohostranném fóru zúčastněných stran: „Komise i nadále považuje za nanejvýš důležitý dialog se všemi zúčastněnými subjekty a mezi nimi a navrhuje pokračovat pravidelně v jednáních mnohostranného fóra zúčastněných stran za účelem průběžného přezkoumání pokroku dosaženého v oblasti sociální odpovědnosti podniků v EU“.

2.2.2 Komise zdůrazňuje, že v alianci aktivně sama nijak nepůsobí. Výslovně je uvedeno, že z činnosti v alianci „pro Komisi... nevyplývají žádné nové finanční závazky“. Komise upřesňuje, že „aliance není právním nástrojem a nemá být podepsána podniky, Komisí nebo jakýmkoli veřejným orgánem“, ale „jedná se o politické zastřešení nových nebo stávajících iniciativ velkých společností, malých a středních podniků a dalších zúčastněných subjektů v oblasti sociální odpovědnosti podniků“.

2.2.3 V příloze, která nemá takovou závažnost jako text sdělení, je aliance představena jako iniciativa obchodního prostředí, založená na partnerství: „Evropská komise poskytuje podporu členům obchodní komunity, kteří pokládají základy Evropské aliance pro sociální odpovědnost podniků. Jedná se o otevřenou alianci pro podniky, které sdílejí stejnou snahu: učinit Evropu centrem excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků na podporu konkurenčního a udržitelného podnikového a tržního hospodářství. Základem této iniciativy je partnerství.“ Na základě dobrovolnosti by měla být otevřená všem evropským podnikům bez ohledu na jejich velikost. Na podzim roku 2006 byla na stránkách UNICE uvedena přibližně stovka podniků.

2.2.4 Komise soudí, že „vzhledem k tomu, že v oblasti sociální odpovědnosti podniků se jedná o dobrovolné chování, přístup zahrnující dodatečné závazky a administrativní požadavky na obchodní rizika by byl kontraproduktivní a v rozporu se zásadami lepší právní úpravy“. Zavádění nových omezujících pravidel se jistě jeví jako málo slučitelné s dobrovolnou povahou SOP, ale je samozřejmé, že podnik, který se zavazuje k SOP, musí začít přísným dodržováním litery i ducha práva, což řádně ověřují příslušné orgány.

2.2.5 Komise vsadila na to, že její podpora alianci umožní celkově rozšířit SOP do evropských podniků. Důvěru, která je klíčem tohoto procesu, není možné přikázat; její zárukou může být jen kvalitní řízení podniku.

⁽⁸⁾ KOM(2006) 136 v konečném znění.

2.2.6 K účasti podniků v alianci se lze přihlásit, avšak není s ní spojen žádný formální závazek. Tato jednoduchost by měla vést k rychlému nárůstu počtu podniků, které se budou s nároky aliance srovnávat.

2.2.7 Komise „chápe, že bez aktivní podpory a konstruktivní kritiky neobchodních zainteresovaných stran se oblast sociální odpovědnosti podniků nebude rozvíjet“. Proces tak obohatí i aktivní podpora a konstruktivní kritika ze strany zúčastněných stran mimo obchodní kruhy.

2.2.8 Existence aliance nenahrazuje dialog se všemi zúčastněnými stranami a mezi nimi. Pro podporu tohoto dialogu Komise „navrhuje pokračovat pravidelně v jednáních fóra mnoha zúčastněných stran za účelem průběžného přezkoumání pokroku dosaženého v oblasti sociální odpovědnosti podniků v EU“. Tato jednání umožní zhodnotit situaci: „V návaznosti na debatu v rámci fóra mnoha zúčastněných stran Komise za rok přehodnotí vývoj sociální odpovědnosti podniků v Evropě.“ Záměrem tohoto stanoviska je sestavit přesně definovaný plán pro přípravu příštího jednání a upozornit při tom na citlivá místa doporučení.

2.3 Zaměření na několik významných bodů sdělení

2.3.1 Podniky v Lisabonské strategii

2.3.1.1 Komise je toho názoru, že podniky, tvůrci bohatství a pracovních příležitostí, nabízejí statky a služby, jež dodávají společnosti přidanou hodnotu. Vyzývá evropské podniky, aby se ve prospěch SOP angažovaly „rozhodněji“. EHSV souhlasí s názorem Komise, že podniky, které dobrovolně uplatňují SOP, přispívají k obnovené Lisabonské strategii. Toto dobrovolné uplatňování SOP může zvláště pomoci veřejným orgánům při zavádění některých integrovaných hlavních směrů do praxe, protože souvisejí se sociální integrací, celoživotním vzděláváním, inovací a rozvojem podnikatelského ducha, například bojem proti diskriminaci a za rozmanitost, zejména pokud jde o postižené osoby, předvídáním vývoje požadavků na kvalifikaci, náborem ve znevýhodněných čtvrtích, podporou mladých vedoucích pracovníků firem (včetně žen a imigrantů) ze strany obchodních a průmyslových komor.

2.3.1.2 Výbor ve svém nedávném stanovisku⁽⁹⁾ potvrdil, že „evropský sociální model prezentuje myšlenku demokratické, zelené, konkurenceschopné a solidární oblasti sociální péče přístupné pro všechny občany Evropy“. Komise vybízí evropské podniky k tomu, aby přistoupily k činnosti SOP, které pro ně sice nejsou okamžitě finančně výnosné, ale které by zlepšily konkurenceschopnost Evropy jako celku a podílely by se na naplnění rozvojových cílů tisíciletí; jde například o nábor

zaměstnanců ze znevýhodněných skupin, o snížení hladin znečištění a větší respektování základních práv v rozvojových zemích. EHSV toto vybídnutí vítá.

2.3.1.3 EHSV schvaluje, že mezi Lisabonskou strategií, udržitelným rozvojem a SOP byla navozena spojitost. Nicméně jak se vyjádřil v nedávno vydaném stanovisku⁽¹⁰⁾, je toho názoru, že by bylo vhodné upřesnit a vyjasnit hranici mezi Lisabonskou strategií a strategií udržitelného rozvoje. Pro naplnění těchto strategií má nadále zásadní význam činnost veřejných orgánů, které definují z makroekonomického hlediska optimální rámec pro růst a inovaci (národní plány reformem, národní strategie udržitelného rozvoje); odpovědné podniky naplňují tento rámec svou činností na mikroekonomické úrovni. SOP uskutečňovaná podniky prostřednictvím rozvoje inovačních postupů a strategií odpovědného řízení se tak podílí na udržitelném rozvoji v evropském a světovém měřítku.

2.3.2 Celkové rozšíření – SOP pro všechny podniky, které ji chtějí

2.3.2.1 Sdělení z března 2006 vyzývá evropské podniky k tomu, aby se zavázaly k SOP nezávisle na své velikosti. EHSV je přesvědčen, že podpora sociální odpovědnosti podniků v MSP představuje zásadní krok na cestě k jejímu celkovému rozšíření. Specifické, během posledních dvou let prověřené nástroje představují základnu poznatků, kterou by stálo za to podrobit studii dopadu, jež by umožnila sledovat vývoj těchto metod.

2.3.2.2 V závěrech Mnohostranného fóra zúčastněných stran bylo upřesněno, že doporučení jsou určena všem druhům podniků (včetně MSP a podniků sociální ekonomiky) a že respektují jejich rozmanitost. EHSV podporuje názor, že MSP a mikropodniky mají při použití vhodných nástrojů své místo ve strategii sociální odpovědnosti podniků. Zdůrazňuje dále, že se týká všech druhů podniků: samostatných podnikatelů, kapitálových společností, veřejných podniků, vzájemných společností, řemeslnických, průmyslových a zemědělských družstev, paritních institucí, sdružení sociální ekonomiky atd. Vyzývá všechny tyto podnikatelské formy k tomu, aby se zapojily do aliance. Je vhodné přijmout SOP okamžitě po založení podniku.

2.3.3 Úloha interních zúčastněných stran

2.3.3.1 Sdělení zmiňuje účinnost sociálního dialogu v oblasti SOP a konstruktivní úlohu evropských rad zaměstnanců při stanovení osvědčených postupů. EHSV proto lituje, že při zahájení činnosti aliance nebyly přizvány organizace zastupující sociální dialog na meziodvětvové úrovni či na úrovni jednotlivých odvětví.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 4. a 5. července 2006 Sociální soudržnost – naplnit evropský sociální model (CESE 493/2006), zpravodaj: pan Ehmark.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV ze dne 22. května 2006 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě „Hodnocení strategie udržitelného rozvoje – akční platforma“ (CESE 736/2006), zpravodaj: pan Ribbe.

2.3.3.2 Z pohledu EHSV⁽¹⁾ „evropský model sociální tržní ekonomie nepovažuje podnik za pouhou kapitálovou společnost nebo kupu smluv, nýbrž také, a to především, za sdružení, jež by mělo být místem sociálního dialogu“. Návrh na závazek přijmout postupy SOP často pochází od vedení podniku. Avšak osvědčené postupy, které by byly činem pouze vedení podniku, existovat nemohou. EHSV je názoru, že sociální odpovědnost podniků v evropském smyslu není výsledkem rozhodnutí filantropa, ale výsledkem dialogu se všemi hybnými silami podniku na všech hierarchických úrovních. SOP, zejména pak dialog s externími zúčastněnými stranami, se týká nejen ředitele podniku, ale i řídicích pracovníků a všech ostatních zaměstnanců. EHSV vyjadřuje názor, že SOP je hodna tohoto názvu, pouze je-li integrována do strategie podniku a uplatňují-li ji všichni činitelé podniku. Z definice SOP plyne, že je dobrovolná, jde dál než zákon, zahrnuje v sobě příkazující právní předpisy, a dokonce je přesahuje.

2.3.3.3 Proto jsou velmi zajímavé mezinárodní rámcové dohody o SOP. Tyto dohody vyjednává a podepisuje jednak vedení podniku nebo vedení podniků spojených do skupiny, jednak zástupci zaměstnanců. Za posledně jmenované to jsou mezinárodní nebo evropské federace pro jednotlivá odvětví či národní odborové federace a evropská rada zaměstnanců. Podpis těchto dvou sociálních partnerů zavazuje k uplatňování zásad SOP ve vztazích podniku s externími zúčastněnými stranami, zejména subdodavateli a územními orgány.

2.3.3.4 EHSV schvaluje sdělení, v němž se uvádí, že „role zaměstnanců, jejich zástupců a odborových organizací v rozvoji a provádění postupů spojených se sociální odpovědností podniků by měla být dále posilována“. Vyzývá podniky, které zvažují podporu aliance, aby se na ní plně a plnohodnotně podílely včetně toho, že zapojí zástupce zaměstnanců, kteří o to projeví zájem. Existuje-li evropská rada zaměstnanců, má zde také svou úlohu.

2.3.3.4.1 Ve stanovisku⁽¹²⁾, které bylo zveřejněno nedávno, EHSV uvádí: „EHSV podporuje sociální rozměr podniku v Evropské unii a úlohu, kterou hrají ERZ. Diskuse v Evropě se soustředí na zvláštnosti Unie v udržitelném rozvoji a evropském sociálním modelu. Sociální odpovědnost podniku ve světovém hospodářství je jednou z evropských odpovědí na problémy spojené s globalizací, jejíž negativní následky by mohly být zmírněny dodržováním základních pracovních norem Mezinárodní organizace práce (ILO) všemi členskými státy Světové obchodní organizace.“ Dále se zde píše: „Evropský sociální model je kromě ochrany poskytované těm nejslabším (welfare) charakterizován respektováním práv, které jsou základem lidské důstojnosti v každém místě a za všech okolností. Občanská práva musí být v dnešní Evropě možné uplatňovat kdekoli, včetně míst výkonu zaměstnání a především v nadnárodním prostředí podniku.“

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 8. června 2005 Nástroje pro měření a informovanost o sociální odpovědnosti firem v globalizovaném hospodářství, Úř. věst. C 286 ze dne 17.11.2005, zpravodajka: paní Pichenot.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV ze dne 13. září 2006 Evropské rady zaměstnanců: nová úloha v podpoře evropské integrace, zpravodaj: pan Ioazia, Úř. věst. C 318, 23.12.2006 odst. 1.11 a 1.13.

2.3.3.5 EHSV vyzývá podniky a organizace zajišťující odborné vzdělávání, aby zařadily do svých osnov výchovu k udržitelnému rozvoji a SOP.

2.3.4 Odvětvové přístupy

2.3.4.1 Komise bude nadále podporovat činnosti zahájené v oblasti SOP zúčastněnými stranami, zvláště sociálními partnery a nevládními organizacemi, a to především na úrovni odvětví. Zdůrazňuje významnou úlohu výborů pro sociální dialog v rámci odvětví. EHSV tyto iniciativy podporuje. Vyzývá jednotlivá odvětví, aby se ujistila, zda jsou do těchto iniciativ zapojeni účastníci ze všech členských států.

2.3.5 Učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků

2.3.5.1 Sdělení si přeje „učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků“, avšak neříká ani slovo o tom, jak hodnotit dosaženou úroveň kvality. Je však nepochybně zapotřebí nějakým způsobem hodnotit dosaženou kvalitu SOP v Evropě, má-li být možné přesvědčit se, že bylo dosaženo úrovně excelence. Kromě sebehodnocení prováděného jednotlivými podniky by Evropa měla mít možnost srovnávat se s ostatními regionálními centry SOP. Bylo by třeba začít vytvořením portálu, který by shromažďoval dostupné informace a umožňoval vytvořit přehled o počtech a typech podniků, probíraných tématech a partnerských zúčastněných stranách.

2.3.5.2 K tomu, aby se z Evropy stalo centrum excelence v oblasti SOP, by evropská aliance měla zapracovat na vhodných nástrojích. Výrobky a služby, jež jsou provázeny kvalitními informacemi o společnosti a jež jsou sledovatelné, se již u investorů, spotřebitelů a sdružení spotřebitelů těší skutečné konkurenční výhodě. Tento trend bude s ohledem na udržitelný rozvoj stále výraznější.

2.3.5.3 EHSV by si přál, aby se hodnocení dosažené úrovně v oblasti SOP stalo námětem pro hlubší úvahu. Mělo by se tak stát co možná nejrychleji, aby se zaručila důvěryhodnost tohoto nového kroku, zaměřeného výslovně na dosažení excelence. Tato otázka by se měla ocitnout na pořadu dne prvních schůzí mnohostranného fóra zúčastněných stran (koncem roku 2006). Během mnohostranného fóra zúčastněných stran, které se konalo v Bruselu dne 7. prosince 2006, Komise předložila přehled iniciativ, jež byly dosud provedeny v oblasti sociální odpovědnosti podniků, který je však dosud jen jejich seznamem. EHSV prohlašuje, že je připraven analyzovat, co již bylo učiněno v některých konkrétních oblastech, a zahájit institucionální spolupráci s Komisí, zejména pokud jde o řízení portálu SOP.

2.3.5.4 Pojmy nejsou ustáleny a v otázce nástrojů zatím nevládně všeobecná shoda. A přece některé členské státy vedou politiku, která usiluje o větší transparentnost podniků v otázce SOP. Větší znalost národní politiky jednotlivých členských států by mohla být prospěšná všem účastníkům navzájem. Obnovení skupiny členských států na vysoké úrovni pro SOP, jež navrhuje sdělení, je krokem správným směrem, a to tím spíše, že se skupiny budou aktivně účastnit nové a budoucí členské státy. Souhrn veřejných politik na podporu SOP by se tak stal součástí souhrnné zprávy (Unie a členských států) o evropské strategii udržitelného rozvoje, která se očekává v roce 2007.

2.3.6 Informovanost a transparentnost

2.3.6.1 EHSV se zájmem zaznamenává úmysl Komise zvýšit transparentnost a informovanost spotřebitelů. Zdůrazňuje však, že transparentnost a informovanost v oblasti sociální odpovědnosti podniků se nemohou omezit pouze na požadavky veřejného zdraví v souvislosti se spotřebním zbožím. Spotřebitelé mohou sehrát podnětnou úlohu v oblasti zodpovědné výroby zboží a zodpovědného poskytování služeb. Proto potřebují vědět, zda zboží, které spotřebovávají, nejen odpovídá požadavkům v oblasti veřejného zdraví, ale také zda bylo vyrobeno ve shodě se sociálními normami a požadavky z hlediska životního prostředí. Dále je třeba usilovat o transparentnost ve všech hospodářských odvětvích. Bylo by vhodné, aby spotřebitelé věděli, zda zboží, které spotřebovávají, je sociálně odpovědné; aby investoři a vkladatelé věděli, zda podniky, do nichž dávají své peníze, jsou sociálně odpovědné; aby obyvatelé věděli, zda vybavení, infrastruktura a tak podobně jsou stavěny sociálně odpovědným způsobem, zejména z ekologického hlediska. Již nyní se finanční subjekty zajímají prostřednictvím sociálně zodpovědných investičních fondů o nefinanční informace o podnicích. Mají společně s agenturami pro hodnocení nefinančního typu výsadní postavení při prosazování SOP. Průmyslová odvětví se organizují, aby mohla definovat oborové normy, což je příklad stavebnictví a jeho standardu vysoké environmentální kvality, specifická odvětví, jichž se tato otázka obzvláště týká, jako průmyslové odvětví hliníku, odvětví ropy a odvětví papírenství, dopad jejich činnosti na životní prostředí znepokojuje. EHSV zastává názor, že by bylo užitečné, aby se takové samoregulační iniciativy rozšířily.

2.3.6.2 Podniky používají pro hodnocení své finanční životaschopnosti (povaha a transparentnost investic, účtů a kontrol), pro hodnocení výkonů v sociální oblasti a oblasti životního prostředí (pracovní podmínky, ochrana přírody a oblastí v hodnotovém řetězci) různé metody. Ty se liší a vzájemně doplňují, musí však být v součinnosti.

2.3.6.3 Pro zajištění legitimacy a důvěryhodnosti ověřovacích a certifikačních agentur je nezbytné, aby se řídily transparentními zásadami. Podniky musí vědět, na základě jakých dokumentů jsou hodnoceny. V tomto směru EHSV vítá vydání Zásad pro sociálně zodpovědné investice⁽¹³⁾. Je důležité, aby tyto agentury vycházely při svých hodnoceních ze základních textů obsažených v seznamu, který vznikl na Mnohostranném fóru zúčastněných stran v roce 2004. Agentury musí být co nejtransparentnější. Norma CSRR-QS byla pokusem o samoregulaci oboru. EHSV vyzývá k tomu, aby obor pokračoval touto cestou. V nedávném stanovisku EHSV⁽¹⁴⁾ vyzval evropské podniky, aby se zapojily do vypracování a revize různých nástrojů pro měření a informovanost, jako jsou EMAS, GRI a ISO 26000. Výbor zdůrazňuje nezbytnost zabránit tomu, aby byla v mezinárodních normách nově definována koncepce sociální odpovědnosti podniků a byla tak zúžena v pouhé uplatňování norem nebo dohod, když SOP je ze své povahy dobrovolnou iniciativou podniků pro uplatnění přísnějších norem, než jaké stanovuje zákon. Doporučuje představitelům národních úřadů, jež vypracovávají řídicí směry ISO 26 00, aby podpořili evropskou definici SOP, která zákon obsahuje, avšak je ještě přísnější. Nezávisle na důležitosti, jaká se přikládá práci vykonané hodnotícími agenturami, podniky nelze nutit k tomu, aby dodržovaly soukromé normy, jejichž prověřování je pro malé a střední podniky příliš nákladné. Pokud pro certifikaci existují nástroje, dochází k ní na základě dobré vůle podniků a nelze ji stanovit jako povinnou.

2.3.6.4 Sdělení zdůrazňuje, že „externí zúčastněné strany, včetně nevládních organizací, spotřebitelů a investorů, by měly hrát silnější roli při podněcování a oceňování odpovědného obchodního chování“ nebo plnit svou výstražnou úlohu. To znamená, že informovanost externích činitelů bude muset být velmi kvalitní. Sdělení povzbuzuje podniky, které podporují alianci, k tomu, aby sdělovaly informace o SOP všem zájemcům, a zvláště spotřebitelům, investorům a široké veřejnosti, a vyzývá velké podniky k tomu, aby představily své strategie a iniciativy v oblasti SOP, jakož i své výsledky nebo osvědčené postupy, to vše pro veřejnost snadno přístupným způsobem. Pokud jde o informace o sociální odpovědnosti podniků, EHSV připomíná svůj návrh⁽¹⁵⁾ na vytvoření evropského informačního portálu o postupech velkých podniků v oblasti SOP. EHSV je toho názoru, že nezávislý rozbor umožňuje zvýšit kvalitu informace a zaručuje transparentnost, a proto navrhl, aby údaje získané od jednotlivých podniků analyzovala třetí, důvěryhodná strana, například pozorovatel z nějaké evropské instituce. Tato analýza by mohla být vypracována později, na základě údajů evropského portálu.

⁽¹³⁾ Viz internetovou stránku věnovanou sociálně zodpovědným investicím: <http://www.unpri.org> (v angličtině).

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV ze dne 8. června 2005 „Nástroje pro měření a informovanost o společenské odpovědnosti firem v globalizovaném hospodářství“, Úř. věst. C 286 ze dne 17.11.2005, zpravodajka: paní Pichenot, odst. 4.4.1 a 4.4.2.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV ze dne 8. června 2005 Nástroje pro měření a informovanost o sociální odpovědnosti firem v globalizovaném hospodářství, Úř. věst. C 286 ze dne 17.11.2005, zpravodajka: paní Pichenot, odst. 4.4.3.

2.3.6.5 Na druhou stranu sdělení upřesňuje, že podnikům, které chtějí vyjádřit svou podporu alianci, se neukládá žádný formální závazek, a že Evropská komise nebude sestavovat seznam podniků, které tak učiní. V současné době, čtyři měsíce po zahájení činnosti aliance, je možné najít o ní informace pouze na webových stránkách UNICE, CSR Europe a na stránkách některých zaměstnavatelských organizací. EHSV lituje, že tato informace není přístupná a zájemcům není představena a dána k dispozici souhrnným způsobem.

2.3.7 Konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj

2.3.7.1 Odpovědný podnik může získat konkurenční výhodu v oblasti image, což zvláště zajímá podniky z oblasti spotřebního zboží.

2.3.7.2 Odpovědné podniky jsou příznivou půdou pro inovaci a kreativitu. Jejich výrobky a služby poskytují zákazníkovi současně vyšší kvalitu i hodnotu. I to může vést ke konkurenční výhodě.

2.3.7.3 Tím, že se předvídat rizika, usnadňuje zavedení integrovaného postupu SOP zvládnutí krizí, nebo je dokonce vylučuje, zejména pokud jde o riziko zpronevěry a průmyslová a technická rizika. Tak například pokud personál pracuje v bezpečném pracovním prostředí, protože byl vyškolen a byly provedeny užitečné investice, dochází k menšímu počtu nehod. Postupy SOP tak mohou vést k vyčíslitelnému snížení pozorovaných či předvídatelných rizik. EHSV se zájmem pozoruje, že některé pojišťovací společnosti to zohledňují ve svých sazbách, a vyzývá všechny finanční společnosti, aby tak učinily rovněž.

2.3.7.4 Uplatnění zásad SOP vede podniky ke zlepšení rozhodovacích postupů a vlastní správy, čímž se zlepšuje dlouhodobá výkonnost. Řízení lidských zdrojů, kam spadá jednak celoživotní vzdělávání, jednak udržení starších pracovníků v zaměstnání, umožňuje optimálně využít lidského kapitálu podniku a přispívá k aktivnímu stárnutí. EHSV se zájmem sleduje iniciativy evropských odborných účetních kruhů na podporu odpovědného řízení, kdy kvalita informací týkajících se životního prostředí a personálu představuje součást strategické analýzy podniku.

2.3.7.5 EHSV připomíná, že dlouhodobá konkurenceschopnost je často výsledkem činností, které jsou krátkodobě nákladné. Vyzývá podniky, aby se nezaměřovaly pouze na okamžitou výnosnost.

2.3.7.6 Vyzývá členské státy a EU, aby povzbudily odpovědný přístup podniků k veřejným zakázkám (politika ocenění sociálních a environmentálních prvků nabídky).

2.3.7.7 Na makroekonomické úrovni přináší řešení sociálních a environmentálních potíží vytvoření či rozvoj nových oborů

činnosti, čímž se otvírá prostor pro hospodářský rozvoj a tvorbu pracovních příležitostí. Jedná se například o ekologicky účinné metody, služby konkrétním osobám, vztahy mezi urbanismem a dopravou. EHSV vyzývá veřejné orgány členských států a EU, aby podpořily utváření a rozvoj těchto odvětví.

2.3.8 Nové členské státy

2.3.8.1 Navzdory úsilí vynaloženému v některých nových členských státech platí, že podniky, které se považují za špičku v oblasti SOP, pocházejí převážně ze starších členských států.

2.3.8.2 EHSV je toho názoru, že je nezbytné uvést ve známost a zhodnotit osvědčené postupy, které zavedly podniky nových členských států, zvláště MSP.

2.3.8.3 Z důvodu odlišného hospodářského a kulturního kontextu se mají podniky nových členských států jistě co učit ze zkušeností podniků, které se nacházejí v regionech s podobnými rysy. Když se sociálně odpovědné iniciativy zavádějí v zemích, které za sebou nemají dlouhou zkušenost se sociálně tržním hospodářstvím, může to bezprostředněji inspirovat činitele v zemích s obdobnou historickou zkušeností.

2.3.8.4 Je tedy zvláště důležité, aby byly s informacemi o osvědčených postupech podniků z nových členských států seznámeny podniky ve všech členských a přistupujících státech.

2.3.8.5 Též musí být podporována informovanost veřejnosti případně různých zájmových skupin o otázkách zodpovědného podnikání, neboť na jejich činnosti a na zapojení různých zúčastněných stran závisí z velké části tempo a kvalita realizace zásad SOP.

2.3.9 Mezinárodní rozměr sociální odpovědnosti podniků

2.3.9.1 EHSV schvaluje přístup Komise, která hodlá nadále podporovat SOP ve světovém měřítku, aby podniky co nejvíce přispěly k dosažení cílů tisíciletí OSN. Rovněž podporuje úmysly Komise v oblasti mezinárodních srovnávacích kritérií týkajících se odpovědného chování podniků, tedy přispět k uplatňování deklarace tripartitních zásad ILO o nadnárodních společnostech a sociální politice, hlavních směrů OECD určených nadnárodním společností, světové smlouvy podniků vydané v OSN (Global Compact) a Zásad pro sociálně odpovědné investice, stejně jako k uplatňování dalších referenčních nástrojů a iniciativ; podporovat přísné environmentální normy; zohledňovat v dvoustranných obchodních dohodách a dohodách o spolupráci udržitelný rozvoj; povzbudit prostřednictvím obchodních pobídek respektování hlavních mezinárodních zásad v oblasti lidských a pracovních práv, ochrany životního prostředí a zásad řádné správy věcí veřejných; zesílit spolupráci s ILO

v oblasti důstojné práce; podporovat SOP v rámci nové strategie pro Afriku; sledovat další související mezinárodní procesy (práci zvláště z mocné OSN, hlavní směry ISO, certifikaci kimberlejského procesu). Tato podpora je tím spíše důležitá, že pro určité země může představovat etapu na cestě ke skutečnému sociálnímu právu.

2.3.9.2 EHSV je toho názoru, že v exportních výrobních zónách, které existují za účelem vytvoření atraktivních investičních podmínek, by se v žádném případě neměla přesahovat omezení stanovená vnitrostátní legislativou týkající se práce. Obavy o SOP dané najevo v těchto oblastech by neměly nahradit dodržování všech základních úmluv ILO.

V Bruselu dne 14. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Děti jako nepřímé oběti domácího násilí

(2006/C 325/15)

Dne 21. dubna 2006 Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s ustanoveními čl. 29, odst. 2 Jednacího řádu rozhodl o vydání stanoviska k tématu *Děti jako nepřímé oběti domácího násilí*.

Specializovaná sekce „Zaměstnanost, sociální věci, občanství“, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. listopadu 2006. Zpravodajkou byla paní HEINISCH.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 14. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 105 hlasy pro, 4 hlasy proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Toto doplňující stanovisko se vztahuje na definice a analýzy stanoviska k tématu Domácí násilí na ženách, jež Evropský hospodářský a sociální výbor přijal dne 16. března 2006 a které pojednávalo výlučně o partnerském násilí mužů na ženách⁽¹⁾. Zde předkládané stanovisko se rovněž zabývá jen dílčí oblastí násilí v rodině, a sice dopady partnerského násilí na děti, které jsou svědky tohoto násilí. Předmětem stanoviska není přímé, bezprostřední násilí na dětech v rodině, jež páchají velmi často také ženy – matky. Ačkoli vyrůstání v prostředí fyzického a psychického násilí může mít pro děti závažné důsledky, jsou děti jako nepřímé oběti domácího násilí vnímány stále jen okrajově. S ohledem na práva dětí na život bez násilí a především také na výchovu bez přítomnosti násilí, jakož i na péči a ochranu, nelze tuto situaci již dále akceptovat.

1.2 EHSV proto důrazně žádá předsednictví Rady EU, aby se v rámci tématu Domácí násilí na ženách zabývala rovněž tématem Děti jako nepřímé oběti domácího násilí.

Určeno pro: předsednictví Rady EU a Komisi

1.3 Ve dnech 4. a 5. dubna 2006 byl konferencí v Monaku zahájen tříletý program (2006-2008) Rady Evropy „Evropa pro

děti a s dětmi“ (*Building a Europe for and with Children*). Kromě „propagace“ ochrany práv dětí se tento program bude zabývat oblastí ochrany dětí před násilím. EHSV navrhuje společnou akci Rady Evropy, Evropského parlamentu, Výboru regionů a UNICEF, aby tak tomuto důležitému cíli propůjčil také právě v souvislosti s médií ještě větší váhu.

Určeno pro: Radu Evropy, Evropský parlament, Výbor regionů a UNICEF

1.4 Hlavní odpovědnost za boj proti domácímu násilí nesou sice členské státy, s ohledem na význam práv dětí a na rozdílnost reakcí příslušných států však EHSV považuje za nezbytné vytvořit celoevropskou strategii.

Základem této celoevropské strategie musí být vypracování první studie v celé EU, která se zaměří na výskyt a důsledky vyrůstání dětí v prostředí domácího násilí a rovněž na možnosti a nabídky ochrany a pomoci pro děti nepřímo postižené tímto násilím.

⁽¹⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy EHSV k tématu Domácí násilí na ženách, zpravodajka: paní HEINISCH (Úř. věst. C 110, 9.5.2006, s. 89-94), odst. 2.3.4 a 2.3.5.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:110:0089:0094:CS:PDF>.

Určeno pro: Komisi, Generální ředitelství pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost

1.5 Proti násilí na dětech v souvislosti s domácím násilím je možné účinně bojovat jen na příslušné národní úrovni. Každý členský stát by tedy do tvorby a provádění národního akčního plánu pro boj proti domácímu násilí měl explicitně zahrnout i tematiku Děti jako nepřímé oběti domácího násilí. Přitom je třeba zohlednit zejména následující oblasti:

- Průzkumy výskytu a důsledků vyrůstání dětí v souvislosti s domácím násilím.
- Průzkumy možností a nabídek ochrany a podpory dětí nepřímo postižených tímto násilím.
- Vytvoření speciálních nabídek podpory a zajištění, aby děti nepřímo postižené domácím násilím byly vnímány jako samostatná skupina.
- Spolupráce v této problematice a propojení všech opatření ve všech oblastech činnosti, zejména však mezi ženskými domovy a poradnami pro ženy na jedné straně a úřady péče o mládež, odděleními soudu zabývajícími se rodinným právem, středisky na ochranu dětí a rodinnými poradnami na straně druhé.
- Zohlednění dynamiky domácího násilí v opatřeních práva styku rodiče s dítětem a práva rodičů na výkon rodičovské péče.
- Zohlednění zvláštní situace dětí týraných migrujících žen.
- Zajištění vzdělání a odborné přípravy všech příslušných profesních skupin ve všech odpovídajících oblastech činnosti, jako jsou střediska pomoci dětem a mládeži, poradny a zařízení poskytující ochranu, intervenční centra, školy, školky a zařízení pro využívání volného času, zdravotnictví, policie a soudy, jejichž úkolem je rozpoznat specifické ohrožení dětí v prostředí domácího násilí a účinně jim pomoci.
- Vytvoření a využívání speciálních nabídek prevence k tematice Děti jako nepřímé oběti domácího násilí.
- Provádění sociálních akcí určených pro potenciální přímé svědky násilí vůči dětem (sousedé, přátelé rodičů nebo příbuzní), aby se čelilo lhostejnosti těchto osob vůči násilí páchanému na dětech
- Ustavení kontaktních osob pro děti a podpora státních a nestátních zařízení ve smyslu ombudsmana pro děti, který již v několika zemích existuje ⁽²⁾.
- Národní akční plány a v nich obsažená opatření a koncepce by měly být oznamovány formou informačních kampaní.

Určeno pro: členské státy

2. Odůvodnění

2.1 Proč doplňující stanovisko?

2.1.1 Toto doplňující stanovisko se vztahuje na definice a analýzy stanoviska k tématu Domácí násilí na ženách, jež

⁽²⁾ European Network of Ombudspersons for Children (ENOC – Evropská síť ombudsmanů pro děti): <http://www.ombudsnet.org/>.

Evropský hospodářský a sociální výbor přijal dne 16. března 2006 a které pojednávalo výlučně o partnerském násilí mužů na ženách. *Zde předkládané stanovisko se rovněž zabývá jen dílčí oblastí násilí v rodině, a sice dopady partnerského násilí na děti, které jsou svědky tohoto násilí. Předmětem stanoviska není přímé, bezprostřední násilí na dětech v rodině, jež páchají velmi často také ženy – matky.* Empirické poznatky v několika evropských zemích dokládají, že minimálně v polovině případů domácího násilí jsou přítomny děti a asi tři čtvrtiny žen, které utíkají do ženských domovů, s sebou mají děti ⁽³⁾. Empirické poznatky a statistické údaje rovněž jednoznačně dokládají, že násilí páchané otcem na matce dětem škodí vždy, i když domácí násilí nepředstavuje žádné přímé, bezprostřední násilí na dětech. Přesto jsou děti jako nepřímé oběti domácího násilí vnímány stále ještě okrajově a zdaleka se jim nedostává takové pozornosti, pomoci a podpory, jakou potřebují. Záměrem tohoto doplňujícího stanoviska je tento stav změnit tím, že se zaměří na „dětí jako nepřímé oběti domácího násilí“, popíše jejich specifickou situaci, pojmenuje problémy a vysloví doporučení pro zlepšení situace a práv těchto dětí.

2.2 Násilí na dětech v souvislosti s domácím násilím

2.2.1 K násilí na dětech dochází především v sociálně blízkém prostředí, zejména v rodině. Tam se děti mohou stát oběťmi a svědky domácího násilí nejnásilně: oběťmi násilí dospělých, svědky násilí mezi dospělými.

2.2.2 Ačkoli přímé, bezprostřední násilí na dětech v rodině, resp. v sociálně blízkém prostředí rodiny – fyzické, sexuální a psychické týrání a zanedbávání – bylo již rovněž před několika lety a právě na evropské úrovni a v členských státech uznáno za problém, klasifikováno jako jedno z nejzávažnějších porušení práv dětí a s ohledem na zamezování a stíhání tohoto násilí byly vyvozeny odpovídající důsledky, jsou děti v roli nepřímých obětí domácího násilí vnímány stále ještě okrajově ⁽⁴⁾.

2.2.3 Domácí násilí je chápáno jako partnerské násilí, jako psychické nebo fyzické násilí (včetně sexuálního) v rámci manželského nebo nemanželského soužití ⁽⁵⁾. Jedná se převážně o násilí mužů páchané na ženách. Velkou část postižených žen představují matky. Pokud na těchto ženách páchá násilí partner, pak se tak stává ve většině případů buď přímo v přítomnosti dětí nebo v jejich „doslechu“ ⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Příslušné údaje, jež to dokládají, najdete v příručce, kterou vydaly Barbara Kavemann a Ulrike Kreyssig: Handbuch Kinder und häusliche Gewalt (Příručka Děti a domácí násilí), Wiesbaden 2006.

⁽⁴⁾ Příkladem jsou četné projekty podporované v rámci programu DAPHNE. Zpráva „Council of Europe Actions to Promote Children's Rights to Protection from all Forms of Violence“ (Činnosti Rady Evropy na podporu práv dětí na ochranu před všemi formami násilí), kterou v roce 2005 zveřejnil Innocenti Research Centre UNICEF, poskytuje aktuální přehled činností Rady Evropy na podporu práv dětí na ochranu před všemi formami násilí.

⁽⁵⁾ Definice, rozsah, příčiny a dopad viz stanovisko EHSV k tématu Domácí násilí na ženách (poznámka pod čarou č. 1).

⁽⁶⁾ K tomu viz A. Mullender/R. Morley: Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda (Děti žijící s domácím násilím. Zneužívání žen muži na programu jednání o péči o dítě), Londýn 1994.

2.2.4 Násilí na matce je určitou formou násilí na dítěti. Děti, které jsou svědky domácího násilí, musejí jej prožívat a přihlížet tomu, jak otec, otčím či druh matky matku bije a týrá, jsou vždy také oběťmi psychického násilí. I když domácí násilí není přímým, bezprostředním násilím na dětech, násilí páchané na matce dětem vždy škodí ⁽⁷⁾.

2.2.5 Kromě toho z několika vědeckých studií vyplynulo, že domácí násilí na ženách a týraní dětí se vyskytuje ve stejných rodinách ⁽⁸⁾. Muži, kteří týrají své partnerky, páchají násilí nezřídka i na dětech. Ženy, které jsou oběťmi násilí, se mohou někdy též samy násilně chovat ke svým dětem, jelikož žijí v atmosféře, kde je násilí běžné.

2.2.6 Týraní ženy navíc často zatěžuje tak, že o děti nemohou adekvátně pečovat a zaopatřit je. Mnohé ženy jsou v důsledku trvalého týraní partnerem okrádány o možnost podniknout něco pro ochranu dětí.

2.2.7 Domácí násilí tedy představuje nejen ohrožení a narušení života žen, ale i omezení a ohrožení zájmu dětí.

2.3 Dopad domácího násilí na děti

2.3.1 Vyrůstání v prostředí fyzického a psychického násilí může mít pro děti závažné následky. Děti – dokonce i malé děti – se v důsledku násilnosti otce, otčíma či druha matky a bezmocnosti matky cítí velmi bezbranné a vydané osudu, ale zčásti i odpovědné za to, co se děje. Často věří, že samy toto násilí zavinily. Nebo se snaží zasáhnout a chránit matku, a přitom jsou samy týrány.

2.3.2 Touto problematikou se zabývaly různé studie, především v angloamerickém prostředí ⁽⁹⁾. I když jsou dopady na jednotlivé děti odlišné a ne všechny děti se následkem násilí začnou chovat nápadně jinak a chybí empiricky zajištěná kritéria, aby bylo možné rozhodnout, zda a jak velké je riziko v jednotlivých případech, přesto lze poukázat na jasné souvislosti.

2.3.3 Jako zátěžové faktory je třeba uvést především následující: život v prostředí ohrožení, nepředvídatelnost dalších napadení, existenciální strach o matku, prožívání bezmoci v příslušných situacích, pocit izolace v důsledku často uloženého

příkazu zachovávat mlčení vůči třetí osobě, konflikty loajality vůči rodičům, narušení vztahu rodičů s dítětem.

2.3.4 To u dětí může vést ke vzniku značných problémů a poruch chování, k nimž patří psychosomatické symptomy a psychické poruchy jako pocit méněcennosti, neklid, poruchy spánku, potíže ve škole, úzkostlivost a agrese a dokonce sebevražedné úmysly.

2.3.5 Pokud pachatelé netýrají pouze svou partnerku, ale i děti, mohou být příslušné symptomy narušeného vývoje a nápadných změn psychické povahy ještě závažnější.

2.3.6 Vyrůstání v prostředí domácího násilí může mít dopad na postoj dětí k násilí a ke vlastnímu násilnickému chování. Děti mohou pozorováním chování rodičů nebo prostřednictvím vlastních zkušeností s násilím přebírat problematické vzory chování dospělých. Takzvaný „koloběh násilí“ může vést k tomu, že chlapci se naučí roli pachatelů a děvčata roli obětí a jako dospělí se sami stanou pachateli nebo oběťmi domácího násilí.

2.3.7 Zdá se, že mimořádně vážné jsou dopady na děti, které musely zažít to, že matku zabil její partner.

2.4 Analýza a návrhy EHSV

2.4.1 Pokud děti vyrůstají v prostředí domácího násilí, bývají tím vždy přímo či nepřímo ovlivněny. Jsou vystaveny četným zátěžovým faktorům, jež mohou mít značný a trvalý vliv na jejich zdraví a chování.

2.4.2 Význam tohoto vlivu byl dlouhou dobu podceňován. Navzdory diskusi o této problematice, jež se v posledních letech rozvinula, jsou děti jako oběti domácího násilí stále ještě vnímány okrajově.

2.4.3 Také s ohledem na práva dětí na život bez násilí a především také na výchovu bez násilí, jakož i na péči a ochranu, nelze tuto situaci již dále akceptovat ⁽¹⁰⁾.

2.4.4 Návrhy EHSV se zaměřují především na následující oblasti:

2.4.5 Průzkumy situace dětí v souvislosti s domácím násilím v členských státech EU

⁽⁷⁾ K tomu viz E. Peled e.a. (eds.): Ending the cycle of violence. Community response to children of battered women (Ukončit cyklus násilí. Reakce společnosti na děti bitých žen), Thousand Oaks, CA 1995.

⁽⁸⁾ K tomu viz A. Mullender/R. Morley: Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda (Děti žijící s domácím násilím. Zneužívání žen muži na programu jednání o péči o dítě), Londýn 1994.

⁽⁹⁾ Shrnující a hodnotící srovnání velkého počtu těchto průzkumů vypracoval Jeffrey L. Edleson: Should childhood exposure to adult domestic violence be defined as child maltreatment under the law? (Mělo by vystavení dětí domácímu násilí mezi dospělými být podle zákona definováno jako týraní dětí?) <http://www.mincava.umn.edu/link/documents/shouldch/shouldch.shtml>.

⁽¹⁰⁾ Podle Úmluvy OSN o právech dítěte, jež byla v roce 1989 přijata na Valném shromáždění OSN a mezitím s výjimkou dvou zemí ratifikována celosvětově. K situaci práv dětí byla na úrovni EU v červenci 2006 zveřejněno sdělení Komise (KOM(2006) 367 v konečném znění. Stanovisko EHSV z 12./13.12. 2006 k tématu Sdělení Komise: Směrem ke strategii EU o právech dítěte; zpravodajka: paní VAN TURNHOUT.

2.4.5.1 Existují značné rozdíly v tom, zda a v jakém rozsahu byla situace dětí v souvislosti s domácím násilím v členských státech EU uznána za problém a vedla k intervenčním opatřením a prevenci⁽¹¹⁾. To odpovídá situaci na úrovni EU popsané ve stanovisku EHSV k tématu Domácí násilí na ženách⁽¹²⁾.

2.4.5.2 Pro odbornou a politickou diskusi v rámci Evropského společenství by bylo důležité mít přesnější a aktuálnější znalosti o tom, jak společnost zachází s problematikou domácího násilí, o tom, jaké jsou právní základy a metody přístupu k ochraně a podpoře dětí, jakož i znalosti o intervenci a prevenci.

2.4.6 Realizace výzkumných projektů zabývajících se druhem, rozsahem a dopady domácího násilí na děti

2.4.6.1 Oblast výzkumu Děti v souvislosti s domácím násilím musí být ve většině členských států EU označena jako „*terra incognita*“⁽¹³⁾. Jen ojediněle jsou k dispozici studie zkoumající situaci dětí vyrůstajících v prostředí domácího násilí. Rovněž možnosti a překážky přístupu k pomoci a podpoře jsou téměř neprozkoumány.

2.4.6.2 Ve všech členských státech EU by měly být provedeny průzkumy a výzkumné projekty zabývající se dětmi v prostředí domácího násilí. Pro zajištění srovnatelnosti metod a výsledků by byl nutný smysluplný a koordinovaný postup⁽¹⁴⁾.

2.4.7 Podpora pomoci dětem jako nepřímým obětem domácího násilí

2.4.7.1 Zatímco se nabídky na ochranu a podporu žen, jež se staly oběťmi domácího násilí, v posledních letech výrazně zlepšily, existují dosud jen vzácně nabídky na podporu dětí těchto žen.

2.4.7.2 Aby byla podpora těchto dětí účinná, je důležité rozlišovat nepřímé zkušenosti s násilím v roli svědků od přímých zkušeností s násilím ve formě jejich týrání a zneužívání ze strany rodičů. Ačkoli často dochází k překrývání těchto

⁽¹¹⁾ To vyplývá z předložených zpráv a informací týkajících se Irska, Velké Británie, Dánska, Švédska a Německa. Dobrý přehled o aktuální situaci v Německu a v některých jiných členských státech poskytuje příručka, kterou vydaly Barbara Kavemann a Ulrike Kreyssig: *Handbuch Kinder und häusliche Gewalt (Příručka Děti a domácí násilí)*, Wiesbaden 2006.

⁽¹²⁾ K tomu viz odst. 2.3.2 stanoviska EHSV k tématu Domácí násilí na ženách (poznámka pod čarou č. 1).

⁽¹³⁾ Dokonce ani ve zprávě State of European research on the prevalence of interpersonal violence and its impact on health and human rights (Situace evropského výzkumu v oblasti výskytu násilí mezi lidmi a jeho dopadu na zdraví a lidská práva), která byla zveřejněna nedávno (únor 2006), se tato problematika v kapitole Násilí na dětech a mládeži nevyskytuje.
[http://www.cahrv.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence\(1\).pdf](http://www.cahrv.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence(1).pdf).

⁽¹⁴⁾ Například v rámci programu DAPHNE nebo prostřednictvím zařízení, jakým je výzkumná síť EU s názvem Co-ordination Action on Human Rights Violations (CAHRV, Koordinační činnost zkoumající porušování lidských práv), která má spojit výzkum všech forem násilí mezi lidmi ve vztahu mezi muži a ženami a generacemi a jež je financována z prostředků 6. rámcového programu Evropské komise (viz www.cahrv.uni-osnabrueck.de).

oblastí, měly by být děti nepřímo postižené domácím násilím chápány jako „specifické“ oběti, pro něž je nutné vyvinout zvláštní nabídky na podporu.

2.4.7.3 V případech domácího násilí nejsou ani týraní muž ani týraná žena schopni mít situaci dětí přiměřeně pod kontrolou. Děti proto potřebují specifickou nabídku poradenství a podporu státních a nestátních zařízení. Příkladná jsou nařízení ve Švédsku: švédské děti a mládež do 18 let mají vlastního ombudsmana („ombudsman pro děti“), který mimo jiné udržuje pravidelné kontakty s dětmi a mládeží, aby tak zjistil, jaké jsou jejich názory a postoje⁽¹⁵⁾.

2.4.7.4 Často jsou svědky násilí páchaného na dětech sousedi, známí rodičů nebo příbuzní. Jejich aktivní postoj by mohl zabránit mnoha tragédiím. V praxi se ovšem se snaží zřídkka pomoci dítěti, na němž je pácháno násilím. Změnit tento druh lhostejnosti vyžaduje důslednost a příslušné informační kampaně, vyvolávající u případných svědků násilí také pozitivní emoce.

2.4.8 Zlepšení spolupráce mezi ochranou dětí a ochranou žen

2.4.8.1 Zdá se, že ochrana žen a jejich dětí před domácím násilím je velmi podobná. Ve skutečnosti však existují značné střety zájmů mezi ochranou a podporou žen a ochranou a podporou dětí.

2.4.8.2 Ženské domovy a poradny pro ženy na jedné straně a zařízení na ochranu dětí a úřady péče o mládež na druhé straně na sebe často pohlížejí s nedůvěrou.

2.4.8.3 Empirické poznatky však jednoznačně poukazují na nutnost spolupráce: Když už ohrožení a týrání matek není aktuální, mohou přijatá opatření práva styku rodiče s dítětem a práva rodičů na výkon rodičovské péče ženy i po odloučení od násilnického partnera stále nutit ke kontaktu s ním, a vést tak k ohrožení a zranění žen a dětí⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁵⁾ Viz také proslav stávajícího ombudsmana Corporal Punishment of Children (Tělesný trest dětí), v němž se vyjadřuje rovněž k situaci dětí, jež se staly svědky domácího násilí (jen v angličtině), ([http://www.bo.se/files/in %20english, %20publikationer, %20pdf/corporal %20punishment %20of %20children060501.pdf](http://www.bo.se/files/in%20english,%20publikationer,%20pdf/corporal%20punishment%20of%20children060501.pdf)). Tato instituce mezitím vznikla i v jiných zemích, viz European Network of Ombudspersons for Children (ENOC – Evropská síť ombudsmanů pro děti): <http://www.ombudsnet.org/>.

⁽¹⁶⁾ K tomu viz například M. Hester/l. Radford: *Domestic violence and child contact arrangements in England and Denmark (Domácí násilí a úpravy kontaktu s dítětem v Anglii a Dánsku)*, Bristol 1994. 70 % žen, jejichž děti měly kontakt s otcem, bylo v průběhu návštěv nebo při předávání dětí opět týráno a/nebo ohrožováno, dokonce i po děle než jednom rokem odloučení, 55 % dětí bylo týráno během návštěv.

2.4.8.4 Cílem budoucích strategií a opatření musí být navázání a rozvíjení kvalitní spolupráce mezi ženskými domovy a poradnami pro ženy na jedné straně a úřady péče o mládež, odděleními soudu zabývajícími se rodinným právem, středisky na ochranu dětí a rodinnými poradnami na straně druhé.

2.4.9 Větší zohlednění dynamiky domácího násilí v opatřeních práva styku rodiče s dítětem a práva rodičů na výkon rodičovské péče

2.4.9.1 Opatření související s právními předpisy o vztahu dítěte a rodičů v členských státech EU se mnohdy řídí ideálem společného, kooperativního rodičovství a společné odpovědnosti matky a otce za dítě i po odloučení, jakož i odpovídajícími vyhlídkami dítěte na specifické právo stýkat se s oběma rodiči.

2.4.9.2 V případě domácího násilí, kdy násilnický rodič většinou v průběhu delšího období nerespektuje práva a hranice partnerky a dítěte a způsobil jim fyzickou a psychickou bolest, však chybí předpoklady, jež takto zaměřené právní předpisy o vztahu dítěte a rodičů požadují od obou rodičů: totiž odpovědné a respektující partnerství a s tím související schopnost oddělit konflikty na úrovni páru od konfliktů na úrovni rodičovské.

2.4.9.3 V soudních řízeních o určení vztahu dítěte a rodičů je proto nutné více než dříve přihlížet k aspektům ohrožení, jež jsou pro domácí násilí typické, zejména k vysoké pravděpodobnosti, že nebezpečí páchaní násilí odloučením nekončí. Ochrana a bezpečnost žen a dětí musejí být zásadními aspekty rozhodnutí.

2.4.9.4 Při zvažování mezi právními zájmy – ochranou a podporou žen, ochranou a zájmem dětí a právy mužů musí být před právem na kontakt s dětmi vždy upřednostněna ochrana před násilím.

2.4.10 Zvláštní požadavky: děti týraných žen z řad přistěhovalců

2.4.10.1 V některých případech domácího násilí se jedná o ženy a děti přistěhovalců, které mohou být snáze ohroženy v důsledku odloučení od rodinných příslušníků a opuštění svého sociálního prostředí, které by žádné násilí nepřipustilo, a také

v důsledku nelegálního pobytového statusu, nedostatku jazykových znalostí a těžkých životních podmínek v jejich sociálním prostředí atd.

2.4.10.2 Domácí násilí se sice vyskytuje ve všech zemích, všech kulturách a na všech sociálních úrovních bez výjimky, zvláště ohroženy jsou však ženy a děti v těch společnostech a kulturách, v nichž je rovnost žen a mužů zakořeněná nejméně, role specifické pro jednotlivá pohlaví jsou nejméně pružné a kde přetrvávají kulturní normy podporující práva mužů vůči ženám.

2.4.10.3 V závislosti na pobytovém statusu právní situace konkrétně omezuje možnosti jednání. To platí především pro migrující ženy a jejich děti s nelegálním pobytovým statutem.

2.4.10.4 Proto je u všech zásahů, nabídek pomoci a podpory nutné zvláště zohlednit situaci migrujících žen a jejich dětí. Kromě toho musejí být společně se sociálními subjekty a organizacemi organizované občanské společnosti uskutečněny specifické kampaně s cílem informovat a zlepšit bezpečnost těchto skupin osob.

2.4.11 Zlepšení vzdělání a odborné přípravy všech profesí působících v oblasti domácího násilí

2.4.11.1 Ochrana zájmů dětí vyžaduje vysokou úroveň profesionality od všech příslušných profesních skupin ve všech odpovídajících oblastech činnosti, jako jsou střediska pomoci dětem a mládeži, poradny a zařízení poskytující ochranu, intervenční centra, školy, školky a zařízení pro využívání volného času, zdravotnictví, policie a soudy.

2.4.12 Zdůraznění významu prevence domácího násilí

2.4.12.1 Všechny koncepce a opatření vhodná k zabránění domácímu násilí na ženách mají odpovídající vliv i na situaci dětí v souvislosti s domácím násilím ⁽¹⁷⁾.

2.4.12.2 Kromě toho je třeba využívat speciálních nabídek prevence k tématu Děti jako nepřímé oběti domácího násilí. K tomu patří rovněž informační materiály pro spolupracovníky ve všech oblastech působnosti.

V Bruselu dne 14. prosince 2006.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ K tomu viz stanovisko EHSV k tématu Domácí násilí na ženách.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Směrem ke strategii EU o právech dítěte

KOM(2006) 367 v konečném znění

(2006/C 325/16)

Dne 13. července 2006 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. listopadu. Zpravodajkou byla paní VAN TURNHOUT.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání dne 13. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Exekutivní shrnutí

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá sdělení Komise *Směrem ke strategii EU o právech dítěte*. Výbor podporuje zejména návrh rozvinout celkovou strategii EU na účinné prosazení a ochranu práv dítěte ve vnitřních i vnějších politikách Evropské unie a na podporu úsilí členských států v této oblasti.

1.2 EHSV nicméně lituje, že sdělení neuvádí, že se strategie bude zavazovat k plnění minimálních standardů a bude obsahovat komplexní záměry s jasnými cíli a časovými plány.

1.3 EHSV vítá zřízení navrhovaných struktur na podporu strategie, včetně oddělení pro práva dítěte na Evropské komisi a koordinátora Komise pro práva dítěte, meziúvarové skupiny Komise, Evropského fóra pro práva dítěte, diskusní a pracovní platformy na internetu, zahájení činností zaměřených na přímou účast dětí v tomto procesu a komunikační strategii o dětských právech. Výbor se bude snažit hrát aktivní úlohu v těchto významných fórech.

1.4 Výbor lituje, že se větší pozornost nevěnuje situaci dětí ženského pohlaví, postižených dětí, dětských migrantů, dětí žadatelů o azyl a dětských uprchlíků, a to jak v EU, tak v globálních souvislostech.

1.5 EHSV vítá potvrzení skutečnosti, že členské státy jsou zavázány k respektování mezinárodních smluv a žádá, aby strategie kladla větší důraz na potřebu, aby členské státy naléhavě plnily své stávající evropské a mezinárodní závazky v oblasti

práv dítěte, především závazků vyplývajících z Úmluvy OSN o právech dítěte.

1.6 EHSV požaduje, aby při rozvoji strategie byla brána v úvahu rozmanitost dětí a různorodost jejich potřeb a aby byla věnována patřičná pozornost otázkám chudoby a diskriminace dětí. EHSV doporučuje, aby byla přednostně vyvinuta sada srovnatelných ukazatelů a byla shromažďována konzistentní data na úrovni členských států. Obzvláště je zapotřebí věnovat náležitou pozornost kvalitě raného vzdělávání dětí ve věku do šesti let a rozvoji doplňkových kvalitativních cílů pro všechny typy zařízení pečujících o děti.

1.7 EHSV se zasazuje o to, aby měl koordinátor pro práva dítěte odpovídající postavení a dostatečný politický vliv a mohlo tak být zajištěno naplnění záměrů tohoto úřadu. Naléhavě žádá, aby na prosazení sdělení a na rozvoj zelené knihy a strategie bylo věnováno politické nasazení. Navrhuje, aby Evropský parlament zvažil zavedení konkrétního opatření na financování strategie a činností v ní navržených.

2. Východiska

2.1 Dětská práva jsou součástí lidských práv, která musí EU a členské státy dodržovat na základě mezinárodních a evropských smluv, zejména UNCRC a jejich opčních protokolů⁽¹⁾, dále na základě rozvojových cílů tisíciletí⁽²⁾; a Evropské úmluvy o lidských právech⁽³⁾ (ECHR). EU výslovně uznává dětská práva v Listině základních práv Evropské unie⁽⁴⁾, konkrétně v článku 24.

(1) Protokol OSN o prevenci, potírání a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi; Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie; Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů.

(2) Valné shromáždění OSN, Deklarace tisíciletí OSN, 55. zasedání, 18. září 2000.

(3) Úplné znění je k dispozici na <http://www.echr.council.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

(4) Listina základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 364 z 18.12.2000), plné znění naleznete na <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOHtm1.do?uri=OJ:C:2004:310:SOM:CS:HTML>.

2.2 Komise určila dětská práva za jednu ze svých hlavních priorit ve svém sdělení o strategických cílech 2005-2009: „Zvláštní prioritou musí být účinná ochrana práv dětí proti ekonomickému vykořisťování a také proti všem formám zneužívání s tím, že Unie bude inspirací pro zbytek světa“⁽⁵⁾. V této souvislosti se v dubnu 2005 rozhodla skupina komisařů pro základní práva, nediskriminaci a rovné příležitosti, že zahájí zvláštní iniciativu k prosazování, ochraně a naplnění dětských práv ve vnitřní i vnější politice EU.

2.3 V březnu 2006 požádala Evropská rada členské státy, aby „přijaly nezbytná opatření k rychlému a významnému snížení dětské chudoby a poskytly tak všem dětem rovné příležitosti bez ohledu na jejich sociální zázemí“.

2.4 Toto sdělení je uskutečněním těchto rozhodnutí.

3. Obecné připomínky

3.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá sdělení Komise *Směrem ke strategii EU o právech dítěte, které se zaměřuje na všechny děti ve věku do osmnácti let*. Výbor podporuje tuto významnou iniciativu Komise směřující k položení základů pro rozvoj politiky dětských práv. Výbor klade důraz zejména na návrh Komise, aby byla formulována celková strategie EU k účinné podpoře a obraně práv dítěte ve vnitřních i vnějších politikách Evropské unie a podpořilo se úsilí členských států v této oblasti.

3.2 Osud Evropy stále více závisí na její schopnosti napomáhat společností začleňujícím a podporujícím děti. Toto sdělení je uznáním základního významu podpory a obrany dětských práv pro budoucnost Evropské unie a uznáním toho, že v jejím rámci nemůže být vytvoření společností přátelských k dětem oddělováno od potřeby dalšího prohloubení a konsolidace evropské integrace. Děti by neměly být ceněny pouze jako budoucí dospělí a pracovníci; je třeba uznávat dětství samo o sobě jako významné a cenné období života.

3.3 EHSV lituje zablokování ústavního procesu EU, protože Ústavní smlouva a Listina základních práv výslovně uznávají práva dítěte. Následkem toho mají stávající omezené právní základy pro práva dítěte ve Smlouvách EU důsledky pro potenciální rozpočtové zdroje.

⁽⁵⁾ Strategické cíle 2005-2009. Evropa 2010: Partnerství pro evropskou obnovu – Prosperita, solidarita a bezpečnost (KOM(2005) 12, 26.1.2005).

3.4 EHSV si uvědomuje množství problémů, s nimiž se děti a mladí lidé v dnešní společnosti setkávají, a proto v minulém desetiletí pravidelně přispíval k rozvoji politiky mládeže na úrovni Společenství⁽⁶⁾. Výbor otevřel významné diskuse o klíčových oblastech, jako je zaměstnanost mládeže, sociální integrace, vzdělání, mobilita, účast a úloha nevládních organizací.

3.5 EHSV vítá uznání zásadní nutnosti chápat práva dětí samostatně, nikoliv jako pouhou podmnožinu základního oboru lidských práv. EHSV se domnívá, že vzhledem ke své zranitelnosti a svým specifickým potřebám vyžadují děti zvláštní záruky a péči, včetně odpovídající právní ochrany.

3.6 EHSV naléhavě žádá, aby byl ve strategii uznán význam úlohy, kterou má rodina, především rodiče, a byla uznána odpovědnost členských států, která spočívá v podpoře rodičů v jejich povinnostech spojených s výchovou dětí všemi, a ne pouze finančními prostředky.

3.7 EHSV vítá přijetí definice uvedené v Úmluvě OSN o právech dítěte (UNCRC), podle které jsou dětmi všechny osoby mladší osmnácti let. Bude třeba sladit a koordinovat politiky EU týkající se dětí mezi 15 a 18 rokem věku, jelikož i tato věková skupina spadá podle definice EU do nezletilých. Ve strategii by měly být zdůrazněny odpovídající cíle obsažené v Evropském paktu pro mládež a v otevřené metodě koordinace v oblasti mládeže.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV k tématu Evropská kulturní politika pro děti, 28.2.1996, zpravodaj: pan Sklavounos (Úř. věst. C 153, 28.5.1996). Stanovisko EHSV k tématu Zneužívání dětí a sexuální turistika, 2.7.1998, zpravodaj: pan Sklavounos (Úř. věst. C 284, 14.9.1998). Stanovisko EHSV k Bílé knize o politice mládeže, 29.11.2000, zpravodajka: paní Hassett-van Turnhout (Úř. věst. C 116, 20.4.2001). Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roce výchovy prostřednictvím sportu 2004, 24.4.2002, zpravodaj pan Koryfidis (Úř. věst. C 149, 21.6.2002). Stanovisko EHSV k bílé knize Evropské komise – Nový impuls pro evropskou mládež, 25.4.2002, zpravodajka: paní Hassett-van Turnhout (Úř. věst. C 149, 21.6.2002). Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o založení akčního programu Společenství na podporu subjektů činných na evropské úrovni v oblasti mládeže, 24.9.2003, zpravodajka paní Hassett-van Turnhout (Úř. věst. C 10, 14.1.2004). Stanovisko EHSV k tématu Mezigenerační vztahy, 16.12.2004, zpravodaj: pan Bloch-Lainé (Úř. věst. C 157, 28.6.2005). Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program Mládež v akci na období 2007-2013, 10.3.2005, zpravodaj pan Rodríguez García-Caro (Úř. věst. C 234, 22.9.2005). Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o léčivých přípravcích pro pediatrické použití a o změně nařízení (EHS) č. 1768/92, směrnice 2001/83/ES a nařízení (ES) č. 726/2004, 11.5.2005, zpravodaj pan Braghin (Úř. věst. C 267, 27.10.2005). Stanovisko EHSV z vlastní iniciativy ze dne 14.12.2006 k tématu Děti jako nepřímé oběti domácího násilí. Zpravodajka paní Heinisch.

3.8 EHSV žádá Komisi o vypracování minimálních standardů obsahujících komplexní záměry s jasnými cíli a časovými plány provádění tohoto sdělení.

3.9 Evropa potřebuje trvalé odhodlání dětí pomoci vytvářet jednotnou, konkurenceschopnou, bezpečnou a otevřenou Evropu. Pokud má Evropská unie pro děti něco znamenat, musí mít význam pro jejich život, musí projevovat zřetelný zájem o jejich potřeby a musí na ně zřetelným a tvůrčím způsobem reagovat.

3.10 EHSV vítá skutečnost, že Komise uznává potřeby dětí vyjádřit názory v rozhovorech a rozhodnutích týkajících se jejich vlastních životů, jak je uvedeno v článku 12 úmluvy UNCRC. Každá politika zaměřená na děti se musí vyznačovat základním principem jejich účasti, principem, který se znovu připomíná na evropské a mezinárodní úrovni (⁷).

3.11 EHSV rovněž vítá Komisi navrhované aktivity zaměřené na přímou účast dětí v tomto procesu. Členské státy a instituce musejí poskytnout potřebné zdroje, podporu a mechanismy na usnadnění zapojení dětí do rozvoje a provádění strategie. Děti je třeba zapojit od raných fází procesu a s využitím různé metodiky pro různé věkové skupiny, např. umělecké činnosti, řízené diskuse atd. Je třeba zdůraznit, že klíčovým úkolem v této oblasti bude začlenění dětí ze znevýhodněného a etnicky menšinového prostředí a zdravotně postižených dětí a zajištění rovnosti příležitostí pro všechny tyto děti.

3.12 Horizontální přístup k vytváření politiky zajistí koordinovanější a účinnější strategii. Členské státy se při vytváření politik, jako jsou např. hlavní směry zaměstnanosti, pravidelně radí se zaměstnavatelskými a odborovými organizacemi. Úspěch této iniciativy bude rovněž záviset na účasti všech dotčených stran, především dětí, dětských organizací, rodičů, sociálních partnerů, regionálních a místních orgánů a členských států.

3.13 EHSV tedy doufá, že toto sdělení položí základ pro účinnější partnerství mezi subjekty přijímajícími rozhodnutí, místními a regionálními orgány, nevládními organizacemi a dětmi samotnými, a to jak na evropské, tak na národní úrovni. Skutečné a trvalé zapojení dětí a dětských organizací do rozvoje a provádění politik zajistí, že se budou řešit skutečné potřeby dětí a že se děti budou mít pocit vlastnictví budoucí strategie.

(⁷) Úmluva OSN o právech dítěte, 1989; Prohlášení OSN k Mezinárodnímu roku mládeže 1985, „Mír, účast, rozvoj“ (Peace, Participation, Development); Evropská charta účasti mladých lidí na životě měst a regionů vydaná Kongresem místních a regionálních orgánů Evropy, 1992; doporučení Výboru ministrů Rady Evropy „Účast mládeže a budoucnost občanské společnosti“, doporučení R (97) 3, 4. února 1997; Usnesení Rady a ministrů pro mládež – schůze Rady 8. února 1999 (Úř. věst. 1999/C42/01).

3.14 Děti nejsou homogenní skupinou. EHSV proto doporučuje, aby jak politiky na úrovni EU, tak politiky na úrovni členských států, braly v úvahu rozmanitost dětí a různorodost jejich potřeb. Na děti může mít vliv například zeměpisná poloha, věk, pohlaví, etnický původ, náboženství, kultura, jazyk, zdravotní postižení nebo uspořádání rodiny. Zvláštní pozornost bude třeba věnovat důsledkům chudoby, sociálního vyloučení, zdravotního postižení, diskriminace a rasismu a situaci dětí z etnických menšin a dětských uprchlíků, a to v EU i v globálním měřítku.

3.15 EHSV vítá výrok, že „situaci dětí navíc ovlivňuje i místo, kde žijí“. Děti mohou být znevýhodněny důsledkem nespravedlivého přístupu ke službám v oblasti, ve které žijí, např. ke kvalitnímu vzdělávání, zdravotní péči, bydlení a ubytování, sociálním službám, veřejné dopravě, a hernímu a odpočinkovému zařízení, k informacím a k příležitostem účastnit se občanské společnosti. EHSV navrhuje, aby byly do strategie zahrnuty konkrétní cíle na zajištění rovných příležitostí pro děti ze všech zeměpisných oblastí. To bude vyžadovat posílení činnosti na boj proti dětské chudobě.

3.16 Výbor lituje, že se větší pozornost nevěnuje situaci dětí ženského pohlaví, postižených dětí, dětských migrantů, žadatelů o azyl a uprchlíků, a to jak v EU, tak v globálních souvislostech.

3.17 V souladu se závazkem Komise, jehož cílem je zohlednit zdravotní postižení a který je výslovně potvrzen v Evropském akčním plánu – Rovné příležitosti pro zdravotně postižené osoby z roku 2003 (⁸), by mělo být zdravotní postižení začleněno do strategie, aby byla zajištěna řádná a rovná účast zdravotně postižených dětí.

3.18 EHSV podporuje závěr Komise pro postavení žen 2007: „Přestože je třeba uznat, že byl učiněn určitý pokrok co se týče zapojení žen do procesu rozhodování na všech úrovních, vyjadřujeme obavy z mnoha vážných překážek různé povahy, které přetrvávají a brání postupu žen a jejich účasti v procesu rozhodování. Mezi ně patří feminizace chudoby, chybějící rovný přístup ke zdravotní péči, vzdělávání, odborné přípravě a zaměstnanosti, ozbrojené konflikty a nízká bezpečnost.“ (⁹)

3.19 EHSV je zklamán, že není uvedena ani zmínka o zajištění kvalitního „raného vzdělávání a rozvoje“ pro děti mladší šesti let, přestože všechny typy zařízení pro péči o děti

(⁸) KOM(2003) 650 v konečném znění, Brusel 30.10.2003.

(⁹) Hospodářská a sociální rada OSN, Komise pro postavení žen 2007: zaostřeno na diskriminaci dětí ženského pohlaví a na násilí na nich.

jsou dlouhodobým prioritním politickým cílem EU a přestože EU přijala kvantitativní cíle v této oblasti. EHSV naléhavě žádá, aby byl v navržené strategii uveden explicitní odkaz na tuto oblast, protože má závažný dopad na život a blaho dětí a jasně spadá do poslání sdělení⁽¹⁰⁾. Výbor naléhá především na rozvoj doplňkových kvalitativních cílů ohledně zařízení pro péči o děti, které budou brát v úvahu práva dětí a budou v jejich nejlepším zájmu a které budou vycházet z dřívější práce Rady ministrů a Síť péče o děti ES⁽¹¹⁾.

3.20 EHSV vítá dosavadní práci Evropské unie směřující k řešení dětské chudoby. Členské státy však musejí přikročit k řešení úkolu vymýcení dětské chudoby a stanovit bezprostřední cíle. Řešení tohoto úkolu bude vyžadovat komplexní, trvalý a zdroji dostatečně zabezpečený program postupu, který bude řešit vícerozměrnou povahu dětské chudoby. Tento postup by měl zahrnovat úsilí o podporu rodičů z nízkých příjmových skupin i rodičů, kteří se ocitli mimo síť zaměstnanosti. Dětská chudoba má pro děti závažné důsledky v mnoha oblastech jako je zdraví, vzdělání, a dokonce budoucí „životní příležitosti“ dítěte, tedy možnost dostat se vůbec z pasti chudoby. Členské státy musejí okamžitě provést politiky, které budou řešit celé spektrum těchto problémů.

3.21 Další velkou výzvu představuje péče o děti bez péče rodiny nebo ohrožených její ztrátou. Faktory vzniku těchto situací se zem od země liší, ale zahrnují rozpad rodiny, chudobu, HIV/AIDS a problémy spojené s chováním, závislostmi nebo rodičovstvím. Strategie by měla obsahovat cíl na stanovení jasných strategií prevence a programů podpor pro rodiny.

3.22 Dalšími výzvami, pro které by bylo vhodné stanovit cíl a v jejichž souvislosti by bylo vhodné podpořit učení se z osvědčených postupů, jsou oblasti soudnictví ve věcech mládeže a rodinného práva, podpora zdravé výživy s cílem zlepšit zdravotní stav a bojovat proti obezitě dětí a podpora politiky práce zohledňující rodinu.

3.23 Tam, kde jsou děti umístěny v institucionálních zařízeních, je třeba vyvinout činnost na ochranu a podporu jejich práv. Strategie by měla zavazovat k vypracování evropských

hlavních směrů a standardů kvality pro děti svěřené do péče⁽¹²⁾ s přihlédnutím k normám, doporučením a protokolům navrženým mezinárodními organizacemi jako jsou UNICEF, Světová zdravotnická organizace a Rada Evropy.

3.24 EHSV vítá nedávno zveřejněnou zprávu nezávislého experta Paula Sérgio Pinheira pro studii OSN o násilí na dětech.⁽¹³⁾ Tato zpráva „naléhavě žádá státy, aby zakázaly všechny formy násilí páchaného na dětech za jakýchkoliv okolností, včetně všech tělesných trestů, škodlivých zvyklostí (např. předčasné nucené sňatky, zohavení ženských genitálií a tzv. zločiny ze cti), sexuálního násilí a mučení a dalších krutých, nelidských či ponižujících zacházení nebo trestů.“⁽¹⁴⁾ EHSV naléhá na Komisi, aby zvážila jmenování zvláštního zmocněnce pro násilí na dětech, aby se rozšířilo a podpořilo zavádění doporučení uvedených ve zprávě.

4. Dětská práva na úrovni Evropské unie

4.1 EHSV vítá potvrzení skutečnosti, že členské státy jsou zavázány k respektování mezinárodních smluv, zejména Úmluvy OSN o právech dítěte (UNCRC), která byla všemi členskými státy EU ratifikována. Z celosvětového hlediska nebyla UNCRC ratifikována pouze Spojenými státy a Somálskem. Zvláštní pozornost je v této souvislosti nutno věnovat také zásadním dohodám Mezinárodní organizace práce ILO k zákazu práce nezletilých.

4.2 EHSV je zklamán tím, že sdělení nevyzývá důrazněji členské státy k usilovné práci na plnění jejich stávajících evropských a mezinárodních závazků v oblasti dětských práv, především závazků vyplývajících z Úmluvy OSN o právech dítěte. EHSV je toho názoru, že v Evropské unii i členských státech zbývá udělat ještě mnoho práce, aby bylo na legislativní i praktické úrovni dosaženo souladu se stávajícími závazky vyplývajících například z UNCRC, Evropské úmluvy o lidských právech nebo nástrojů Rady Evropy. Tato práce by měla být začleněna do navrhovaného posouzení dopadu stávajících akcí EU týkajících se dětských práv. V této oblasti by bylo možné využít stanovisek k uplatňování Úmluvy OSN o právech dítěte a situací dětí vypracovávaných každých pět let nevládními organizacemi a vládami ve všech členských státech; bylo by také možné vypracovat další analýzu.

⁽¹⁰⁾ Záměr Komise „vytvořit komplexní strategii EU, jejímž cílem by bylo účinně propagovat a chránit práva dítěte ve vnitřní i vnější politice Evropské unie“ a článek 24 Listiny základních práv Evropské unie, který uvádí, že „při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňované veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být nejvlastnější zájem dítěte prvořadým hlediskem“.

⁽¹¹⁾ Doporučení o péči o děti (92/241/EHS, schváleno 31.března 1992) přijaté Radou ministrů v březnu 1992 a kvalitativní cíle ve službách pro malé děti stanovené Síť péče o děti ES, které zveřejnila Evropská komise v roce 1996.

⁽¹²⁾ Toto by mohlo být provedeno ve spolupráci s Radou Evropy, jejíž Parlamentní shromáždění a Výbor ministrů přijali v roce 2005 doporučení ohledně dětí v institucionálních zařízeních. Viz Doporučení R (2005) 5 Výboru ministrů členským státům ohledně práv dětí žijících v institucionálních zařízeních.

⁽¹³⁾ www.violencestudy.org.

⁽¹⁴⁾ 61. zasedání OSN, Podpora a ochrana práv dítěte, A/61/299.

4.3 EHSV vítá návrh Komise, že provede analýzu rozsahu a příčin překážek, které dětem brání v plném užívání jejich práv. Bude důležité, aby Komise nejen „posoudila účinnost své stávající činnosti“, ale také usnadnila posouzení pokroku členských států v plnění UNCRC, a to prostřednictvím srovnávací analýzy dat, jak je uvedeno v posouzení dopadu.

4.4 EHSV doporučuje, aby byla přednostně vyvinuta sada srovnatelných ukazatelů a byla shromažďována konzistentní data na úrovni členských států. V rámci otevřené metody koordinace probíhá práce na vytvoření ukazatele (nebo sady ukazatelů) blahobytu dětí a na rozvoji statistických dat týkajících se chudoby spojené s příjmem, materiální deprivace a bydlení.⁽¹⁵⁾ Existují také různé soubory dat na úrovni členských států.⁽¹⁶⁾ Vytvoření ukazatelů musí odrážet zkušenosti dětí a být v jejich nejlepším zájmu, čehož je možné dosáhnout tím, že děti budou zapojeny do vytváření ukazatelů.

4.5 EHSV podporuje návrh Komise systematicky zohledňovat dětská práva při přípravě legislativních i nelegislativních kroků EU, které by na ně mohly mít vliv. Bude důležité identifikovat klíčové oblasti, které mají zásadní dopad na děti, včetně těch, které se s dětmi obvykle nespojují (např. veřejná doprava), které však ve skutečnosti významně ovlivňují jejich život.

4.6 EHSV doporučuje, aby jako mechanismus propojení členských států a učení se z nejlepších postupů ve vztahu k provádění UNCRC byla použita otevřená metoda koordinace.

4.7 EHSV podporuje návrh Komise uspořádat evropské fórum pro práva dítěte a zřídit diskusní a pracovní platformu na internetu. Výbor bude usilovat o to, aby byl aktivním členem tohoto významného fóra.

4.8 EHSV vítá krátkodobá opatření navrhovaná Komisí, která jsou určena k řešení některých naléhavých problémů. Kromě uvedených opatření Komise zdůrazňuje naléhavou potřebu vyvinout opatření, které umožní nadnárodní spolupráci policejních sborů v oblasti kontroly policejních záznamů personálu, který pracuje s dětmi. EHSV naléhavě žádá, aby strategie uvážila zřízení rejstříku EU pachatelů sexuálních deliktů na dětech, do kterého by měly policejní sbory přistup.

4.9 EHSV vítá návrhy Komise naplánovat komunikační strategii pro dětská práva a poskytovat informace o dětských právech způsobem, který by byl pro dětského adresáta přátelský. Výbor naléhavě žádá, aby tyto materiály byly založeny na UNCRC a aby byly všechny informační kampaně věkově přiměřené,

řené, dostupné v několika jazycích a měly k nim přístup i děti zdravotně postižené.

4.10 Výbor vítá návrh Komise na zřízení meziútvarové skupiny Komise. Výbor bude usilovat o zastoupení v této skupině. Výbor vítá návrh Komise zřídit oddělení pro práva dítěte v rámci Komise a jmenovat koordinátora Komise pro práva dítěte. EHSV poukazuje na důležitou úlohu, která byla koordinátorovi pro práva dítěte svěřena v zajištění úspěchu strategie.

4.11 EHSV naléhavě žádá, aby na nová fóra a nové struktury byly poskytnuty nezbytné finanční a lidské zdroje, dále žádá, aby měl koordinátor odpovídající postavení a dostatečný politický vliv a mohlo tak být zajištěno naplnění záměrů tohoto úřadu a aby na prosazení sdělení a rozvoj zelené knihy a strategie bylo věnováno politické nasazení. Navrhuje, aby Evropský parlament zvážil zavedení konkrétního opatření na financování strategie a činností v ní navržených.

4.12 Výbor vítá návrh Komise každoročně předkládat zprávu o dosaženém pokroku. Výbor žádá, aby byl konzultován ve věci vývoje popsaného ve zprávě a aby byla tato zpráva zveřejňována.

5. Dětská práva na mezinárodní úrovni

5.1 EHSV vítá zaměření na děti žijící v Evropské unii i mimo ni. EHSV však se zklamáním zaznamenal, že řazení textu navozuje dojem, že přednostně se před kapitolou „V EU“ řeší „Globální situace“ a mezinárodní dialog dostává přednost před vnitrostátním. Výbor doporučuje, aby byla ve strategii dosažena rovnováha mezi globální situací a vnitřními a vnitrostátními činnostmi a dialogem v rámci EU.

5.2 Evropská unie a její členské státy by měly systematicky uplatňovat ve dvoustranných dohodách a vztazích ke třetím zemím doporučení (závěrečná zjištění) Výboru OSN pro práva dítěte.

5.3 EHSV vítá uznání, že téměř celosvětová ratifikace UNCRC poskytuje zvláště pevný základ pro ujednání mezi Evropskou komisí a státy mimo EU. Lituje však, že sdělení nerozvinulo tento potenciál a nevyužilo ratifikaci UNCRC všemi členskými státy EU jako rámec ujednání mezi členskými státy a k učení se z osvědčených postupů.

5.4 EHSV doporučuje, aby z rozvojové pomoci EU bylo vyčleněno určité procento financí na opatření ve prospěch dětí.

⁽¹⁵⁾ Portfolio of overarching indicators and streamlined social inclusion, pensions and health portfolios, červen 2006.

⁽¹⁶⁾ Např. Opportunity for All: seventh annual Report 2005, Department for Work & Pensions, Spojené království, kde je široká škála ukazatelů spojených s dětmi a mládeží.

6. Poděkování

6.1 V rámci práce na tomto stanovisku EHSV konzultoval několik dětských sítí a organizací a rád by jim tímto poděkoval za jejich příspěvek. ⁽¹⁷⁾

7. Zvláštní připomínky k terminologii ⁽¹⁸⁾

7.1 Spojení „sexuální zneužívání“ by se mělo nahradit slovy „sexuální vykořisťování“.

7.2 Spojení „nepříznivě ovlivňuje“ by se mělo nahradit slovesem „ohrožuje“.

7.3 Spojení „na prahu dospívání“ by se mělo nahradit slovy „na počátku dospívání“.

7.4 Je třeba ujasnit význam spojení „znečištění uvnitř místností“.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Eurochild, SOS Kinderdorf, World Association of Girl Scouts and Girl Guides (WAGGGS), European Information Bureau, Jaap Doek, předseda Výboru pro práva dítěte OSN a Thomas Coram Research Unit.

⁽¹⁸⁾ Všechny odkazy se vztahují na odstavec I.4.1 sdělení KOM (2006) 367 v konečném znění.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 2201/2003 týkající se pravomocí a zakládající předpisy vztahující se na právo rozhodné ve věcech manželských

KOM(2006) 399 v konečném znění

(2006/C 325/17)

Dne 20. září 2006 se Rada, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan RETUREAU.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 108 hlasy pro, dvěma hlasy proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Shrnutí stanoviska

1.1 Výbor, který byl konzultován k první iniciativě, v zásadě schvaluje rozšíření na základě pozměnění, týkající se otázek pravomocí a rozhodného práva k nařízení č. 2201/2003, které tak doplňuje nařízení o uznávání právních rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské zodpovědnosti. K rozvodu se již vyjádřil u příležitosti zelené knihy, pokud se týče právní příslušnosti a rozhodného práva, a odkazuje na toto velmi podrobné stanovisko ⁽¹⁾.

1.2 Nicméně se táže, zda je vhodné zabývat se odděleně otázkou rozdělení společného majetku (nemovitosti, movitosti a další majetková práva) tím, že se rozšíří pole působnosti *rationae personae* o nesezdané páry (které mohou mít také společné děti).

1.3 Možná by bylo logičtější zabývat se na jedné straně všemi důsledky zrušení manželského svazku a rodičovské zodpovědnosti za společné děti v uceleném nařízení č. 2201/2003, a na straně druhé se zabývat v novém nařízení všemi důsledky rozluky nesezdaných párů, které spolu žijí na základě smlouvy nebo *de facto*. Určitě by to zlepšilo jasnost a pochopení rozhodného práva a usnadnilo uznávání právních rozhodnutí, která často upravují všechny podmínky a důsledky rozvodu nebo rozluky v jediném konečném rozhodnutí.

2. Návrhy Komise

2.1 Dvě iniciativy Komise, které byly právě předloženy Radě, se týkají rozhodného práva ve věcech manželských; jedna se týká rozluky sezdaných párů a navrhuje pozměnění nařízení č. 2201/2003, které vstoupilo v platnost 1. ledna 2005, druhá se týká rozdělení společného majetku, ať již v důsledku zrušení manželství nebo v důsledku rozluky jak u párů, které uzavřely jinou smlouvu než manželskou, tak u párů, které spolu žijí *de facto*.

2.2 Právním základem tohoto návrhu je bod c) čl. 61 smlouvy, podle něhož může Společenství stanovit opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech, uvedených v článku 65.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 29.9.2005 k tématu Zelená kniha o rozhodném právu a příslušnosti soudů v rozvodových záležitostech; zpravodaj: pan RETUREAU (Úř. věst. C 24, 31.1.2006).

2.3 V souvislosti s těmito dvěma iniciativami komisař Frattini prohlásil: „Tyto iniciativy usnadní život párů v Evropské unii.... posílí právní jistotu a umožní manželům vědět, jaké rozhodné právo bude použito v případě jejich manželství a rozvodu. Cílem není sladění národních legislativ o rozvodu, které jsou velmi odlišné, ale zajištění právní jistoty, flexibility a přístupu k právu“.

2.4 Vzhledem k vysoké míře rozvodovosti v Evropské unii se rozhodné právo a právní příslušnost ve věcech manželských týkají každý rok velkého počtu občanů.

2.5 Vstoupení v platnost nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, které zrušilo a nahradilo nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 od 1. března 2005 nicméně nezahrnovalo pravidla týkající se rozhodného práva. Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 umožňuje manželům vybrat si mezi více různými pravidly příslušnosti. V případě, že je manželská věc předložena soudu jednoho členského státu, rozhodné právo je určeno podle národních pravidel pro kolizi právních norem tohoto státu, která jsou založena na různých kritériích. Většina členských států stanovuje použitelné právo podle stupnice kritérií pro určení právní příslušnosti s cílem zaručit, aby bylo řízení vedeno právním řádem, k němuž má nejužší vazby. Ostatní členské státy uplatňují pro manželská řízení systematicky své národní právo („*lex fori*“). Belgie umožňuje stranám výběr mezi zahraničním právem pro uzavření manželství a právem belgickým.

3. Obecné poznámky

3.1 Iniciativa, kterou přezkoumává toto stanovisko, se týká rozhodného práva v případě rozvodu, odluky od lože nebo prohlášení „mezinárodního“ manželství za neplatné (manželství párů s různým státním příslušenstvím nebo stejné státní příslušnosti, ale usazených v jiném státě než státě jejich příslušnosti), a rodičovské zodpovědnosti za společné nezletilé děti. Týká se tedy otázek vztahujících se na zrušení manželského svazku, který byl mezi manželi ustanoven uzavřením manželství s občanem z jiného státu, bez přesahování pole působnosti *rationae materiae* nařízení č. 2201/2003.

3.2 Výbor souhlasí, že návrh zaručí občanům vhodná řešení, pokud se týče právní jistoty, předvídatelnosti, flexibility a přístupu k právu. Souhlasí s právním základem, který je pravidelně uplatňován v otázkách občanského a obchodního práva.

3.3 Některá národní práva nevyžadují na rozdíl od většiny národních legislativ, aby byli manželé rozdílného pohlaví, nicméně Výbor zaznamenává, že cílem pozměněného nařízení není sladění národních práva, ale stanovení rozhodného práva ve všech konkrétních případech, kdy je přítomen jeden cizí prvek, a umožnění volného pohybu rozsudků bez *exequatur* (prohlášení o vykonatelnosti). Ani zásadní rozdíly mezi národními právy tudíž v podstatě nebrání používat pozměněné nařízení, které Komise navrhla.

3.4 Výbor již formuloval stanovisko k rozhodnému právu v souvislosti s rozvodem u příležitosti nedávno vypracované zelené knihy věnované rozvodovým záležitostem a proto se zásadně odvolává na toto stanovisko, aby vyjádřil svůj názor na tento návrh. Znovu zdůrazňuje důležitost zmíněného nařízení pro mnohonárodnostní páry, protože vysvětluje a zjednodušuje podmínky přístupu k soudci a volnému pohybu soudních rozhodnutí.

3.5 Zdůrazňuje, že návrh připouští, že dvě rozdílné situace vyplývají ze skutečnosti, že manželé souhlasí nebo nesouhlasí, pokud se týče právní příslušnosti a rozhodného práva, a že pozměněné nařízení by jedněm poskytlo obecně známé výhody a větší flexibilitu a druhým použití příliš mechanického modelu. Toto se liší od situace, které chce dosáhnout zelená kniha o rozvodových záležitostech, která navrhovala flexibilnější řešení v předpokladu nesouhlasu manželů. Výbor by si byl přál, aby byl tento pojem flexibility zachován, ale uznává, že návrh Komise je jednodušší a zabraňuje celkovému prodloužení řízení.

3.6 K tomuto bodu návrh umožňuje prodloužení soudních rozhodnutí v případě souhlasu žalobce. Zcela vylučuje postoupení soudního řízení, které by Výbor naopak mohl za určitých podmínek přijmout (příslušnost prvního soudu požádaného o rozhodnutí o postoupení soudního řízení, urychlený soudní postup), jak již upozornil ve svém stanovisku k zelené knize o rozvodových záležitostech.

3.7 Pokud se týče výhrady z veřejného pořádku, návrh umožňuje soudci odmítnout ve výjimečných případech uzнат soudní rozhodnutí z jiného státu, jestliže je zjevně v protikladu s veřejným pořádkem země kompetentního soudu. Mohly by se však objevit rozdíly mezi členskými státy a rozsudek uznaný v jednom státě by nemusel být uznaný v jiném státě, čímž by se

bránilo volnému pohybu soudních rozhodnutí a vytvářely by se tak nevhodné překážky.

3.8 Protože se jedná především o uznání soudních rozhodnutí, která by mohla pocházet ze třetích zemí, Výbor se domnívá, že by bylo bezpochyby vhodné upřesnit, že soudní rozhodnutí, která mají být uznána, musí být v souladu s evropskou Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a s chartou přijatou v roce 2000 Radou v Nice, jakož i se zásadou přísné právní rovnosti mezi manželi. Stát, který by byl požádán o uznání a zjistil by zjevné rozdíly ohledně základních lidských práv Evropské unie, by měl proti volnému pohybu soudního rozhodnutí postavit výhradu z veřejného pořádku Společenství.

3.9 Aby se zaručilo jednotné uznávání ve všech členských státech, neměla by se klást žádná výhrada z veřejného pořádku vůči jinému státu; tou by mohla být pouze výhrada z veřejného pořádku Společenství. Zamezilo by se tím pocitu svévolnosti vůči zamítnutí uznání příslušného soudu.

4. Zvláštní připomínky

4.1 Skutečnost, že Komise předkládá dvě rozdílné iniciativy, vyplývá z rozdílu v rozsahu oblasti působnosti *rationae personae* obou legislativních návrhů. Návrh vztahující se na rozdělení majetku se týká všech párů, sezdaných i nesezdaných.

4.2 Přesto se lze ptát, proč je nutno dělat tento rozdíl; zrušení manželství vyvolává v závislosti na povaze svazku specifická řešení (právní režim, jestliže nebyla uzavřena manželská smlouva nebo právní smluvní režim) a případné odkazy mezi manžely, které mohou záviset na specifických ustanoveních vzhledem k ostatním druhům odkazů, obzvláště v souvislosti s dědictvím.

4.3 Možná by bylo logičtější zabývat se na jedné straně všemi důsledky, včetně majetkových, zrušení manželského svazku a rodičovské zodpovědnosti za společné děti v uceleném nařízení č. 2201/2003, a na straně druhé se zabývat v novém nařízení všemi důsledky rozluky nesezdaných párů, případně stejného pohlaví, a které spolu žijí v režimu právní smlouvy (jako např. občanská smlouva solidarity PACS ve Francii) nebo *de facto* (nesezdané soužití).

4.4 Bezpochyby by to zlepšilo jasnost a pochopení rozhodného práva a usnadnilo uznávání soudních rozhodnutí, která často upravují všechny podmínky a důsledky rozvodu nebo rozluky v jediném rozhodnutí, tím spíše, že musí být vyřešena také situace dětí „netypických“ párů, nejen jejich majetek.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o posílení bezpečnosti dodavatelského řetězce

KOM(2006) 79 v konečném znění – 2006/0025 (COD)

(2006/C 325/18)

Dne 4. dubna 2006 se Rada, v souladu s čl. 80 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedeně.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura, informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan SIMONS.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince 2006), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 115 hlasy pro a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Po přijetí bezpečnostních předpisů v oblasti letového provozu a námořní plavby vypracovala Komise návrh nařízení o zlepšení bezpečnosti pozemního dodavatelského řetězce povinného pro členské státy a nepovinného pro podniky.

1.2 Podle Komise „dodatelský řetězec“ z definice zahrnuje „veškeré dopravní a s dopravou související činnosti a postupy, výrobním provozem počínaje a místem určení nákladu konče“. Komise dále uvádí, že návrh nařízení se týká výhradně nákladní dopravy a že „na bezpečnost přepravy osob by se popřípadě mohly zaměřit pozdější kroky“.

1.3 Návrh nařízení si klade za cíl kromě posílení bezpečnosti dodavatelského řetězce také vytvořit společný rámec pro soustavný evropský přístup v oblasti bezpečnosti dodavatelského řetězce, aniž by tím byl ohrožen trh dopravy Společenství a stávající bezpečnostní opatření. Jeho cílem je také vyhnout se zbytečným správním postupům a ztěžování podmínek na evropské úrovni i na úrovni členských států.

1.4 Výbor se domnívá, že v oblasti bezpečnosti pozemní nákladní dopravy (vnitrozemské vodní, silniční, železniční dopravy i plynovodů a ropovodů) je nezbytný koordinovaný přístup, vzhledem k vzájemné závislosti různých druhů dopravy; skutečná síla celého dodavatelského řetězce závisí na jeho nejslabší vazbě.

1.5 S ohledem na Lisabonskou strategii musí však být navrhovaná opatření účinná a nesmí vést ke zvýšení správních nákladů ani k narušení hospodářské soutěže v jednotlivých druzích dopravy nebo mezi druhy dopravy navzájem. Výbor má ohledně této záležitosti zásadní výhrady k účinnosti návrhu tohoto nařízení. Celek je příliš byrokratický. Výbor se dále nemůže vyhnout dojmu, že náklady na zavedení navrhovaných opatření se budou přenášet na zaměstnance a pracovníky dotčených podniků. I z tohoto důvodu by bylo vhodné lépe identifikovat výhody vyplývající ze statusu „bezpečného hospodářského subjektu“ a jeho vliv na dodavatelský řetězec, aby se předešlo riziku jeho vážného narušení, což by mohlo vést k růstu nákladů v celém hospodářství, aniž by se získaly příslušné výhody.

1.6 V tomto směru Výbor také velice lituje, že v textu návrhu nařízení nejsou uvedena opatření zaměřená na odpovídající ochranu infrastruktur před teroristickými útoky. Zejména proto, že pozemní doprava využívá nejen takových infrastruktur, jako jsou mosty, tunely a viadukty, ale také sítě plynovodů a ropovodů, musí být návrhy týkající se bezpečnosti dodavatelského řetězce sladěny s návrhy týkajícími se zlepšení hmotných infrastruktur.

1.7 Podle názoru Výboru Komise správně navrhuje ponechat na členských státech odpovědnost za přijetí opatření. Souhlasí také s návrhem, aby členské státy vytvořily zvláštní orgán, který bude pověřen koordinací, zaváděním a kontrolou opatření navrhovaných v návrhu nařízení týkajících se bezpečnosti dodavatelského řetězce. Výbor se však domnívá, že vzhledem k důležitosti role tohoto zvláštního orgánu je návrh Komise velmi nedostatečný.

1.8 Výbor si přeje, aby Komise při vytváření nových návrhů týkajících se bezpečnosti provedla soupis charakteristik dopravních odvětví a zohlednila bezpečnostní opatření již přijatá různými druhy nákladní dopravy a doporučení v této oblasti již vydaná. Vzhledem k tomu, že se charakteristiky různé podle druhu dopravy – například oblast silniční dopravy má 500 000 podniků, většinou malých – je třeba přijmout opatření přizpůsobená každému druhu dopravy.

1.9 Vzhledem k očekávanému dopadu navrhovaných opatření na různé druhy dopravy je podle názoru Výboru žádoucí, aby Komise v návrhu nařízení více vyzdvihla výhody opatření pro provozovatele. Výbor vyjadřuje pochybnosti, pokud jde o skutečnou existenci těchto výhod, jelikož mimo jiné již neexistují systematické kontroly na hranicích pro mezinárodní dopravu.

1.10 Minimální bezpečnostní normy, které musí provozovatelé splňovat, jsou vypracovány v rámci předpisů určených pro „bezpečné provozovatele“. Podle názoru Výboru neexistuje žádná záruka, že toto opatření povede k harmonizaci systému minimálních norem v Evropské unii, což by jedině vytvořilo stejné podmínky pro všechny provozovatele.

1.11 Podle názoru Výboru převzetí financování navrhovaných opatření členskými státy je odůvodněné z hlediska subsidiarity. Výbor se dále domnívá, že investiční náklady v oblasti bezpečnosti i běžné výdaje by měly nést provozovatelé a měly by se následně odrazit v jejich cenách či tarifech. Výbor je dále toho názoru, že by Komise ve svém návrhu měla věnovat více pozornosti výhodám spojeným se statutem „bezpečného provozovatele“.

1.12 Pokud jde o roli Evropské komise, domnívá se Výbor, že by Unie měla uvolnit dostatečné zdroje, aby umožnila zemím, které nejsou členy EU, přijmout opatření k dosažení stejné úrovně bezpečnosti, jako je úroveň EU. Vzhledem k mezinárodnímu charakteru pozemní nákladní dopravy se Výbor domnívá, že jde o závažnou záležitost.

2. Shrnutí

2.1 Komise ve svém sdělení Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů (KOM(2006) 79 v konečném znění) ze dne 27. února 2006 o posílení bezpečnosti dodavatelského řetězce uvádí, že „terorismus představuje jedno z největších ohrožení demokracie a svobody“.

2.2 Podle názoru Komise je nebezpečí teroristického útoku zaměřeného na nákladní dopravu nadále vysoké i přes nově přijatá bezpečnostní opatření. V Evropě byla posílena bezpečnost zejména letectví, letišť, námořní dopravy a přístavních terminálů.

2.3 Nařízení (ES) č. 2320/2002 stanoví evropský právní rámec pro bezpečnost letového provozu a letišť. Nařízení (ES) č. 725/2004 upravuje bezpečnost námořní dopravy a námořních přístavů a směrnice 2005/65/ES obsahuje opatření pro zlepšení bezpečnosti všech přístavních zón.

2.4 Výbor též nezůstával v nečinnosti. Přijal několik stanovisek, zejména v oblasti letecké a námořní dopravy; v tomto ohledu můžeme upozornit na práce dvou zpravodajů, paní BREDIMY-SAVOPOULOUVÉ o bezpečnosti přístavů a plavidel a přístavních službách a pana McDonoghA o bezpečnosti leteckého provozu (civilního). Pokud jde o pozemní dopravu, odkazujeme na průzkumné stanovisko k „Bezpečnosti dopravy“ ze dne 14. prosince 2005 (zpravodaj: pan SIMONS).

3. Návrh Komise

3.1 Komise poukazuje na nezbytnost posílení bezpečnosti v pozemní nákladní dopravě. Pro evropský dodavatelský řetězec pozemní dopravy jako celek nejsou v současné době zavedena žádná pravidla. Podle sdělení Komise zahrnuje dodavatelský řetězec z definice veškeré dopravní a s dopravou související činnosti a postupy, výrobním provozem počínaje a místem určení nákladu konče.

3.2 Komise navrhuje doplnit existující opatření Společenství v oblasti bezpečnosti dopravy o opatření posilující bezpečnost dodavatelského řetězce v pozemní nákladní dopravě. Budou závazná pro členské státy a dobrovolná pro provozovatele dodavatelského řetězce. Uvádí dále, že tento návrh se netýká přepravy osob, zejména v hromadných systémech dopravy, na kterou by se popřípadě mohly zaměřit pozdější kroky.

3.3 Návrh tohoto nařízení se tedy týká těchto druhů nákladní dopravy: vnitrozemské vodní, železniční a silniční.

3.4 Komise kromě návrhu nařízení uveřejnila sdělení, ve kterém vyjmenovává důležité aspekty související s bezpečností nákladní dopravy a vysvětluje důvody, proč je navrhované legislativní opatření nejrealističtější a nejcílenějším přístupem ke zvyšování bezpečnosti evropské nákladní dopravy.

3.5 Cíle Komise týkající se zlepšení bezpečnosti dodavatelského řetězce uvedené ve sdělení jsou následující:

- zvýšit úroveň bezpečnosti v rámci dodavatelského řetězce, aniž by tím byla omezena plynulost obchodu;
- vytvořit společný rámec pro soustavný evropský přístup, aniž by tím byla ohrožena jednotnost trhu dopravy a stávající bezpečnostní opatření;
- vyhnout se zbytečným správním postupům a ztěžování podmínek na evropské i vnitrostátní úrovni.

3.6 Pro dosažení těchto cílů navrhuje Komise tato opatření:

- stanoví povinný systém, na jehož základě budou členské státy muset vytvořit bezpečnostní značku kvality („bezpečný provozovatel“), kterou lze udělovat těm provozovatelům v rámci dodavatelského řetězce, kteří splňují minimální evropské úrovně bezpečnosti, a umožní tak vzájemné uznávání této značky na vnitřním trhu;
- jako součást povinných ustanovení pro členské státy zavádí dobrovolný režim, na jehož základě provozovatelé v rámci dodavatelského řetězce zvýší své bezpečnostní standardy; kompenzací jim budou různé pobídky;
- odpovědnost za bezpečnost činnosti v evropské nákladní dopravě provozovatelů v rámci dodavatelského řetězce přičítá těmto provozovatelům samým;
- umožňuje „bezpečným provozovatelům“ využívat výhody plynoucí z úlev, jsou-li prováděny bezpečnostní kontroly, a v oblasti bezpečnosti se pozitivně odlišovat od konkurenčních společností, čímž budou moci požívat obchodních a konkurenčních výhod;
- díky postupu projednávání ve výboru umožňuje pravidelnou aktualizaci a zdokonalování bezpečnostních požadavků, včetně uznávaných mezinárodních požadavků a norem.

3.7 V tomto stanovisku se Výbor snaží analyzovat opatření navrhovaná Komisí a na základě této analýzy posoudit, do jaké míry jsou cíle, kterých chce Komise dosáhnout, realizovatelné.

4. Obecné poznámky

4.1 Dříve, než bude přezkoumán obsah sdělení a návrh nařízení, je nezbytné upřesnit používanou terminologii. V anglické verzi je používán výraz „security“, v nizozemském znění slovo „beveiliging“ a v německé verzi slovo „Sicherheit“. I když některé jazyky Evropské unie (včetně češtiny, pozn. překladatele) nerozlišují mezi „beveiliging“ (činící bezpečným) a „veiligheid“ (bezpečný), němčina tak činí. Proto by bylo žádoucí nahradit v německém znění slovo „Sicherheit“ slovem „Sicherheit“. Jde nám totiž o to, učinit dodavatelský řetězec bezpečný (beveiliging) a nikoli o samotnou jeho bezpečnost (veiligheid).

4.2 Podle názoru Komise nyní, když existuje legislativní rámec pro bezpečnost letového provozu, na letištích, v námořní dopravě a přístavech, je třeba pokročit do další etapy a vytvořit právní předpisy pro pozemní dopravu.

4.3 Podle názoru Výboru však Komise pomíjí skutečnost, kterou však sama zjistila, že povaha obou druhů dopravy, kterými jsou letecká a námořní doprava, se od základu liší od povahy vnitrostátní vodní, železniční i silniční dopravy. Zatímco letecká a námořní doprava je charakterizována omezeným počtem provozovatelů, nákladní vnitrostátní vodní a silniční doprava se vyznačuje vysokým počtem (okolo 500 000) malých podniků, které jsou často mikropodniky operujícími na trhu s velmi omezenými možnostmi, často až zápornými. Pokud zahrneme do počátku dodavatelského řetězce výrobce, dojdeme k celkovému počtu 4,7 milionů podniků. Podle Výboru je to dalším handicapem pro přijetí opatření, jak je navrhuje Komise.

4.4 Komise podle názoru Výboru správně konstatuje, že je takřka nemožné v praxi stanovit jednotná a úplná bezpečnostní pravidla a opatření pro dodavatelský řetězec pozemní dopravy. Domnívá se, že je reálnější vypracovat rámec minimálních bezpečnostních požadavků, které se postupně mohou v souladu s technickým pokrokem a odhadem rizika prohlubovat, který by umožnil zajistit uspokojivou úroveň bezpečnosti provozu.

4.5 Řetězec je tak silným, nebo slabým, jak silnou je jeho nejslabší vazba. To platí také pro bezpečnost dodavatelského řetězce. Komise tvrdí, že každý provozovatel nebo jiná vazba dodavatelského řetězce může zodpovídat pouze za bezpečnost vlastních činností a součet jednotlivých bezpečnostních opatření vede k bezpečnosti celého řetězce. Výbor též soudí, že každý subjekt musí nést zodpovědnost za svou část dodavatelského řetězce. Dále zdůrazňuje, že nebezpečí teroristického útoku se týká nejen provozovatelů, ale také, a to dokonce více, tranzitních zařízení a infrastruktury.

4.6 Podle názoru Výboru bylo nebezpečí spojené s hmotnými infrastrukturami, tj. přesněji s těmi, které jsou předmětem bezpečnostních opatření ze strany veřejných orgánů členských států, hluboce podceněno. Investovat do bezpečnosti každé jednotlivé vazby dodavatelského řetězce nemá žádný smysl, pokud nebudou orgány současně investovat tak, aby hmotná infrastruktura dosáhla vysokého stupně bezpečnosti.

4.7 S ohledem na potenciálně vysoký počet podniků, jichž se navrhované opatření týká, budou podle Komise navrhovaná opatření účinná, pouze pokud každý členský stát určí odpovědný orgán v oblasti bezpečnosti dodavatelského řetězce, který bude koordinovat a zavádět opatření týkající se bezpečnosti dodavatelského řetězce stanovená v nařízení a kontrolovat jejich provádění. Pokud je teorie Komise správná, Výbor se vzhledem k zásadní roli uvedeného orgánu domnívá, že návrh Komise je v této záležitosti velmi nedostačující.

4.8 Chceme-li dosáhnout rovných podmínek pro všechny v EU, je podle názoru Výboru důležité, aby status bezpečného provozovatele byl udělován ve všech členských státech podle stejných kritérií. Aby mohl například polský dopravce využívat tohoto statusu, musí splňovat stejné požadavky jako dopravce portugalský nebo řecký. Pouze tak lze dosáhnout vzájemného uznání statusu bezpečného provozovatele. Záruky uvedené v návrhu Komise týkající se stejných šancí v této oblasti jsou stále nedostatečné. Ač Komise sestavila seznam minimálních požadavků (viz přílohy), Výbor se domnívá, že nabízené záruky jsou stále nedostatečné pro to, aby mohlo být dosaženo skutečné rovnosti všech zainteresovaných.

4.9 Právě toto období kritické pro Lisabonskou strategii, kdy se členské státy zasazují o výrazné zjednodušení správních nákladů pro nakládkové a dopravní podniky, zvolila Komise pro předložení tohoto návrhu. I když správně chápeme souvislosti, za kterých Komise formuluje svůj návrh nařízení, přesto je pravda, že správní náklady vyplývající ze zavedení nařízení se přenesou na zaměstnavatele a pracovníky uvedené oblasti. Podle názoru Výboru by se do oblasti financování měly zapojit státní i mezinárodní orgány.

4.10 Návrh se dále se naprosto nezabývá dopadem navrhovaných opatření týkajících se značky kvality „bezpečný provozovatel“ na oblast pozemní dopravy. Pracovníci budou muset být školeni, aby věděli, jak jednat v různých situacích, a podniky budou muset přijmout všechna možná bezpečnostní opatření, která budou znamenat značné náklady, u nichž není jisté, že budou moci být přeneseny na zákazníky.

4.11 Podle názoru Výboru je návrh Komise příliš málo konkrétní, co se týče výhod, které mohou zainteresovaní mít z obdržení statusu bezpečného provozovatele. To platí jak pro podstatu, tak pro rozsah těchto výhod.

4.12 Výbor se táže, zda si Komise při vypracovávání návrhu nařízení dobře uvědomovala opatření již přijatá v různých oblastech. Pro příklad, i když pouze dílčí, avšak týkající se nejcitlivější oblasti, uvádíme, že ADR (Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí) platí v oblasti nákladní silniční dopravy, zatímco v oblasti vnitrostátní vodní dopravy se používá ADN (Dohoda o přepravě nebezpečných věcí na Rýnu), jejíž článek 1.10 upravuje přepravu nebezpečných věcí po vnitrostátních tocích. Podobné dohody existují také v oblasti

železniční nákladní dopravy. Podle názoru Výboru by bylo žádoucí nejprve přezkoumat, zda přizpůsobit existující opatření by nebylo stejně účinné jako návrh nařízení. Není jisté, zda Komise tuto možnost zvážila. Zasluhuje si však, aby byla zvážena, když pro nic jiného, tak z hlediska snížení správních nákladů.

4.13 Komise se domnívá, že jakmile podnik získá status „bezpečného“ provozovatele, bude následovat značné snížení kontrol v přístavech a na hranicích. V návrhu Komise však nic nenasvědčuje, že tomu tak skutečně bude, ani že v této oblasti existují dohody. S ohledem na předpokládané úsilí ze strany provozovatelů a podniků je podle názoru Výboru třeba jim nabídnout záruky ohledně případných výhod, které jim z toho vyplynou, jelikož argument týkající se stání na hranicích je neplatný vzhledem k tomu, že na vnitřních hranicích již nebudou soustavné kontroly.

4.14 Výbor upozorňuje, že je důležité, aby bezpečnostní opatření nezasahovala do takových základních práv, jako je právo podnikání nebo právo na odborové zastoupení či nekladla překážky osobám, které, ač nejsou součástí podniku, jsou s jeho činnostmi dočasně spojeny, například při nakládce a vykládce.

4.15 Výbor chce dále upozornit na problematiku, která se objevuje zejména v mezinárodní silniční dopravě. Řidiči se často domnívají, že parkoviště jsou tak málo bezpečná, že se zde neodvažují zastavit a přenocovat. Následkem toho se stává složitým dodržovat předpisy o době řízení a odpočinku a snižuje se tak bezpečnost silničního provozu. Výbor se domnívá, že je nezbytné investovat více do bezpečnosti parkovišť, zvláště pokud je mezinárodní silniční dopravci využívají k přenocování. Vyzývá tedy Komisi, aby tuto otázku přezkoumala a vypracovala návrhy na zvýšení bezpečnosti.

5. Zvláštní poznámky

5.1 Dříve než budou podrobně přezkoumána opatření navrhovaná Komisí pro zvýšení úrovně bezpečnosti, je žádoucí posoudit bezpečnostní opatření, která již byla různými druhy pozemní dopravy přijata.

5.2 Oblast vnitrostátní vodní dopravy často používá pro nakládku a vykládku námořní přístavy. V tomto případě se již používá kodex ISPS pro bezpečnost přístavů (International Ship and Port Facility Security).

5.3 Železniční doprava má dlouhou tradici v oblasti bezpečnosti osob i zboží. V této souvislosti by bylo vhodné zaměřit se na zásadu flexibilního a prakticky zaměřeného posouzení rizik. Při přijímání bezpečnostních opatření bude třeba věnovat zvláštní pozornost nejcitlivějším místům, jako jsou nádraží a seřadovací nádraží. Pokud jde o bezpečnostní opatření mezinárodní nákladní železniční dopravy, bylo by dobré, aby Mezinárodní železniční unie (UIC) formulovala doporučení.

5.4 Silniční nákladní doprava, ať již zajišťována profesionálními dopravci nebo samotnými podniky, je oblastí, ve které působí značný počet podniků, především malých a středních podniků a mikropodniků, a díky této skutečnosti může být velmi ohroženou. Mezinárodní unie silniční dopravy (IRU) přijala hlavní směry v oblasti bezpečnosti na základě dobrovolnosti pro majitele podniků, řidiče a komandististy. Kromě jiného stanovila rámec dohod o dobrovolné spolupráci s celními orgány.

5.5 Pro hlavní směry v oblasti bezpečnosti, o nichž je řeč v předcházejícím odstavci, jsou výchozími body tyto prvky:

- bezpečnostní opatření nesmí být tak přísná, aby bránila běžné činnosti podniků;
- nová bezpečnostní opatření musí být úměrná cíli, pro který byla přijata, nákladům, jež s nimi souvisejí, a jejich dopadu na provoz;
- jednostranná opatření jednotlivých států nejsou přijatelná;
- bezpečnostní opatření musí být snadno pochopitelná a přijatelná;
- vzhledem k mezinárodnímu charakteru dopravy musí být budoucí bezpečnostní opatření používána jednotným, úměrným a nediskriminačním způsobem a nesmí omezovat, nebo alespoň co nejméně, největší obchodní toky.

5.6 Výbor by rád zdůraznil vysokou možnost ohrožení ropovodů a plynovodů z hlediska bezpečnosti. Komise se též nezabývá tímto druhem dopravy, který je z hlediska bezpečnosti zajisté složitý, ale o kterém může být jednoduše získán celkový přehled vzhledem k malému počtu dotčených provozovatelů. Výbor tedy doporučuje věnovat zvláštní pozornost bezpečnosti ropovodů a plynovodů, které jsou nejen druhem dopravy, ale také infrastrukturami.

5.7 Vycházíme-li z předpokladu uvedeného výše (viz odstavec 3.7), Výbor bezpochyby spatřuje výhody v tom, že každý členský stát určí orgán pověřený koordinací, zaváděním a kontrolou bezpečnosti dodavatelského řetězce, pokud uvedený orgán bude kromě odpovědnosti mít také dostatečné pravomoci pro činnost. To není výslovně uvedeno v textu návrhu tohoto nařízení. Výbor by uvítal, aby byla přijata přesněji stanovená pravidla, což je možné díky přijetí nástroje tak závazného, jakým je nařízení, a to za tím účelem, aby všechny členské státy měly jednotný přístup.

5.8 Komise navrhuje, aby členské státy stanovily předpisy pro poskytování příslušným ústředním orgánem v dané oblasti statusu „bezpečný“ provozovatel provozovatelům, kteří se podílí na určitých činnostech přesně definovaných v rámci dodavatelského řetězce. Tento status bude poskytován na období tří let s možností prodloužení, pokud bude „bezpečný“ provozovatel nadále splňovat minimální požadavky návrhu nařízení. Jakmile dotčený podnik obdrží status „bezpečného“ provozovatele, budou mu zmírněny kontroly.

5.9 Výbor se domnívá, že Komise má poněkud idealistickou představu o situaci. Nikde v návrhu nařízení se nehovoří o zavedení struktury obsahující jeden orgán na každý členský stát, ani o postupu, ani kritériích, na jejichž základě by měl být status „bezpečného“ provozovatele udělen těm, kteří o něj požádají.

5.10 Pouze v textu sdělení čteme, že provozovatelé musí splňovat určité minimální požadavky v oblasti bezpečnosti. Vypracovat minimální normy v rámci předpisů pro „bezpečné provozovatele“ přísluší jednotlivým členským státům. Avšak pokud budou tyto minimální normy zpracovány na úrovni členských států, neexistuje žádná záruka pro vznik harmonizovaného systému minimálních norem v Evropské unii. Výbor se naopak obává, že neexistence požadavků týkajících se formy a obsahu těchto norem by mohlo být podnětem k vytvoření systému, který by nebylo možné srovnávat. Jak je již uvedeno v odstavci 3.8, Výbor si klade otázku, zda navrhovaná opatření umožní dosáhnout požadovaného cíle, tj. stejných podmínek pro všechny. Výbor vyzývá Komisi, aby věnovala pozornost zejména otázce toho, jak dosáhnout stejného obsahu a šíře statusu bezpečného provozovatele ve všech členských státech.

5.11 Díky systematickému vzájemnému uznávání statusu „bezpečného“ provozovatele lze očekávat, a to i v rámci Evropské unie, nerovné zacházení a určité narušení hospodářské soutěže.

5.12 Výbor si přeje upozornit na skutečnost, že pojem „bezpečného provozovatele“ může označovat různou skutečnost podle druhu dané dopravy. Tak například železniční doprava má několik velkých subjektů, zatímco silniční doprava se skládá z přibližně 500 000 podniků, většinou malého rozsahu.

5.13 Výbor není přesvědčen o výhodách statusu „bezpečného“ provozovatele prezentovaných Komisí v článku 6 návrhu nařízení. Aby tomu tak bylo, musí členské státy dbát na to, aby „bezpeční provozovatelé“ využívali výhod plynoucích z úlev a zjednodušení souvisejících s bezpečnostními kontrolními opatřeními, nazvané „zrychlený postup vyřizování“. To podle Komise znamená méně přísné bezpečnostní kontroly. Výbor se

domnívá, že text návrhu nařízení je tak nejasný a tak málo konkrétní, že vyvolává značné množství otázníků, pokud jde o jeho použití v praxi.

5.14 V této souvislosti je třeba poznamenat, že opatření vyplývající z provádění návrhu Komise budou financovat členské státy, ať bude jeho zvolená forma jakákoli. Podle názoru Výboru to bude pro členské státy představovat velkou zátěž. Zdá se nezbytné, aby byl přesně vymezen rozsah odpovědnosti a spolupráce jednotlivých členských států i „bezpečných provozovatelů“. Náklady na zavedení a udržování takového systému, jaký navrhuje Komise, budou značné vzhledem k rozdrobení cílových skupin.

5.15 Rozumí se samo sebou, že orgány členských států musí nést náklady spojené s prováděním předpisů a kontrolou jejich používání. Evropská unie bude muset naopak uvolnit prostředky pro různé podpory pro některé třetí země, aby jim umožnila dostat se na stejnou úroveň bezpečnosti jako v EU. Toto Výbor zdůrazňuje vzhledem k mezinárodnímu charakteru nákladní pozemní dopravy.

5.16 Investiční náklady související s bezpečností a běžné výdaje, jako jsou výdaje na zaměstnance, pojištění a informace musí nést provozovatelé, kteří uvedená opatření na své náklady přijmou, a postarat se o jejich začlenění do cen/tarifů. Z tohoto hlediska je třeba se zamyslet nad skutečností, že následkem získání statusu bezpečného provozovatele by měly být sníženy jeho pojistné prémie. Zůstává provést analýzu situace, kdy budou na trhu fungovat paralelní „bezpečné hospodářské subjekty“ a subjekty, které tento status nemají, což by mohlo vést k vytvoření skupiny subjektů poskytujících bezpečné, ale dražší služby než druhá skupina, která neponese zvýšené náklady na bezpečnostní normy a proto bude nabízet levnější služby

5.17 Nizozemská verze bodu odůvodnění 11 návrhu nařízení správně používá výraz „gevestigd“ („stanovené“). Výbor upozorňuje na skutečnost, že v ostatních jazykových verzích, například v polské, se hovoří o „vykonávaných činnostech“, což odkazuje na zcela jinou skutečnost.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Akční plán „eGovernment“ v rámci iniciativy i2010: Urychlování zavádění elektronické veřejné správy v Evropě ve prospěch všech

KOM(2006) 173 v konečném znění

(2006/C 325/19)

Dne 25. dubna 2006 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský sociální a hospodářský výbor ve věci věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. listopadu 2006. Zpravodajem byl pan Hernández Bataller.

Na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 14. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 114 hlasy pro, 1 člen byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje akční plán předložený Komisí, protože jeho realizace bude znamenat, že orgány veřejné správy EU podporují znalostní ekonomiku, která vytváří udržitelný hospodářský růst doprovázený kvalitativním a kvantitativním zlepšováním zaměstnanosti a větší sociální soudržností.

1.2 EHSV se domnívá, že realizace akčního plánu by mohla pomoci zabránit marginalizaci různých sociálních skupin jak z osobního hlediska, tak z hlediska zaměstnanosti, zlepšit kvalitu a stabilitu zaměstnanosti, zabránit digitální nerovnosti, prosadit širokou dostupnost místních služeb, plně vyhovět potřebám slabších skupin a v neposlední řadě zlepšit sociální soudržnost vzhledem k nerovnostem, se kterými se nyní setkáváme poprvé. Měla by být přijata vhodná opatření, aby se lidé nestávali „občany druhé třídy“.

1.3 Orgány veřejné moci, které přecházejí na digitální služby, se budou muset modernizovat, tj. zlepšit kvalitu, flexibilitu a účinnost služeb, které dodávají, efektivně využívat veřejné zdroje, snížit náklady, zvýšit spokojenost uživatelů a interoperabilitu mezi veřejnými administrátory a snížit byrokracii.

1.4 EHSV důrazně doporučuje stanovit úkoly, jejichž cílem bude splnit kritérium úplného pokrytí, co se týče přístupu k širokopásmovému připojení a podporovat používání internetu jako informačního a komunikačního nástroje. Důvěra veřejnosti v tento prostředek bude záviset na stupni zabezpečení, který může být zaručen pro jeho užívání, což ovlivní elektronickou veřejnou správu (eGovernment) a služby, které může nabídnout veřejnosti.

1.5 EHSV lituje, že se akční plán vůbec nezmiňuje o roli, kterou má organizovaná občanská společnost v dosahování cílů veřejné účasti v demokratické rozhodovacím procesu. Organizovaná občanská společnost musí jako základní součást participativní demokracie hrát v budoucím „digitální demokracii“ klíčovou roli.

2. Návrh Komise

2.1 V tomto dokumentu Komise představuje svůj akční plán „eGovernment“, integrální součást iniciativy i2010 pro růst a pracovní příležitosti v informační společnosti, aby tak významně přispěla k lisabonské agendě i dalším politikám Evropského společenství.

2.2 S ohledem na modernizaci a inovaci pokládá za důležité urychlit elektronickou veřejnou správu, protože vznikají nové potřeby a požadavky na zlepšení mobility a podnikání občanů v Evropě, např. hladké poskytování veřejných služeb přes hranice.

2.3 Tímto akčním plánem Komise sleduje následující cíle:

- urychlit poskytování hmatatelných výhod všem občanům a podnikům;
- zajistit, aby elektronická veřejná správa zavedená na úrovni členských států nevytvářela nové překážky na jednotném trhu, které by mohly vzniknout z rozdílnosti a nedostatečné interoperability;
- rozšířit přínosy elektronické veřejné správy na úrovni EU, a to jak využitím úspor z rozsahu v iniciativách členských států, tak pomocí spolupráce na společných evropských úkolech;
- zajistit spolupráci všech zúčastněných stran v EU na návrhu a poskytování služeb elektronické veřejné správy.

2.4 Akční plán se zaměřuje na pět hlavních cílů v oblasti elektronické veřejné správy, přičemž stanoví specifické cíle pro rok 2010:

- větší začlenění prostřednictvím elektronické veřejné správy, tak aby do roku 2010 měli z důvěryhodných, inovačních služeb a snadného přístupu pro všechny prospěch všichni občané;

To představuje výzvu pro překonávání digitální propasti a příležitost, aby politiky využívající informační a komunikační technologie (IKT) umožnily plný prospěch všem občanům, včetně sociálně znevýhodněných skupin.

- dosažení účinnosti a efektivity v praxi – do roku 2010 významně přispět k vysoké spokojenosti uživatelů, průhlednosti a odpovědnosti, ke snížení administrativní zátěže a k vyšší účinnosti;

Za tímto účelem chce Komise vytvořit společný rámec pro měření zaměřené na dopady a přínosy, který zahrnuje provádění srovnávacích analýz (benchmarking) za pomoci společných ukazatelů (měřených na vnitrostátní úrovni nebo prostřednictvím akce na evropské úrovni) a výuku na modelových případech s využitím měřitelných ukazatelů.

Pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti má také v úmyslu mnohem víc komunikovat a dělit se o zkušenosti.

- zavádění klíčových služeb se zásadním dopadem pro občany i podniky tak, aby do roku 2010 bylo 100 % zadávaných veřejných zakázek k dispozici elektronicky, přičemž skutečná míra využívání dosáhne 50 %, a zároveň bude uzavřena dohoda o spolupráci na dalších službách on-line se zásadním dopadem pro občany, jako např. službách umožňujících mobilitu občanů, (vylepšené služby pro hledání zaměstnání v Evropě, služby sociálního zabezpečení týkající se zdravotních záznamů a elektronického předepisování léků) nebo vracení DPH;
- realizaci klíčových předpokladů, které umožní, aby občané i podniky mohli nejpozději do roku 2010 využívat výhod pohodlného, bezpečného, interoperabilního a autentizovaného přístupu k veřejným službám v celé Evropě, jakými jsou např. jednotné vnitrostátní průkazy totožnosti nebo regulační opatření pro rozvoj elektronické identifikace a ověřování pravosti pro účely veřejných služeb;
- představit do roku 2010 nástroje pro účinnou veřejnou diskusi a účast na demokratickém rozhodování, přičemž je třeba vyřešit mnoho otázek a problémů, od začlenění všech osob po kvalitu rozhodování.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor všeobecně vítá ambiciózní akční plán Komise a v něm obsažené některé cíle, kterých je skutečně nutné dosáhnout. Výbor souhlasí s definicí cílů plánu a vítá jeho politickou aktuálnost, která urychlí cíle stanovené v Lisabonské strategii pro zajištění toho, aby se Evropa stala nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou na světě.

3.2 EHSV znovu připomíná ⁽¹⁾, že pokud mají být lisabonské cíle reálně dosažitelné, musí Evropská unie nabídnout kohe-

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k lepšímu provádění Lisabonské strategie; Úř. věst. C 120, 20.5.2005, s. 79-88, přijaté na plenárním zasedání, které se konalo 27. října 2004. Zpravodaj: pan Vever, spoluzpravodajové: pan Ehnmark a pan Simpson.

rentní, dynamický a progresivní přístup jak z hlediska cílů Unie, tak z hlediska instituční dynamiky. Podpora, kterou poskytuje elektronická veřejná správa, je v dosažení těchto cílů velmi účinným nástrojem.

3.3 Dosažení všeobecného přístupu k širokopásmovému připojení je prioritou, a proto je nutné zlepšit infrastrukturu v oblastech, kde není uspokojena poptávka, aby byl zajištěn přístup k elektronickým službám a aby bylo podpořeno používání širokopásmového připojení a mobilních služeb.

3.4 Zavedení opatření stanovených v akčním plánu na různých územních úrovních a sdílení těchto zkušeností bude mít zřetelný dopad na fungování vnitřního trhu, především co se týče veřejných zakázek a těch každodenních aspektů občanství EU, které zvyšují kvalitu života a blaho evropské veřejnosti.

3.4.1 Akční plán se týká základní práva stanovených v Listině základní práva EU, jakými jsou „právo na řádnou správu“, „ochrana osobních údajů“, „právo na přístup ke službám zaměstnanosti“, „ochrana zdraví“ a „přístup ke službám obecného zájmu“.

3.4.2 EHSV doufá, že realizace cílů akčního plánu zachová současnou úroveň ochrany a zabrání tomu, aby budoucí technologický vývoj ochranu těchto práv porušil.

3.5 Pro posílení důvěry veřejnosti ve správu je zapotřebí několika ochranných opatření. Tato opatření musí být přiměřená, dostatečná a musí být v souladu s náklady, povahou a důležitostí chráněných dat a operací.

3.6 EHSV se k potřebě evropského přístupu k sítím a zabezpečení informací již vyjádřil ⁽²⁾ a domnívá se, že investice do zvýšené ochrany sítí s sebou přináší sociální náklady a přínosy, které se neodrážejí odpovídajícím způsobem v tržních cenách.

3.7 EHSV proto v blízké budoucnosti představí detailnější analýzu ochrany sítí uvedenou v akčním plánu v rámci iniciativy i2010 ⁽³⁾.

3.8 Je třeba posílit způsoby komunikace mezi institucemi EU a veřejnou správou v členských zemích tak, aby byla zajištěna budoucí operabilita akčního plánu, a to tak, že se vytvoří odpovídající způsoby komunikace, které pomohou také účinně vyhodnotit výsledky.

3.9 Bylo by užitečné vytvořit orgány pro spolupráci mezi různými veřejnými správami, aby se zajistilo, že bude mít veřejnost přístup k novým službám bez ohledu na to, která veřejná správa je dodává. To by také umožnilo společně vyvinout aplikace a lépe začlenit stávající řešení.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Ochrana sítí a informací – návrh evropského politického přístupu; Úř. věst. C 48, 21.2.2002, s. 33-41, přijaté na plenárním zasedání, které se konalo 28. listopadu 2001. Zpravodaj: pan Retureau. Odstavec 3.2.1.3.11.

⁽³⁾ Návrh stanoviska . Úř. věst. C 318, 23.12.2006. Zpravodaj: pan Pezzini.

3.10 EHSV znovu zdůrazňuje nutnost podpořit evropské veřejné služby na evropské úrovni⁽⁴⁾ (včetně cel, programu Galileo, evropské zdravotní karty, soudní spolupráce v občanskoprávních věcech jako je podávání důkazů a doručování písemností a dalších nových evropských služeb, jakými jsou evropská registrační značka vozidel a vydávání evropských řidičských průkazů) a tak v těchto oblastech umožnit různým veřejným správám spolupráci.

3.11 Jedním z opomenutí akčního plánu je nedostatek nadnárodních ekonomických nástrojů (technologie informační společnosti – TIS, výměna údajů mezi správními orgány – IDA), které by usnadňovaly jím navrhované výměny lidských zdrojů a technologie. Toto téma je neobyčejně důležité především pro nové členské státy a pro ty, které jednají o budoucím členství v EU.

3.12 Z výše uvedených důvodů a proto, aby se zabránilo situaci, kdy členské státy EU budou v oblasti elektronické veřejné správy postupovat různou rychlostí, by bylo třeba nejprve sestavit institucionální iniciativu ad hoc, která by zvažila možnost vytvoření fondu na modernizaci veřejných správ a otázku odlišného právního zacházení (s delšími lhůtami pro zavedení), aby se zajistilo, že tyto správy dodrží cíle stanovené v akčním plánu.

3.13 EIB a Komise by v kontextu provádění tohoto akčního plánu měly zvážit i ekonomické nástroje na podporu evropské ekonomiky.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Zvyšování využití IT v celé společnosti je výzvou pro rozvoj a konkurenceschopnost, ale také pro sociální a územní soudržnost a rovné příležitosti. Jednou z nerovností, která má největší vliv na budoucnost jednotlivců nebo regionů, je „digitální propast“.

4.2 Zabránit, snížit nebo zcela odstranit „digitální propast“ musí být prioritou. To bude vyžadovat okamžité a aktivní politiky na podporu nebo poskytování digitálních služeb, obzvlášť v oblastech, které v novém technologickém prostředí zaostávají. Společně s tím by měly být konkrétním sociálním skupinám poskytnuty intenzivní programy gramotnosti IT včetně odborného vzdělávání.

4.3 EHSV se domnívá, že na podporu práce jednotlivých veřejných správ při školení IT a budování kapacit by měly být zavedeny, řízeny, vyvíjeny a udržovány všechny nezbytné infrastruktury a zdroje, včetně lidských zdrojů, aby byla v celé EU vytvořena výkonná organizace. To by napomohlo propagovat a šířit digitální gramotnost a podpořit využívání internetu.

4.3.1 Zvyšování digitální gramotnosti bude vyžadovat opatření jako např. vytvoření a řádné řízení plně vybavených a plně funkčních tříd pro výuku kurzů digitální gramotnosti,

školení učitelů, pomoc při navázání internetového připojení, nebo „surfovací“ poukázky pro úspěšné studenty, které mohou částečně krýt pořízení a přístup ke zboží a službám IKT, především internetu.

4.3.2 Obsah a služby gramotnosti IKT by měly sestávat z navrhování, sestavování, zavádění a kontroly školení a podpůrných opatření pro kurzy internetu.

4.3.3 Bylo by zapotřebí posílit opatření jakými jsou například „virtuální kampusy“ pro průměrné uživatele internetu, a zajištění mnohojazyčného vzdělávacího obsahu pro tuto cílovou skupinu. Digitální služby veřejné správy mohou propagovat jazykovou rozmanitost a studium jazyků a podporovat mnohojazyčnost v EU.

4.4 Internetové portály veřejné správy by se měly přizpůsobit nejvyšším mezinárodně akceptovaným normám pro přístup k internetu. To především znamená řídit se nejvyššími normami iniciativy týkající se přístupnosti internetu (WAI) a také propagovat všechny druhy legislativních, technologických a organizačních opatření, které zpřístupňují IKT a umožňují interoperabilní veřejnou správu v celé Evropské unii.

4.5 Prolomení psychických bariér, které lidi někdy rozdělují, musí jít ruku v ruce s prolomením bariér fyzických. EHSV se domnívá, že přístup k fyzickým oblastem i ke způsobům a prostředkům komunikace a právní uznání znakové řeči jsou v současnosti zásadními kroky v procesu zpřístupnění správy každému v Evropě.

4.6 Transparentnost znamená podporu volného toku informací, zajištění objektivitu, dodání pravdivé a aktuální informace a zamezení jakékoliv možné neprůhlednosti v činnosti správních orgánů.

4.7 Relevantní a aktuální informování veřejnosti je jádrem demokratického vztahu mezi vládou a veřejností. Je to jediný způsob, jakým lidé mohou zjistit, jak funguje správa, účastnit se rozhodovacího procesu a hodnotit řízení a jednání.

4.8 Nakonec jde o to, využít celý potenciál IKT k zajištění lepší formy správy, která bude účinnější a bližší občanům, a která bude dodávat užitečné a vysoce kvalitní digitální služby a přispívat tak k zapojení jednotlivců a podniků do informační společnosti.

4.9 Pomocí těchto opatření by mělo být ve všech členských státech v přiměřené době minimálně dosaženo:

— zajištění práv jednotlivce a podniků jednat s veřejnou správou elektronickou cestou;

— zřízení mechanismů, které zajistí, že nabídka služeb on-line uspokojí poptávku, a to tak, že sestaví přehledný katalog elektronických služeb;

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV: Úř. věst. C 318, 23.12.2006, přijaté na plenárním zasedání, které se konalo 6. července 2006. Zpravodaj: pan Vever.

— zajištění odpovídajících způsobů komunikace, díky kterým budou jednotlivci a podniky schopni využít služby nabízené veřejnou správou.

4.10 V mnoha případech bude nutné přistoupit k prohlubování technologií v podnicích EU, obzvláště MSP, s využitím technických opatření a specifického odborného poradenství podnikovému sektoru EU, obzvláště tomu, který v souvislosti s IKT nejvíc zaostává, a to prostřednictvím „agentů rozvoje v technologiích“ a „agentur rozvoje v technologiích“ na národní, regionální a místní úrovni.

4.11 Taková opatření musí být podložena dalšími opatřeními na šíření těchto technologií, včetně opatření na školení IKT a budování kapacit a pobídek pro MSP, která jim umožní využít vysoce kvalitní přístup k internetu a IKT jako celek.

4.12 Opatření na podporu IKT mohou napomoci integrovat MSP v EU do znalostní ekonomiky pomocí propagace tvorby inovačního výrobního prostředí, dodání dynamiky do podnikových sítí a pomocí účinného shromažďování, sdílení a přenášení technologie a znalostí.

4.13 Znatelně urychlit vytváření technologických nebo řídicích řešení relevantních pro výrobní sektor EU je možné: a) pomocí provádění srovnávacích analýz pro vyhodnocení stupně vývoje IKT v různých výrobních sektorech; b) zavedením center společné technologie nebo procesu vývoje (sektorové parky pro řešení IKT); c) zřízením center poskytování služeb pro MSP v různých výrobních sektorech a jejich spojením s výzkumem a vývojem (V+V) a inovacemi v IKT (sektorální semináře IKT); d) podporou obchodních sítí služeb poskytovaných podnikům (B2B) nebo služeb poskytovaných soukromým osobám (B2C); e) podporou mechanismů financování rizikového kapitálu a podobných nástrojů; f) vytvořením webových stránek, které by obsahovaly rozsah služeb nabízených odvětvím a podnikům, které si stránky předplatily a g) zřízením digitálního fóra a adresářů on-line pro MSP.

4.14 Je třeba podpořit vytvoření center, která by se specializovala na prevenci, řešení problémů, včasné rozpoznání a rychlé vyřešení bezpečnostních problémů i na zabezpečení počítačů a výzkum zaměřený na IKT, vývoj a inovace, a která by nabídla specifická řešení zaměřená na podniky a správní orgány EU, tak aby vytvořila důvěru v síť a podpořila elektronický obchod a elektronickou veřejnou správu.

4.15 Politické strany a organizovaná občanská společnost jsou již schopné komunikovat s veřejností rychle a efektivně, a vyzývají své vlády k přijetí nových opatření k tomu, aby se nová komunikační média, především internet, stala běžným prostředkem přístupu a jednání se správou, přímé účasti na kolektivním rozhodování, uplatňování politických práv a podle okolností i voleb.

4.16 EHSV lituje, že se akční plán vůbec nezmiňuje o roli, kterou má organizovaná občanská společnost v dosahování jeho cílů, především cíle na zlepšení demokratické účasti a demokratického rozhodování v Evropě.

4.17 EHSV má v úmyslu na úrovni Společenství podporovat, sledovat a kontrolovat iniciativu k dosažení všeobecné přístupnosti, aby mohla být překonána „digitální propast“ a technologická zaostalost, které může zavedení elektronické veřejné správy způsobit v určitých částech společnosti.

4.18 Pro dosažení tohoto cíle je třeba zavést reformy, které by zajistily hladký tok informací, hladkou komunikaci po síti a přímý dialog mezi veřejností a orgány veřejné správy, čímž by se zvýšil sociální a demokratický kapitál a zlepšily by se společné digitální sítě.

4.19 Kvalita demokracie závisí ve značné míře na tom, jak dobře funguje veřejná správa. Orgány veřejné správy musí být moderní a flexibilní a schopné přizpůsobit se problémům, se kterými se potýká veřejnost, aby pak byly schopná tyto problémy předvídat a řešit. Práce veřejné správy musí být transparentní, aby ve veřejnosti vzbuzovala pocit důvěry a vyvolávala dojem správy, která je blízká lidem.

4.19.1 Jako zastávce participativní demokracie se EHSV domnívá, že taková účast podporuje občanské vzdělávání, usnadňuje vládu a zlepšuje zdravé fungování politického systému.

4.19.2 Současný stav technologie a znalostní společnosti musí být metodicky vyhodnocen pomocí přesných vědeckých a statistických analýz, aby bylo přesně stanoveno, která opatření mají být pro účinné překlenutí digitální propasti přijata, přičemž je třeba dbát především na prohlubování technologií orgánů se speciálními požadavky, a přispět tak k intenzivnímu využití a aplikaci IKT v evropské společnosti jako celku a mezi tímto druhem orgánů zvlášť.

V Bruselu dne 14. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/.../ES, kterou se stanoví technické požadavky pro pravidla vnitrozemské plavby

KOM(2006) 646 v konečném znění -2006/0210 (COD)

(2006/C 325/20)

Dne 16. listopadu 2006 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci věci výše uvedené.

Dne 25. října 2006 předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana RAUSCHE hlavním zpravodajem na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), a přijal následující stanovisko jednomyslně.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor přikládá, jak již zdůraznil, velký význam harmonizaci technických předpisů pro pravidla vnitrozemské plavby.

1.2 Jak uvedl již ve svém stanovisku ke směrnici 2006/.../ES, kterou se stanoví technické požadavky pro pravidla vnitrozemské plavby, kterou je třeba změnit, je Rým nejfrekvencovanější vodní cestou na světě. Podmínky a technické předpisy pro tuto vodní cestu jsou podle článku 22 Revidované úmluvy pro plavbu na Rýně pravidelně aktualizovány Ústřední komisí pro plavbu na Rýně (ZKR). ZKR zapojuje pomocí konzultací mezinárodních nevládních organizací zástupce občanské společnosti, zejména majitele lodí, odbory, loděnice a dodavatele do dalšího vytváření předpisů.

1.3 Takto dále se vyvíjející předpisy by měly být zásadně zakomponovány do ustanovení směrnice 2006/.../ES, kterou se stanoví technické požadavky pro pravidla vnitrozemské plavby, proto, aby se předešlo porušování hospodářské soutěže a aby se zajistila nezbytná úroveň bezpečnosti.

1.4 Aby se to mohlo brzy uskutečnit, je nutné, jak navrhl Komise, provést změny směrnice 2006/.../ES, kterou se stanoví technické požadavky pro pravidla vnitrozemské plavby.

1.5 Navíc doporučuje Evropský hospodářský a sociální výbor, aby výbor vytvořený prostřednictvím změny směrnice 2006/.../ES přiznal ZKR statut pozorovatele, a tak zaručil další koherentní vývoj technických předpisů.

2. Návrh Komise

2.1 Návrh nařízení by měl pomocí projednávání ve výborech umožnit, aby byla rychleji a snadněji zohledněna práce jiných

mezinárodních organizací, zvláště ZKR, při dalších úpravách technických požadavků pro pravidla vnitrozemské plavby.

2.2 Aby toto bylo umožněno, je navrhováno změnit procedurální články směrnice a přílohy II směrnice, které umožní flexibilní přizpůsobení práva Společenství těmto požadavkům, které jsou nezbytné pro získání osvědčení pro vnitrozemskou plavbu podle článku 22 Revidované úmluvy pro plavbu na Rýně.

3. Obecné připomínky

3.1 Evropský parlament několikrát jasně prohlásil, že považuje za důležitou úzkou spolupráci všech mezinárodních organizací odpovědných za vnitrozemskou plavbu. To platí především pro spolupráci mezi Společenstvím a ZRK.

3.2 Členské státy a Komise jsou názoru, že spolupráce mezi Společenstvím a ZKR by měla být co možná nejefektivnější a nejtěsnější. Status pozorovatele pro ZKR ve výboru EU by tomu napomohl. Výbor může autonomně rozhodnout, jakým vhodným způsobem se bude ZKR podílet na jeho činnosti.

3.3 Body odůvodnění návrhu směrnice a článek 20 odstavec 1 směrnice 2006/.../ES, kterou se stanoví technické požadavky pro pravidla vnitrozemské plavby, zdůrazňují důležitou úlohu ZKR a nezbytnost harmonizace předpisů Společenství a ZKR.

3.4 Proto doporučujeme vytvořit ve výboru status pozorovatele pro ZKR. Je nutno uvést, že Evropská komise již má statut pozorovatele v ZKR a je oprávněna účastnit se technických výborů ZKR.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 o harmonizaci technických požadavků a správních postupů v oblasti civilního letectví

KOM(2006) 645 v konečném znění – 2006/0209 (COD)

(2006/C 325/21)

Dne 15. listopadu 2006 se Rada, v souladu s článkem 71 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Dne 21. listopadu 2006 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Simonse hlavním zpravodajem na 431. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. prosince 2006 (jednání ze dne 13. prosince), a jednomyslně přijal následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV souhlasí s návrhem nařízení Komise, neboť zavedení regulativního postupu s kontrolou více zapojí spolutvůrce právních předpisů do přezkoumávání prováděcích právních aktů.

1.2 Vzhledem k bezodkladnému vstoupení nařízení „EU-OPS“ (pozměněné nařízení 3922/91) v platnost doporučuje Výbor rychlé přijetí návrhu Komise.

2. Úvod

2.1 Cílem tohoto návrhu Komise je změnit nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 o harmonizaci technických požadavků a správních postupů v oblasti civilního letectví⁽¹⁾, aby bylo uvedeno v soulad s rozhodnutím Rady 1999/468/ES ze dne 28. června 1999 o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi⁽²⁾, naposledy pozměněným rozhodnutím Rady 2006/512/ES ze dne 17. července 2006⁽³⁾.

2.2 Rozhodnutí 2006/512/ES zavedlo nový typ postupu pro výkon prováděcích pravomocí, regulativní postup s kontrolou.

2.3 Pro opatření obecného významu, jejichž předmětem je změna jiných než podstatných prvků základních aktů přijatých postupem podle článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, a to i zrušením některých těchto prvků nebo doplněním aktu o nové jiné než podstatné prvky, je třeba v budoucnu použít regulativní postup s kontrolou.

2.4 Tento nový regulativní postup s kontrolou by se měl používat zejména v případě potřeby zrušit, pozměnit nebo nahradit přílohy základního aktu, nebo je přizpůsobit vědeckému a technickému pokroku. Naopak běžný regulativní postup zůstane v platnosti v případě výjimky z uplatňování ustanovení základního aktu nebo některé z jeho příloh, která je udělována členským státům Komisí.

2.5 Ustanovení čl. 8, odst. 1, 3 a 4 a článek 11 nařízení (ES) č. 3922/91 umožňují Komisi zrušit, pozměnit nebo nahradit společné standardy uvedené v příloze III prostřednictvím regulativního postupu.

2.6 Nařízení je tedy třeba změnit, aby tato prováděcí opatření mohla být přijata pomocí nového regulativního postupu s kontrolou.

3. Obecné připomínky

3.1 Rozhodnutí č. 2006/512/ES stanovuje postupy pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi. Prostřednictvím tohoto nového rozhodnutí se nový postup projednávání, regulativní postup s kontrolou, zaměřil na větší zapojení Rady i Parlamentu do opatření a rozhodnutí přijatých Komisí, která mají podobnou povahu jako právní akty.

3.2 Tento nový postup má být uplatňován, pokud budou splněny tři podmínky:

— základní akt je přijat postupem podle článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství,

— základní akt umožňuje přijetí opatření obecného významu,

— a předmětem těchto opatření je změna jiných než podstatných prvků základního aktu, a to i zrušením některých těchto prvků nebo doplněním aktu o nové jiné než podstatné prvky.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 373, 31.12.1991, s. 4. Nařízení naposledy pozměněné nařízením (ES).

⁽²⁾ Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ Úř. věst. L 200, 22.7.2006, s. 11.

3.3 Výbor považuje návrh Komise za vhodný, neboť zavedení regulativního postupu s kontrolou více zapojí spoluvůrce právních předpisů do přezkoumávání prováděcích právních aktů.

3.4 Rozhodnutí Rady č. 2006/512/ES platí od 23. července 2006 a zahrnuje pokračující legislativní procesy, což je důvodem pro návrh Komise doplnit nařízení „EU-OPS“ tímto návrhem.

3.5 Vzhledem k bezodkladnému vstoupení nařízení „EU-OPS“ (pozměněné nařízení 3922/91) v platnost doporučuje Výbor rychlé přijetí návrhu Komise.

4. Konkrétní připomínky

Žádné.

V Bruselu dne 13. prosince 2006.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Dimitris DIMITRIADIS
